

Pogovor z upokojenci

Vsakoleten obisk upokojencev je posebno doživetje. Za nas, ki delamo v Stolu in zanje, ki pridejo radi pogledat svoje sodelavce in delovna mesta. Letošnje srečanje je bilo še bolj prijetno kot prejšnja. Upokojencev se je nabralo toliko ob vratarnici v matični tovarni, kot še nikoli doslej. K temu je gotovo pripomogla Stolova petinsedemdeseta obletnica in vedno boljša povezanost delovne organizacije z našimi ljudmi. Znatno mesto pri tem zavzema tudi naše Glasilo, ki ga upokojenci zelo radi berejo. V pogovorih smo ugotovili, da jim je naš časopis v mnogih primerih še dražji kot aktivnim delavcem. To je po svoje razumljivo, saj jim vsak mesec prinaša delček Stola, majhen, a neposreden del tistega, s čimer so desetletja živeli.

Praznično razpoloženim upokojencem je spregovoril predsednik delavskega sveta Franc Štebe in Stolov direktor Vinko Gobec. Upokojenci so z velikim zanimanjem prisluhnili nagovoru in tudi pozorno spremljali predstavitev Stolovih načrtov. Ti naj ublaže najtežja dela, ki so v tovarni še prisotna. Naloga vseh delavcev je, da si zgradimo dodatne delovne prostore, kjer bo mogoče boljše in varneje delati in z uvajanjem sodobne tehnologije povečevati

storilnost. Le na ta način se bomo mogli tudi v bodoče uvrščati med konkurenčne prodajalce pohištva doma in v tujini.

Po skupnem slikanju so se upokojenci razdelili v več skupin. Z vodji tozdov in poslovnih enot so odšli na ogled proizvodnih oddelkov. Upokojenci so se močno zanimali za sedanji potek dela in vrsto izdelkov. Prenekateri upokojenec pa je tako kot prejšnje leto posvetil prav posebno pozornost svojemu oddelku, svojemu nekdanjemu delovnemu mestu.

Po ogledu tovarne so se upokojenci zopet zbrali. Za Restavracijo jih je čakala pogostitev ter priložnost za tovarniške in zasebne pogovore. Koliko novega se je zgodilo v zadnjem letu, pa vendar je bilo tudi to leto kratko! Mnogi so šele tedaj pomislili, da je to srečanje zopet eden izmed malih, vendar opaznih mejnikov v življenju delovne organizacije in vsakega izmed nas.

Veseli smo, da naši upokojenci vedno številneje obiskujejo Stol. Posebno smo veseli, da se na obisku prijetno počutijo in izvejo, kar jih vedno zanima. Mnogo stvari se drugače ne da izvedeti kot osebno in prav je tako. Želimo, da bi vsakoletna srečanja dobila še močnejši podtunek. To pa je v največji meri odvisno prav od vas, dragi upokojenci. Želimo vam trdnega zdravja in zadovoljstva.

Nasvidenje!

C. S.

Dopolnila o združitvi v delovno organizacijo

Delavski svet delovne organizacije je dal v javno razpravo dva osnutka o dopolnitvi samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo.

V javni razpravi bi se delavci Stola opredelili za nekatere pogoje in primere, v katerih bo mogoče razporediti delavce iz ene temeljne organizacije v drugo temeljno organizacijo, oziroma k nalogam, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi, oziroma z delom pridobljenimi delovnimi zmožnostmi. To nam nalaga tako republiški zakon o delovnih razmerjih kakor tudi zakon o združenem delu.

Dopolnitev bomo sprejemali na referendumu in če bo sprejeta taka, kot je predlagana, potem bodo podani pogoji za razporejanje delavcev iz ene temeljne organizacije v drugo temeljno organizacijo. Smisel takega določila je, da bi vsi, kar nas je zaposlenih v Stolu, bili racionalno razporejeni in to tako, oziroma na takih delih in opravilih, da bi s svojim delom lahko največ pomagali k razvoju tozda in DO nasploh. S formalne strani je dopolnitev potrebna zato, ker se vsa delovna razmerja sklepajo le v temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti in bi bila vsaka premestitev delavca iz ene temeljne organizacije v drugo mimo samoupravnih pogojev, nezakonita.

Pogoji in primeri za premestitev na druga dela v drugo temeljno organizacijo so naslednji:

1. Ko se uvede nova organizacija dela ali poslovanja, oz. če se organizacija dela ali poslovanje delovne organizacije ali temeljnih organizacij spremeni.

2. Zato, da se čimbolj ekonomično izrabijo strokovne in druge sposobnosti ter delovne izkušnje delavcev na posameznih področjih, temeljna organizacija pa nima delavcev s takimi lastnostmi.

3. Če se zmanjša obseg dela v tozdu ali DSSS, v drug tozd oz. DSSS pa je potrebno zaposliti delavce z določenim znanjem in izkušnjami, te delavce pa ima tozd oz. DSSS, ki je zmanjšala obseg dela.

4. Če si delavec med delom pridobi višjo stopnjo strokovne izobrazbe, pa tozd delavca s tako strokovnostjo ne potrebuje, potrebuje pa ga drugi tozd.

5. Ko v tozd ni več potrebe po določenih delavcih zaradi gospodarskih težav ali tehničnih oz. tehnoloških izpopolnitev.

6. Ko se nenadoma poveča obseg dela v drugem tozdu s planom kadrov pa je ugotovljeno, da je potrebno zaradi tega povečati število izvajalcev posameznih del in opravil.

7. Če delavec s povečano odgovornostjo po ponovljenem razpisu ni ponovno imenovan na tako delo.

8. Če se je delavec s poklicno rehabilitacijo usposobil za drugo delo.

V teh primerih je delavec dolžan delati, oziroma opravljati naloge v drugi temeljni organizaciji, sklep o tem pa bo sta sprejela odbora za kadre prizadetih temeljnih organizacij.

Kadar pa gre za posledice višje sile, to je če pride do požara, potresa ali če višja sila preti, ali pa če gre za nevarnost življenja in zdravja delavcev ali sredstev temeljne organizacije, pa je lahko vsak delavec začasno premeščen v drugo temeljno organizacijo, vse dotlej, dokler nevarnost ni odstranjena. Prav tako je mogoče začasno prerazporediti delavce v drugo temeljno organizacijo, če pride do zastoja v delu, takrat, ko je nujno potrebno delovni proces nadaljevati ali če preti škoda zaradi pomanjkanja pogonske sile, surovin in reprodukcijskega materiala, pa tudi delavcev, ali ko je obseg dela začasno prekomerno povečan.

Z drugo dopolnitvijo bi ustanovili v delovni organizaciji posebno samoupravno sodišče, ki bi imelo naziv »Poravnalni svet«. Poravnalne svete so že ustanovile krajevne skupnosti, republiški zakon o samoupravnih sodiščih pa dovoljuje, da tudi temeljne organizacije ustanovljajo poravnalne svete. Ker se celotna naša medsebojna razmerja podružabljajo, ni nobenih ovir, da ne bi sledili možnostim, da se tudi na tem področju samoupravno organiziramo. Če sami ustvarjamo medsebojna razmerja in v teh medsebojnih raz-

merjih zaradi različnih interesov, ki jih imamo, pride do spora, zakaj potem ne bi teh sporov tudi sami razreševali. Preko poravnalnih svetov bomo tako lahko stopili korak naprej in v okviru zakonskih pooblastil poskušali poravnati naslednje spore:

a) — v kazenskih zadevah, kadar se začne postopek na zasebno tožbo zaradi kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime in kaznivega dejanja lahke telesne poškodbe;

— v civilnih zadevah za spore majhne vrednosti;

b) — ko delavec namerava sprožiti odškodninski zahtevek zoper temeljno organizacijo.

Udeležba sprtih delavcev v poravnalnih svetih ni obvezna, obvezna pa je v primeru, ko bo delavec hotel sprožiti odškodninski postopek zoper delovno organizacijo. Tedaj bo moral delavec najprej sporočiti svojo zahtevo delavcem tozda in preko poravnalnega sveta tudi poskušati doseči poravnavo. Če poravnava ne bo uspela, bo šele lahko svoj zahtevek uveljavil preko sodišča združenega dela.

Delavski svet delovne organizacije meni, da sta obe dopolnitvi primerni, saj jih narekuje zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih in naša organiziranost. Za organiziranje poravnalnih svetov pa tudi naša samoupravna zrelost.

I. Kočar

Našim bralcem želimo med dopustom čistega gorskega zraka, toplega morja, miru in prijetnega počitka.

Enostavna mizarska dela vedno bolj izpodrivajo polavtomatski in avtomatski stroji. Vendar se vsega vsaj zaenkrat le ne da napraviti na strojnih linijah, posebno če so obdelovanci okroglih in podobnih oblik. Med te spada zakrivljen naslon za kmečki stol. Ko je poravnana spodnji rob, kar terja vso pozornost delavca, ki to delo opravlja, je mogoče zakrivljen polizdelek oblikovati naprej.

Priznanje Stolovim samoupravljalcem v letu 1979

27. junij je praznik samoupravljalcev, ob katerem RS ZSS vsako leto podeljuje priznanja samoupravljalcem. Na proslavi, ki je bila ta dan v veliki dvorani skupščine Slovenije, smo med drugimi tudi delavci naše delovne organizacije prejeli to visoko priznanje.

Ni naključje, da smo bili med petimi delovnimi organizacijami iz vse Slovenije, ki so dobile to priznanje, izbrani tudi mi, saj smo bili med prvimi, ki so po geslu iz leta 1950 »tovar- nodelavcem«, to tudi uresničili.

Rojstni datum našega samouprav- nega odločanja je 16. avgust 1950, to je dan izvolitve prvega delavskega sveta v Stolu. V celotni razvojni dobi, ki še zdaleč ni zaključena, je naše samoupravljanje prehodilo dolgo in

naporno pot uveljavljanja in nadalj- njega razvoja.

Bili smo med prvimi pri samoup- ravnem organiziranju v tozdih. Ogrom- no delo je bilo opravljeno pri priprav- ljanju, usklajevanju in sprejemanju kopice samoupravnih sporazumov in pravilnikov.

Veliko naporov je bilo in bo še potrebnih zato, da bi bil vsak sodela- vec dobro poučen o vsem kar se do- gaja v naši DO in, da bi se pri spre- jemanju samoupravnih aktov in pri od- ločanju na sejah samoupravnih orga- nov odločal zavestno in ne samo z mehanskim dviganjem roke.

Zavedati se moramo, da to prizna- nje ni samo potrditev pravilnosti in

uspešnosti našega samoupravnega razvoja, pač pa je predvsem pobuda in velika obveza za še uspešnejše na- daljevanje te poti.

Ne smemo zapirati oči pred dej- stvom, da je še mnogo stvari v med- sebojnih odnosih in odnosih med toz- di nerešenih in da jih rešimo lahko samo z odkritim in poštenim dogovar- janjem. Ob koncu želim vsem sode- lavcem prenesti čestitke, ki so ob iz- ročitvi priznanja bile izrečene od to- varišev: Vinka Hafnerja, Franceta Po- pita, Mitje Ribičiča, Janeza Vipotnika in drugih.

F. Štebe

NASLEDNJA ŠTEVILKA GLASILA BO IZŠLA KONEC SEPTEMBRA

UREDNIŠTVO

Ob občinskem prazniku — 27. juliju, čestitamo vsem de- lavcem naše delovne organi- zacije, prav tako pa tudi dru- gim občanom Kamnika. Letos ga praznujemo še posebno slovesno, saj se praznovanje vključuje v 750-letnico mesta. S skupnimi naporji, z novimi delovnimi zmagami, bo praz- nik naše občine vedno nov mejnik sedanosti in prihod- nosti.

INDUSTRIJI POHIŠTVA STOL — DUPLICA

OB PREJEMU NAJVIŠJEGA PRIZNANJA ZA DOSEŽKE NA PODROČ- JU ORGANIZIRANJA IN URESNIČEVANJA SAMOUPRAVLJANJA V TEMELJNIH ORGANIZACIJAH VSEM DELAVCEM IN VSEM DRUŽBE- NOPOLITIČNIM ORGANIZACIJAM TER SAMOUPRAVNIM ORGANOM ISKRENO ČESTITA OBČINSKI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV KAM- NIK.

V maju je obiskala našo delovno organizacijo kitajska delegacija. Namen delov- nega srečanja je bil ogled naše tehnologije in aktivnejše sodelovanje na pohištvem področju s to državo.

Izračun izhodiščne vrednosti

Ko vsak mesec v Informatorju gledamo objavljene izhodiščne vrednosti za obračun OD za živo delo in se jezimo, zakaj je ta vrednost za sosednji tozd višja kot v našem tozdu, se verjetno večkrat vprašamo, kaj pravzaprav izražamo z izhodiščno vrednostjo in kako to vrednost izračunamo. Največkrat se zadovoljimo z ugotovitvijo, da je to pač eden od podatkov za obračun OD in da je njegova višina prenizka. V naslednjih vrsticah bi želel podrobneje osvetliti vsebino tega podatka, dejstva, ki vplivajo na njegovo višino in način izračuna.

Izhodiščna vrednost je poleg tega, da je osnovni podatek za izračun OD za živo delo, tudi:

— bruto osebni dohodek na norma uro za 5. kategorijo (bruto din/Nh) oz. bruto urna postavka za 5. kategorijo.

— izraz uspešnosti vsakega tozda v posameznem obdobju, ugotovljene po dogovorjenih merilih,

— izraz uspešnosti vseh tozdov v istem obdobju,

— ter izraz dogovorjenih razmerij v višini osebnih dohodkov med tozdi v okviru delovne organizacije.

Na višino izhodiščne vrednosti vplivajo naslednji elementi:

1. Planska izhodiščna vrednost. Ta je enaka zajamčenemu osebnemu dohodku za posamezno obdobje, preračunanemu na 1 uro; omogoča naj usklajevanje gibanja OD v tozdu in delovni organizaciji z gibanjem OD drugih delavcev v SR Sloveniji. Pri izračunu planske izhodiščne vrednosti upoštevamo tudi že s sporazumom dogovorjeno rezervo (5%).

2. Porast uspešnosti dela v tozdu v zadnjih treh mesecih v primerjavi z istimi tremi meseci preteklega leta.

3. Porast uspešnosti dela cele delovne organizacije v zadnjih treh mesecih v primerjavi z istimi tremi meseci preteklega leta.

4. Doseganje planiranega dohodka v tozdu in delovni organizaciji.

5. Dogovorjene omejitve odstopanja OD v posameznem tozdu navzgor in navzdol od povprečja.

Porast uspešnosti v tozdu in skupaj v delovni organizaciji vplivata na izračun izhodiščne vrednosti z enako težo (0,5) razen pri TOZD-9, kjer ima uspešnost težo 0,25. Merila uspešnosti za posamezne TOZD so naslednja:

a) za TOZD-1, 2 in 3 je merilo produktivnost, ki jo izražamo z razmerjem števila doseženih ekvivalentov in opravljenih ur,

b) za TOZD-4 in 8 je merilo razmerje doseženega dohodka in celotnega prihodka po zadnjem periodičnem obračunu,

c) za TOZD-9 je merilo razmerje realizacije in opravljenih ur in pa doseženo pokritje na enoto realizacije.

Ker so pogoji poslovanja posameznih TOZD različni, uspešnosti ne merimo v vseh tozdih z istim merilom.

Izračun izhodiščnih vrednosti poteka takole:

1. Vodstva tozda izdelajo vsak mesec poročilo o doseženih ekvivalentih in

opravljenih urah na osnovi evidence o predaji izdelkov v skladišče, ki jo pripravi ERC, in lastne evidence proizvodnje, storitev in porabljenih ur. Poročilo vsebuje podatke za tekoče in preteklo leto.

2. Na osnovi teh poročil se izračuna za TOZD 1, 2 in 3 število doseženih ekvivalentov in porabljenih ur v zadnjih treh mesecih, ter razmerje med številom ekvivalentov in porabljenih ur (koeficient produktivnosti) za tekoče in preteklo leto. Razmerje med koeficientom produktivnosti za tekoče leto in za preteklo leto, zmanjšano za 1, je porast produktivnosti v tozdu.

Za TOZD-4, 8 in 9 se število ekvivalentov izračuna iz koeficienta produktivnosti in števila opravljenih ur, torej po obratnem postopku kot pri tozdu 1, 2 in 3.

3. Razmerje med seštevkom ekvivalentov vseh tozdov in seštevkom porabljenih ur vseh tozdov in DSODSP je koeficient uspešnosti (produktivnosti) za delovno organizacijo, razmerje med tem koeficientom za tekoče leto in za preteklo leto, zmanjšano za 1, pa skupni porast uspešnosti v delovni organizaciji.

4. Izhodiščno vrednost izračunamo tako, da plansko izhodiščno vrednost pomnožimo s seštevkom polovice porasta uspešnosti v tozdu in polovice uspešnosti v delovni organizaciji, povečanim za 1.

Celoten postopek bo najboljše razviden iz tabel 1, 2 in 3 ter naslednjega primera — izračun izhodiščne vrednosti za TOZD-2 za junij 1979:

- a) planska izhodiščna vrednost = 23,97 tj.
 $= 3160 \times 0,95 : 184 : 0,6815$, pri čemer je
 3160 = zajamčeni OD v SR Sloveniji — neto
 0,95 = vnos rezerve po sporazumu
 184 = običajno število ur v mesecu
 0,6815 = pretvornik bruto OD v neto
 b) uspešnost TOZD-2 za junij 1979:

	Ekvivalenti 1978	Ure 1978
Marec	18 457	28 838
April	21 386	34 399
Maj	20 338	31 074
III.—V.	60 181	94 311

	Ekvivalenti 1979	Ure 1979
Marec	25 514	36 595
April	22 157	33 113
Maj	23 461	33 410
III.—V.	71 132	103 118

$$\text{Koeficient produktivnosti 1978} = \frac{60\,181}{94\,311} = 0,638$$

$$\text{Koeficient produktivnosti 1979} = \frac{71\,132}{103\,118} = 0,690$$

$$\text{Porast uspešnosti} = \frac{0,690}{0,638} = 1,082 - 1 = 0,082$$

c) uspešnost delovne organizacije:

Ekvivalenti 1978	Ure 1978
583 407	761 423

Ekvivalenti 1979	Ure 1979
608 261	765 978

$$\text{Koeficient uspešnosti 1978} = \frac{583\,407}{761\,423} = 0,766$$

$$\text{Koeficient uspešnosti 1979} = \frac{608\,261}{765\,978} = 0,794$$

$$\text{Porast uspešnosti} = \frac{0,794}{0,766} = 1,037 - 1 = 0,037$$

d) izhodiščna vrednost TOZD-2 za junij 1979

TOZD 2

PE-9

IZRAČUN OBSEGA PROIZVODNJE Z EKVALENTI ZA MESEC MAJ 1979

	Leto 1977			Leto 1978			Indeks Kp 78 Kp 77
	ekvivalent št.	opravljene ure	Kp	ekvivalent št.	opravljene ure	Kp	
1. Proizvodnja	20097,90			18310,61			
2. Proizvodne storitve	240,00			4856,40			
3. Proizvodnja montaže (nalog)				293,60			
Skupaj	20337,90	31074,00	0,654	23460,61	33410,00	0,702	1,073

$$\text{Pojasnila: — Kp} = \frac{(1 + 2 + 3)}{\text{opravljene ure}}$$

— Kp = koeficient produktivnosti

— Podatki ss vpisujejo na označena mesta s pikami

TABELA 1

Izhodiščna vrednost = $23,97 \times (1 + 0,041 + 0,0185) = 23,97 \times 1,0595 = 25,40$ pri čemer je:
 23,97 = planska izhodiščna vrednost
 0,041 = vpliv porasta uspešnosti
 TOZD (0,082 : 2)

0,0185 = vpliv porasta uspešnosti delovne organizacije (0,037 : 2)

Izhodiščna vrednost za TOZD-5 in DSODSP je povprečje izhodiščnih vrednosti vseh tozdov, pri čemer je vpliv po-

sameznega tozda na to povprečje sorazmeren s številom opravljenih ur v teh tozdih (ponderirano področje).

P. Jerman

IZRAČUN PRODUKTIVNOSTI III.—V. 1979/1978

TABELA 2

TOZD	Mesec	1978		1979	
		E	H	E	H
TOZD-1	III.	78.845	83.359	96.391	98.297
	IV.	95.177	111.426	78.734	89.048
	V.	86.088	91.287	86.398	88.270
		260.110	286.072	261.522	275.615
TOZD-2	III.	18.457	28.838	25.514	36.595
	IV.	21.386	34.399	22.157	33.113
	V.	20.338	31.074	23.461	33.410
		60.181	94.311	71.132	103.118
TOZD-3	III.	30.914	41.437	38.536	46.621
	IV.	40.145	46.476	38.358	41.696
	V.	32.971	41.610	33.038	40.093
		104.030	129.523	109.932	128.410
TOZD-4	III.		9.580		10.647
	IV.		8.845		9.371
	V.		8.606		8.828
			27.031		28.846
TOZD-5	III.		24.026		24.128
	IV.		20.769		22.295
	V.		20.319		21.091
			65.114		67.514
TOZD-8	III.		4.930		4.397
	IV.		4.164		4.531
	V.		4.428		4.090
			13.522		13.018
TOZD-9	III.	45.215	21.618	58.931	21.952
	IV.	45.080	18.295	49.126	19.675
	V.	52.989	18.508	45.954	20.201
		143.284	58.421	154.011	61.828
DSSS	III.		31.603		31.230
	IV.		27.074		28.135
	V.		27.681		27.878
			86.358		87.243
STOL	III.		280.273		273.869
	IV.		237.636		247.882
	V.		243.514		244.227
			761.423		765.978

Piknik izumiteljev

V nedeljo, 27. maja, je društvo DIATI (društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav) priredilo družabno srečanje v Kamniški Bistrici. Namen tega srečanja je bil, da privabi tudi druga društva in se tako med seboj bolje spoznavajo.

Zaradi pomanjkljivega obvestila in majhnega zanimanja članov za to srečanje ni bilo posebnega obiska.

Ob tej priložnosti je društvo izdalo svojo značko (DIATI Kamnik), ki je še na razpolago pri članih društva.

Delovne organizacije iz območja Kamnika smo prosili, da se včlanijo in društvo finančno podprejo. Kljub prizadevanju ni bilo odziva, kar je velik dokaz, kakšno zanimanje kažejo podjetja za to dejavnost. Največjo finančno podporo je društvo dobilo pri Ljudski tehniki.

Skromna sredstva, ki jih imamo na razpolago, uporabljamo za razne ekskurzije, kjer člani društva marsikaj vidijo in za svoje podjetje tudi porabijo marsikaj koristnega. To je bolj v prid družbi kot posamezniku, ki dobi ob morebitni izboljšavi skromno nagrado. Inovacija podjetju prinaša velike prihranke, ki se ob letu še kako obrestujejo.

Društvo DIATI poziva vse člane oz. občane, naj podpirajo to dejavnost, saj s tem pripomorejo sebi in družbi.

J. Vidmar

IZRAČUN IZHODIŠČNE VREDNOSTI OD ZA JUNIJ 1979 PO REZULTATIH V OBDOBJU III.—V. 1979

TABELA 3

1,000 = 23,97

TOZD	Prejšnje leto (19...)			Tekoče leto (19...)			Razm. 7 : 4	Porast (8—1,000)	Vpliv porasta v TOZD	Vpliv porasta + vpliv sk. por. + 1,000	Izhodiščna vrednost	
	ekviv.	ure	KP 2:3	ekviv.	ure	KP 5:6					tek. mes.	prejš. mes.
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1				6.538								
2	260.110	286.072	0.909	261.522	275.615	0.973	1.070	0.070	0.0350	1.0535	25,25	24,58
3	60.181	94.311	0.638	71.132	103.118	0.690	1.082	0.082	0.0410	1.0595	25,40	24,59
4	104.030	129.523	0.803	109.932	128.410	0.856	1.066	0.066	0.0330	1.0515	25,20	24,32
5	13.265	27.031	0.552	14.942	28.846	0.518	0.938	-0.062	-0.0310	0.9875	23,67	23,36
	—	65.114	—	—	67.514	—	—	—	—	—	25,13	24,47
											26,10	
8	2.537	13.522	0.195	3.632	13.018	0.279	1.431	0.431	0.2155	1.2340	29,58	25,82
9	143.284	58.421	2.453	154.011	61.828	2.491	1.015	0.015	0.0038	1.0223	24,50	24,31
DSSS	—	86.358	—	—	87.243	—	—	—	—	—	25,13	24,47
STOL	583.407	761.423	0.766	608.261	765.978	0.794	1.037	0.037	0.0185	1.0370	24,86	24,59
											min.	23,62
											maks.	26,10

Sklepi delavskega sveta

Delavski svet delovne organizacije se je dne 25. 6. 1979 sestal na svoji 12. redni seji, na kateri je obravnaval, razpravljaval in sprejel naslednje:

1. Pregledal je sklepe 11. redne seje ter ugotovil, da so sklepi v glavnem izvršeni oz. so v fazi izvrševanja.

Potrdil je zapisnik zadnje seje.

2. Sprejel je predlog dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v DO STOL in ga dal v javno razpravo, ker smatra, da je dobro pripravljen.

Čas referendumu bo DS DO določil na naslednji seji.

3. Obravnaval je:

1. samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Uniles, združena lesna industrija in trgovina,

2. statut SOZD Uniles, združena lesna industrija in trgovina,

3. samoupravni sporazum o temeljih plana SOZD Uniles, za srednjeročno obdobje 1976—1980

ter

4. predlog za priključitev DO Hoja, Ljubljana v SOZD Uniles.

Ugotovil je, da javna razprava o navedenih aktih že teče ter da bo referendum o obravnavanih samoupravnih sporazumih in o priključitvi Hoje predvidoma v mesecu septembru 1979.

4. DS DO je sprejel informacijo o javni razpravi za:

1. Pravilnik o delovnih razmerjih in

2. Pravilnik o disciplinski in materialni odgovornosti delavca.

Omenjene pravilnike so delavski sveti tozdov, zbor delovnih ljudi TOZD-Delavska restavracija in svet skupnih služb že dali v javno razpravo v predlaganem besedilu. Javna razprava že poteka.

5. Prav tako kot so sprejeli delavski sveti tozdov, zbor delovnih ljudi TOZD-Delavska restavracija in svet skupnih služb, je sprejel tudi DS DO spremembe samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za leto 1979, v predloženem besedilu.

6. Sprejel je sklep o prenosu sredstev splošnega dela sklada skupne porabe pri LB — Gospodarske banke na LB — Stanovanjsko komunalno banko Ljubljana, in sicer:

a) odpoved pogodbe o naložitvi sredstev splošnega dela sklada skupne porabe pri LB — Gospodarski banki Ljubljana in

b) po izteku enoletnega odpovednega roka sklenitev nove pogodbe o naložitvi tega dela sredstev pri LB — Stanovanjsko komunalni banki Ljubljana.

Enak sklep so sprejeli tudi DS TOZD, zbor delovnih ljudi TOZD Delavska restavracija in svet skupnih služb.

7. a) Delavski svet DO je ugotovil, da so vsi DS TOZD in zbor delovnih ljudi TOZD delavska restavracija predlog financiranja (kreditiranja) investicije v TOZD SLOGA Moste sprejeli. Financiranje oz. kreditiranje je sprejeto v takih razmerjih, kot je določeno za osnovno investicijo:

TOZD Sedežno pohištvo — 19 %

TOZD Ploskovno pohištvo — 60 % in

TOZD Prodaja — 21 %;

rok vračila — 10 let; obrestna mera 7 %; anuiteta — polletna.

b) sprejel je predlog za odobritev investicijskih vlaganj, in sicer:

1. za potrebe TOZD 5 in TOZD 3 se nabavijo:

4 vrtnalne enote v skupni vrednosti — 120.000 din

2. za zamenjavo in dopolnitev voznega parka se nabavi:

— za TOZD 1 — kamionet za potrebe pri izvajanju inženirskih del — 170.000 din

— za TOZD 2 — kamionet — zamenjava za istrošeni fiat 750 — 170.000 din

— za TOZD 5 — kamionet — zamenjava — 170.000 din

— za TOZD 9 — dodatno servisno vozilo — 170.000 din

Enak sklep so sprejeli tudi DS TOZD, zbor delovnih ljudi, TOZD Delavska restavracija in svet skupnih služb.

8. Verificiral je sklepe DS TOZD 1 in DS TOZD 3,

a) da se na SM 1750 odpre DM: 685-14 — VODJA SKUPINE V KRIVILNICI in

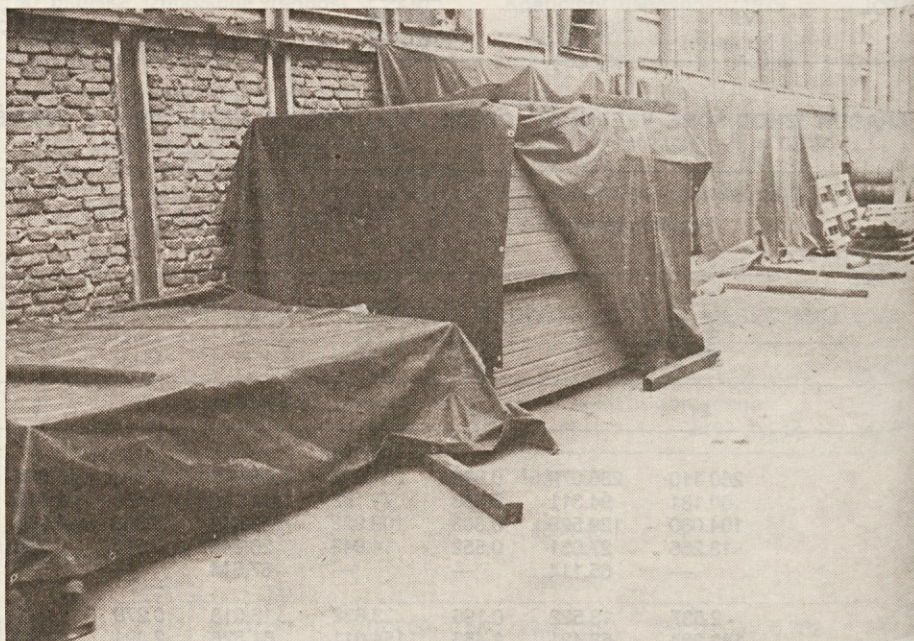
b) da se na SM 3140 odpre DM: 431-17 — POMOČNIK VODJE SKLADIŠČA GO TOVIH IZDELKOV.

Sklepa veljata od 1. 5. 1979 dalje.

9. V Izvršilni odbor Skupščine splošnega združenja lesarstva SRS, je namesto ing. Skušek Petra imenoval tov. Gobec Vinka.

10. a) Potrdil in sprejel je predlog stanovanjske komisije in odbora za kadre, za razdelitev sredstev za individualno gradnjo in adaptacijo. Krediti so dodeljeni naslednjim sodelavcem:

	din
1. Alibabić Haseba	50.000
2. Brelih Anica	40.000
3. Barle Janez	50.000
4. Baloh Marija	20.000
5. Belošević Rozalija	20.000
6. Borščak Vlado	50.000
7. Bergant Jakob	40.000
8. Berlec Valentina	70.000
9. Bajde Marjeta	30.000
10. Dragar Peter	30.000
11. Demšar Boris	30.000
12. Grkman Ivanka	20.000
13. Grabnar Mihaela	50.000
14. Galin Franc	30.000
15. Hriberšek Radosava	20.000
16. Han Stijepan	50.000
17. Janežič Terezija	40.000
18. Kališnik Pavla	40.000
19. Karnar Marjan	20.000
20. Kuhar Stanislav	20.000
21. Klemen Marjan	40.000
22. Kotnik Dragica	60.000
23. Korbar Anica	70.000
24. Kregar Jožefa	60.000
25. Klemen Marija	30.000
26. Kuhar Joži	20.000
27. Kavčič Jože	30.000
28. Klemenc Alojz	30.000
29. Krivorotov Roman	20.000
30. Legedič Vinko	40.000
31. Lanišek Tončka	30.000
32. Majdič Darinka	30.000
33. Mikeli Ivana	40.000
34. Maletić Helena	30.000
35. Marinšek Antonija	30.000
36. Muratagić Abaz	30.000
37. Mušič Franc	30.000
38. Maleš Vinko	50.000
39. Markuš Draga	20.000
40. Ocvirk Alojzija	90.000
41. Pavšnar Alojz	50.000
42. Pogačar Janez — Vošce	70.000
43. Pogačar Janez — Komenda	90.000
44. Pestotnik Franc	80.000
45. Plevel Mihaela	50.000

Dobro znanje, dobro orodje, dober material, dobro skladišče za material in izdelke: to so pogoji, ki so nujni v proizvodnji. Žal v Stolu še nimamo za ves material primernih skladišč. Provizacije pa se obnesejo le v lepem vremenu. Ko smo posneli to sliko, je bilo lepo vreme. Kako pa je s temi iverkami ob PE-6 ob večdnevem dežju?

46. Popit Franc	110.000
47. Plevel Janez	50.000
48. Praznik Slavko	50.000
49. Pirš Jernej	30.000
50. Rode Franc	20.000
51. Rihtar Ivan	30.000
52. Robič Ana	70.000
53. Račičević Pepca	40.000
54. Sadjak Aleksandra	80.000
55. Slapnik Tončka	20.000
56. Skvarča Ivana	20.000
57. Strojan Franc	30.000
58. Smolnikar Albin	50.000
59. Škrlep Feliks	50.000
60. Špenko Tone	80.000
61. Šmidovnik Milena	30.000
62. Šutar Janez	30.000
63. Trebušak Anton	40.000
64. Urbas Elizabeta	60.000
65. Uran Venčeslav	80.000
66. Virijant Maks	40.000
67. Vlasič Vinko	30.000
68. Veber Ivan	30.000
69. Zalokar Matilda	20.000
70. Zorman Franc	80.000
71. Žibert Ivan	30.000
72. Železnik Vida	50.000
73. Banič Jože	40.000
74. Horvat Bernarda	20.000
75. Kotnik Gregor	40.000
76. Mester Franc	40.000
77. Petek Rajko	30.000
78. Suhadolc Rado	40.000
79. Tičar Marija	30.000
80. Uršič Franc	30.000
81. Ulčar Pavel	40.000
82. Varjačič Milan	40.000

83. Žagar Ivana	40.000
84. Makše Anton	30.000
85. Jagodica Ana	30.000
86. Kropar Andrej	30.000
87. Slapnik Peter	20.000
88. Škrjanc Anton	30.000
89. Osolnik Angelca	30.000
90. Breznik Matilda	30.000
91. Ahlin Milena	20.000
92. Velepec Ida	40.000
93. Petek Jože	40.000
94. Prezelj Štefka	40.000
95. Uršič Filip	30.000
96. Andrejka Gregor	30.000
97. Bizilj Ivan	20.000
98. Krušič Jožefa	30.000
99. Osolnik Alojz	20.000
100. Mali Ani	30.000
101. Osenar Elizabeta	20.000

b) DS DO je na predlog odbora za kadre imenoval komisijo za pripravo novega pravilnika o stanovanjskih razmerjih.

V komisijo je imenoval naslednje sodelavce:

1. Bajc Vlada
2. Štebe Franca
3. Demšar Borisa
4. Vavpotič Konrada
5. Švigelj Alojza
6. Sikošek Franca
7. Bertoncej Petra in
8. Jerman Marijo

Rok za izdelavo oz. sprejem novega pravilnika je konec leta 1979.

11. Sprejel je predlog komisije za varstvo pri delu ter imenoval razširjeno komisijo za pregledovanje strojev.

V komisijo je imenoval naslednje sodelavce:

A. iz TOZD Tehnične storitve:

1. Marin Andreja
2. Kač Martina
3. Koželj Andreja
4. Jenko Marjana
5. Horvat Ervina
6. Hančič Alojza
7. Loboda Janeza in

B. iz Službe varstva pri delu:

1. Demšar Borisa
2. Matijaš Sreča
3. Komatar Filipa
4. Štebir Miha

2. Za delegata v skupščino enote PISL (Posebna izobraževalna skupnost lesarstva) je izvolil tov. Vukmir Maksa.

3. Pogojno je sprejel naslednji sklep:

Nadomestila OD za čas nege družinskega člana in druga nadomestila OD ter povračila stroškov, ki jih po predpisih Skupnosti zdravstvenega in socialnega zavarovanja v drugih republikah poravnava tozd oz. DO se obračunava in izplačuje po enakih osnovah in v enakih višinah, kot jih obračunava in izplačuje Skupnost socialnega in zdravstvenega zavarovanja SR Slovenije.

H. Križanc

Posvetovanje o izkušnjah pri izvajanju samoupravnih sporazumov o pridobivanju in razporejanju dohodka in delitev sredstev za OD v lesni industriji SFRJ

V sredo, 13. julija je bilo v mali dvorani Kulturnega doma na Duplici posvetovanje o izkušnjah pri izvajanju samoupravnih sporazumov o pridobivanju in razporejanju dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za OD v organizacijah združenega dela lesne industrije Jugoslavije. Posvetovanje je organiziral Zvezni odbor sindikata delavcev gozdarstva in industrije za predelavo lesa in dogovoru in sodelovanju z republiškim odbori in pokrajinskima odboroma sindikata delavcev gozdarstva in industrije za predelavo lesa.

Z referati so na posvetovanju sodelovali udeleženci iz delovnih organizacij: SIMPO — Vranje, Mobilija »Ivo Marinković« — Osijek, Mundus »Florijan Bobič« — Varaždin, Gozdarska fakuleta Zagreb, »Alples« Železniki, »Marles« Maribor, »Novoles« Novo mesto, »Stilles« Sevnica in »Stol« Kamnik. Poleg okrog 40 udeležencev iz delovnih organizacij so se posvetovanja udeležili predstavniki Zveznega odbora sindikata delavcev gozdarstva in lesne industrije Jugoslavije, Republiškega odbora sindikata delavcev lesne industrije Slovenije in Republiških odborov sindikata delavcev gozdarstva in lesne industrije republik.

Na posvetovanju so udeleženci izmenjali izkušnje in prikazali uporabljene rešitve pri urejanju razporejanja dohodka,

čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke. Pri tem so posebno pozornost posvetili problemu pridobivanja dohodka v pogojih naraščanja cen surovin in repromaterialov, ugotavljanju delovnega prispevka na osnovi upravljanja in gospodarjenja z minulim delom, ugotavljanjem uspešnosti dela na osnovi količine, kvalitete in gospodarnosti dela, zagotav-

ljanju primerne akumulativnosti in pospeševanju inventivne dejavnosti.

Po posvetovanju so si udeleženci ogledali prostore Interiera Duplica in TOZD-2 ter se v razgovoru s predstavniki sindikata in delovne organizacije seznanili z delom in poslovanjem naše delovne organizacije.

P. Jerman

Družbena samozaščita in varnost obrambnih priprav

Ker bi bil uspeh v morebitni vojni najbolj odvisen od priprav za obrambo v miru, so te priprave nujnost, ki je v današnjih razmerah in odnosih na svetu vsiljena vsaki neodvisni državi, zlasti tistim, ki se nahajajo na strateško važnejših točkah zemeljske oble.

Obrambne priprave morajo biti vseobsegajoče, vsebovati morajo med drugim tudi takšne ukrepe in postopke, katerih namen je preprečiti in onemogočiti vse tisto, kar bi utegnilo slabit ali ovirati učinkovitost obrambe. Brez takšnih zaščitnih ukrepov in postopkov bi se glede na obveščevalne in druge zelo različno in perfidno vodene subverzivne akcije, ki se intenzivno izvajajo v sodobnem svetu, nujno zmanjšala celotna obrambna sposobnost družbe.

To obravnavanje je namenjeno prav temu pomembnemu vprašanju — zaščitni obrambnih priprav pred vsem tistim, kar bi jih utegnilo posredno ali neposredno ogroziti ali oslabiliti. V tej zaščiti pa ima — kot je znano — zelo pomembno vlogo družbena samozaščita. V naših razmerah temelji celotna zaščita samoupravne socialistične družbe na aktivni udeležbi vseh njenih subjektov v dveh zaščitnih družbenih funkcijah — splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Pri tem »delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela in druge organizacije in družbeno politične skupnosti organizirajo in uresničujejo varnost ljudske obrambe na temeljih družbene samozaščite.« (193. člen Zakona o ljudski obrambi).

Pogosto se zastavljajo vprašanja o vlogi družbene samozaščite v splošni ljudski obrambi, zlasti o njenem mestu in vlogi pri varnosti obrambnih priprav. S tem so tesno povezana tudi vprašanja o predmetu samozaščite v obrambnih pripravah.

Odgovoriti hkrati in dovolj natančno na ta vprašanja je precej težko, istočasno pa tudi razmeroma lahko, ne da bi bilo to protislovno. Za pravilno razumevanje te problematike je namreč potrebno nujno razumeti bistvo sistema družbene samozaščite in sistema splošne ljudske obrambe. Dileme se pojavljajo prav tam, kjer to bistvo ni bilo razumljivo. Še vedno so primeri pri posameznikih, da ločijo družbeno samozaščito od splošne ljudske obrambe.

Namen tega zapisa pa ni pojasniti bistvo teh dveh družbenih funkcij, temveč razjasniti vlogo družbene samozaščite v obrambnih pripravah. Ob tej priložnosti je treba poudariti samo to, da je splošna ljudska obramba načeloma obrnjena proti zunanjim obojazenim oblikam ogrožanja in napada, družbena samozaščita pa proti neoboroženim napadom sovražnih sil na naše osnovne družbene vrednote, do katerih bi utegnili priti od zunaj in bi lahko delovale tudi znotraj. Ker se bistvo narodne zaščite uresničuje že danes, v miru, so v njeni funkciji vsi družbeni subjekti, kot bi vsi ti subjekti bili v funkciji splošne ljudske obrambe v primeru obojazenega napada na našo državo.

Ker je v družbeno samozaščito mišljena podružbljena varnost in ker se varnost splošne ljudske obrambe organizira in uresničuje na temeljih družbene samoza-

ščite, je logično, da z ukrepi in aktivnostmi družbene samozaščite varujemo obrambne priprave pred vsemi aktivnostmi in pojavi, ki bi utegnili te priprave slabit in ovirati.

Kar zadeva predmet samozaščite obrambnih priprav, je treba reči, da je ta pojem precej širši, kot menimo včasih v praksi. Ne gre samo za odkrivanje in zatiranje aktivnosti tujih obveščevalnih služb, ki so usmerjene proti strukturam splošne ljudske obrambe, temveč za precej širšo aktivnost.

S tem pojmom je mišljeno odkrivanje in zatiranje vseh tistih sovražnih in negativnih aktivnosti in pojavov, ki težijo k slabitvi obrambe kot celote oziroma h kompromitiranju obrambnih prizadevanj družbe, vnašanju nezaupanja in dilem glede obrambnih ukrepov in možnosti, k ekonomski slabitvi dežele, slabitvi mednarodnega položaja, prestiža in ugleda države itd.

Na kratko rečeno, boj naprednih sil države v najširšem pomenu te besede proti vsemu tistemu, kar je škodljivo za družbo kot celoto, saj je obramba dežele pravzaprav obramba družbe. V skladu s tem je to boj proti vsemu tistemu, kar bi utegnilo slabit samoupravljanje, ekonomsko moč, bratstvo in enotnost, enakopravnost narodov in narodnosti, neodvisni položaj države in podobno.

Za varnost in obrambo dežele v današnjih razmerah je torej pomembno vse tisto, s čimer družba razpolaga, torej so pomembne vse pozitivne družbene vrednote. Čim močnejša je družba kot celota na vseh področjih, tem večje so njene obrambne sposobnosti in njena odpornost.

Z zaščito obrambnih priprav so torej mišljeni različni ukrepi in aktivnosti, ki se na podlagi konkretnih ocen, sprejetih meril in stališč glede zaščite na eni strani ter izpričanih oblik in metod sovražnikovih in drugih škodljivih aktivnosti na drugi strani izvajajo v vsej družbi, predvsem pa v njenih obrambnih strukturah zaradi zaščite navedenih vrednot, pri čemer je glavno, da se zavarujejo najvitalnejši obrambni elementi.

Ker je bilo ugotovljeno, kaj je mišljeno z varnostjo in zaščito obrambnih priprav, je logično, da v zvezi s tem navedemo, kdo so nosilci te zaščite, zlasti še, ker obstajajo v zvezi s tem različna in celo napačna pojmovanja. Posamezniki menijo, da je varnost splošne ljudske obrambe izključno stvar strokovnih služb varnosti. Nekateri pa gredo še dlje in trdijo, da so za zaščito obrambnih priprav odgovorni tisti, ki se s temi pripravami poklicno ukvarjajo. Toda čedalje bolj prevladuje prepričanje, da so za to odgovorni vsi družbeni subjekti, angažirani pri obrambnih pripravah. Takšni pogledi so najpravišnji, zato bi si morali zanje tudi prizadevati.

Nosilci varnosti splošne ljudske obrambe so torej vsi družbeni subjekti — organi, organizacije in posamezniki. Hkrati so to tudi nosilci družbene samozaščite. Logično je, da sta konkretna vloga in odgovornost za varnost zadev obrambnih priprav odvisni od vloge in odgovornosti pri obrambi v celoti. Tako je na primer večja odgovornost tistih, ki se poklicno ukvarjajo z obrambnimi pripravami, torej

tistih, ki planirajo obrambne naloge, razpolagajo s podatki in sredstvi, izdelujejo in hranijo obrambne načrte itd.

Strokovne varnostne službe imajo prav tako pomembno odgovornost, toda za konkretne naloge.

Poudariti je treba, da je od organizacije in delovanja družbene samozaščite v vsakem okolju odvisna tudi varnost splošne ljudske obrambe oziroma njena zavarovanost pred negativnimi vdori in vplivi. Čimbolj je razvita družbena samozaščita v določenem okolju, tem večja je tudi varnost splošne ljudske obrambe v njej.

Varnost splošne ljudske obrambe je torej sestavni del celotnih obrambnih priprav, ne pa nekaj izven teh priprav in izven tistih, ki te priprave izvajajo.

»V splošni ljudski obrambi so vsi delovni ljudje in občani, krajevne skupnosti, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije, družbenopolitične in družbene organizacije ter družbenopolitične skupnosti, aktivni dejavniki, organizatorji in izvršitelji ukrepov na področju ljudske obrambe ter nosilci pravic in dolžnosti obrambe svobode in neodvisnosti svoje države.« (Zakon o ljudski obrambi)

ORGANIZIRANJE, DELOVANJE IN OPREMLJENOST ODBORA ZA LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO TER ŠTABA IN ENOT CIVILNE ZAŠČITE IN NARODNE ZAŠČITE PRI NAS

V naši delovni organizaciji je s sklopom delavskega sveta delovne organizacije imenovan odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki ima dolžnost da deluje na obrambnih pripravah za primer neposredne vojne nevarnosti ali vojne. V ta namen ima izdelan obrambni načrt, s katerim so določeni posamezni ukrepi za delovanje posameznih služb v primeru neposredne vojne nevarnosti ali vojne.

V odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito so poleg rednih članov odbora tudi delegati iz posameznih tozdov, ki skrbijo za povezanost med odborom za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito in odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito tistih krajevnih skupnosti, v katerih so locirani naši tozdi (Šmarca, Motnik, Moste, Duplica). Poleg navedenih delegatov imajo v odboru svoje predstavnike tudi vse družbenopolitične organizacije tovarne.

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito delovne organizacije skrbi za

Novi pravilnik o odgovornosti delavca nam ni nič kaj všeč. Preveč natančno govori o delovnih zahtevah in pre malo o pravicah.

organiziranje in usposabljanje štaba in enot civilne zaščite ter narodne zaščite:

— usklajuje obrambne priprave delovne organizacije z drugimi obrambnimi pripravami občine in krajevnih skupnosti,

— organizira in pripravlja vse možne oblike in načine izvajanja nalog in ukrepov ljudske obrambe glede na predvidene vojne razmere,

— organizira obrambno vzgojo delavcev ter jih seznanja z njihovimi dolžnostmi v vojni,

— skrbi za izvajanje varnostnih in zaščitnih ukrepov pri pripravah za ljudsko obrambo po načelih družbene samozaščite. Poleg tega ima še vrsto drugih nalog, katere mora izvrševati po navodilih višjih organov in Zakonu o ljudski obrambi. Za boljše delovanje na obrambnih pripravah in izvajanju posameznih ukrepov, sta organizaciji sindikata in mladine formirali pri svojih konferencah vojne komiteje, ki sodelujejo z odborom za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, štabom in enotami civilne zaščite in vodstvom narodne zaščite.

CIVILNA ZAŠČITA

Štab in enote civilne zaščite je delavski svet delovne organizacije imenoval s svojim sklepom z namenom, da v primeru vojnih akcij ali elementarnih in drugih hudih nesrečah rešujejo prebivalstvo in materialne dobrine.

Formirane so specializirane enote, in to:

- tehnično-reševalni vod,
- sanitetni vod,
- gasilski vod,
- RBK enota,
- enota za vzdrževanje reda in
- ekipa za zveze in alarmiranje.

V vse enote civilne zaščite je vključeno 132 oseb. V primeru hudih posledic vojne akcije, naravne ali druge hude nesreče, ki bi zahtevalo večje število reševalcev, lahko predsednik izvršnega sveta občine odredi splošno mobilizacijo vseh občinskih sposobnih ljudi, orodja in drugih sredstev za reševanje in odstranjevanje ruševin.

Štab civilne zaščite delovne organizacije sodeluje s štabi civilne zaščite krajevnih skupnosti, predvsem tistimi, v katerih so locirani obrati delovne organizacije STOL. S temi štabi se pripravlja skupni pismeni sporazum za medsebojno sodelovanje in pomoč v primeru potrebe.

Štab civilne zaščite ima izdelana dva načrta:

- načrt za delovanje štaba in enot civilne zaščite v primeru elementarnih in drugih hudih nesreč in
- načrt za delovanje štaba in enot civilne zaščite v primeru vojne.

Na zadnji seji odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je bil sprejet srednjeročni program opremljanja štaba in enot civilne zaščite za obdobje 1980—1985 in učni program za pripadnike štaba in enot civilne zaščite v tem obdobju,

NARODNA ZAŠČITA

S sklepom delavskega sveta delovne organizacije sta bila imenovana načelnik narodne zaščite v delovni organizaciji in njegov namestnik z namenom, da organizirata in vodita narodno zaščito po izdelanem načrtu in Zakonu o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, ki določa, da opravljajo naloge narodne zaščite vsi delovni ljudje in občani, ne glede na starost in spol. Torej morajo te naloge opravljati tudi tisti, ki še nimajo 18 let, ženske, ki so fizično in psihično sposobne in vsi že upokojeni ali starejši, ki te naloge zmorejo.

Pri uresničevanju družbene samozaščite je delovna organizacija s pismenimi sporazumi o medsebojnem sodelovanju in pomoči, povezana z vsemi tistimi krajevnimi skupnostmi, v katerih ima locirane svoje obrate.

Naloge narodne zaščite oziroma vseh članov kolektiva so:

— preprečevanje širjenja sovražnih vesti in parol med delavci in krajanji,

— zavarovanje objektov, strojev, naprav in drugih objektov, ki lahko povzročijo nesrečo delavcem ali krajanom,

— nadzor nad različnimi možnimi skrivališči, ki bi utegnili biti zatočišče kriminalcev, klatežev ali drugih deviantnih oseb,

— nadzor nad različnimi okvarami strojev in naprav v proizvodnji,

— nadzor nad prekomernim ali namenško izdelanim izmetu polizdelkov ali izdelkov,

— preprečevanje neodgovornega in nepremišljenega obnašanja posameznikov ali grupic, ki skušajo povzročiti moralno ali materialno škodo posameznikom ali kolektivu,

— preprečevanje in ugotavljanje oseb, ki skušajo ali oškodujejo kolektiv s samovoljnim prisvajanjem orodij, polizdelkov, izdelkov ali drugega materiala in da vodijo račune o ljudeh po gostinskih lokalih, kjer se pogosto krši javni red in mir in kjer prihaja do raznih kaznivih dejanj, ki motijo mirno in varno počutje delavcev in občanov.

Vsa opažanja glede navedenih nalog in tudi drugih sumljivih dejanj ali obnašanj posameznikov so člani kolektiva dolžni posredovati svojemu vodji poslovne enote ali direktorju tozda.

L. Jeran

KADROVSKE SPREMEMBE ZA MESEC MAJ 1979

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI:

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO:

BALANTIČ Silvo, NK delavec, PE-8
POLJANŠEK Jože, lesarski tehnik, PE-8

V tozdu TOVARNA PLOSKOVNEGA POHIŠTVA

KOŽELJ Anton, KV zidar
ZAVASNIK Marko, NK delavec

V tozdu PRODAJA:

STELE Franc, dipl. ing. lesarstva — pripravnik
STANKOVIČ Stevan, KV mizar
Interier Sarajevo

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI:

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO

KARO Janez, NK delavec, PE-4
BENDA Marija, NK delavka, PE-8, upokojena
KRALJ Silvester, KV mizar, PE-4, upokojen

V tozdu PLOSKOVNO POHIŠTVO

JANOŠEVIČ Miodrag, NK delavec
PESTOTNIK Janez, NK delavec

V tozdu KOVINSKO IN TAPECIRNO POHIŠTVO

BALANTIČ Janez, NK delavec, PE-5

V tozdu TEHNIČNE STORITVE

OSMANOVIČ Rašid, PK stroj. ključ.
SLAPNIK Vincenc, KV strojni ključ.

V tozdu PROIZVODNJA PLOSKOVNEGA IN KOSOVNEGA POHIŠTVA

TRAMPUŠ Stanislav, NK delavec

V tozdu DELAVSKA RESTAVRACIJA

MOVERN Vesna, KV izdelovalka
usnjene galanterije

V tozdu PRODAJA

RADONČIČ Ujkan, NK delavec,
Interier Skopje

KADROVSKE SPREMEMBE ZA MESEC JUNIJ 1979

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI:

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO

PLAVČAK Štefan, KV tesar, PE-8
JAŠOVEC Branko, KV mizar, PE-8
ŠIMENC Jože, KV mizar, PE-8
LIPOVŠEK Ana, NK delavka, PE-8

V tozdu DELAVSKA RESTAVRACIJA

REGANCIN Tanja, KV kuharica

V tozdu PRODAJA

JOVANOVIČ Dragan, gim. maturant,
Interier Beograd
POGAČAR Janez, KV mizar —
servisna služba

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO

BURJA Franc, KV lesni manipulant,
PE-4 — upokojen

V tozdu TEHNIČNE STORITVE

KORBAR Martin, strojni tehnik
BURNIK Franc, KV brusar —
upokojen

V tozdu DELAVSKA RESTAVRACIJA

SUŠTAR Draga, KV natakarica

Kadrovski oddelek

»Znaš plavati?«

»Znam. Pa ti?«

»Še ne. Pa sem se že prijavila v prvi tečaj pri plavalnem klubu v Domžalah!«

Največji Stolov TOZD

— TOZD-1

Kdor je pozorno sledil predstavitev naših tozdov v prejšnjih številkah Stolovega glasila, se bo spomnil, da naš največji tozd že dalj časa ni bil obravnavan. Ta tozd želimo sedaj našim bralcem nekoliko bolj natančno opisati. V tej številki bo na vprašanja o delovnih in drugih problemih odgovoril vodja TOZD-1 ŠVAJGER Boris, ki bo v odgovorih opisal tozd kot celoto, v naslednjih številkah Glasila pa bomo skušali kaj več povedati o vsaki poslovni enoti posebej. Torej naj bi v teh sestavkih pisali vodje poslovnih enot, ki do sedaj v našem časopisu na tak način niso sodelovali. Upamo, da sodelovanje ne bodo odrekli, in se bomo torej lahko seznanili z dejavnostjo vsake poslovne enote posebej.

Kot rečeno, najprej odgovarja vodja TOZD-1, tov. ŠVAJGER Boris:

1. TOZD-1 je največji Stolov TOZD. Kako to vpliva na proizvodnjo in medsebojne odnose?

Po reorganizaciji v letu 1978 se je število zaposlenih zmanjšalo od 926 sodelavcev na 640 sodelavcev. Od konstituiranja temeljne organizacije pa do danes se število zaposlenih v tozdu ni povečalo. V letu 1979 je z planom predvideno povečanje sodelavcev za 2% in to v poslovnih enotah 8 pri montažnih delih na terenu.

TOZD-1 sestavljajo 4 organizacijske enote, skladišče gotovih izdelkov in skladišče reprodukcijskega materiala, ki je tudi centralno skladišče za vse tozde. V primarno proizvodnjo so vključene poslovne enote PE-4 in PE-6, finalno proizvodnjo sestavljajo poslovne enote PE-7 in PE-8. Organizacijska, tehnološka in strokovna povezanost med poslovnimi enotami ter sodelovanje predvsem vodij PE je na visoki ravni. V temeljni organizaciji so medsebojni odnosi zelo dobri.

2. Kaj proizvajate?

Količinsko največji proizvodni program predstavljajo:

- leseni stoli in fotelji,
- dopolnilni program (cela grupa pohištva). V tej grupi izdelujemo: lesene in kovinske mize, klubske mize in fotelje, REX program in del UNI programa,
- Modul program je novo pisarniško pohištvo, ki je v proizvodnem programu od meseca oktobra 1978 leta,
- kinofotelji in inženiring.

Iz programa inženiring je potrebno omeniti, da smo v lanskem letu 1978 opremili nekaj zelo pomembnih objektov. Med temi objekti zavzema vidno mesto naša upravna zgradba z novim Modul programom.

e) Program primarne proizvodnje, ki jo sestavljajo poslovne enote PE-4 in PE-6, so polproizvodi, ki se proizvajajo za vse tozde.

Pod točko a) leseni stoli in fotelji, ki so v proizvodnem programu PE-7, so v glavnem namenjeni za izvoz. Količina, ki je namenjena za prodajo na domačem trgu predstavlja samo 10% celotne proizvodnje stolov.

Dopolnilni proizvodni program v manjših serijah, novo pisarniško pohištvo Modul, kinofotelji, vključno z montažo na terenu in inženiring (oprema objektov), predstavljajo celotni proizvodni program poslovne enote PE-8. Vse večja naročila novega pisarniškega Modul programa, narokuje delitev asortimenta med tozdom 1 in tozdom 2, da bomo sposobni pravočasno izdelati naročila kupcem, ker so v večini primerov zelo kratki dobavni roki.

3. Izdelke izdelujete tudi v sodelovanju z drugimi tozdi. Kakšno je sodelovanje?

Res je, da določeno število izdelkov oz. polizdelkov proizvajamo za druge tozde, predvsem za TOZD-3 in TOZD-2. Poslovna enota 8, izdeluje polizdelke za stole, fotelje in pisarniško pohištvo, ki ga vgrajuje TOZD-2 v pisalne mize in druge izdelke. Za TOZD-1 je značilno, da letno porabimo okoli 60.000 NH za izdelavo polproizvodov in polizdelkov, ki jih proizvajajo poslovne enote PE-8, PE-6 in PE-4. Do sedaj ni bilo večjih problemov, ker smo polizdelkom dali prednost pred lastno proizvodnjo. Zavedamo se, da so tozdi odvisni od pravočasne dobave polizdelkov za svoj program proizvodnje. Zgodi se sicer v manjših primerih, da izdelka ni moč pravočasno izdelati, ker je asortiment zelo širok.

4. Vaš tozd izdeluje veliko vrst izdelkov. Zanje potrebujete mnogo vrst materiala. Vam kakega materiala kdaj manjka?

Glede dobave materialov v letošnjem letu nismo imeli večjih problemov. Pri dobavi decimiranega lesa in struženih polizdelkov smo imeli določene težave glede na programirano proizvodnjo posebno za izvoz. Vendar se je stanje tudi tu uredilo. Očitno niso naši dobavitelji navajeni na programirano proizvodnjo. Probleme, ki v posameznih primerih nastopajo, rešujemo s povečanjem zaloga polizdelkov. Preskrba z ostalim reprodukcijskim materialom je dobra in usklajena s proizvodnimi naročili. Razumljivo je, da pri

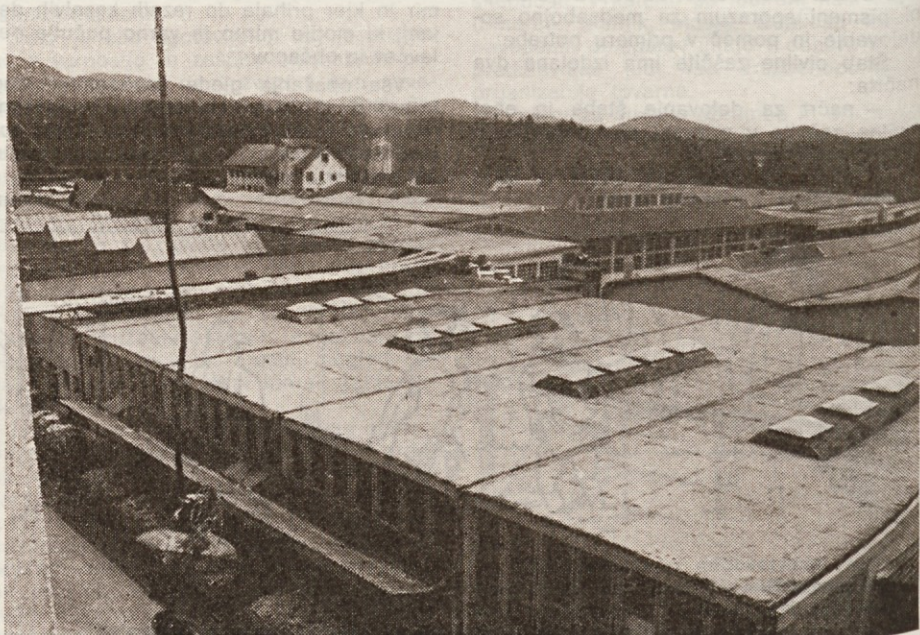
tako širokem asortimentu pa ni vselej možno dobaviteljem zagotoviti pravočasno material, da se v proizvodnji ne bi srečevali s problemi.

5. Sodelujete tudi s kooperanti. Kako je s temi. Ali so njihovi dobavni roki točni in kakšna je kvaliteta njihovih izdelkov?

S kooperanti je sodelovanje bilo do sedaj na zadovoljivi ravni, večjih problemov ni bilo. Po trenutni situaciji, ki je nastala v proizvodnji s povečanjem naročil, jih imamo še premalo. To predvsem na kovinskem programu, ki se nenehno povečuje zaradi opreme večjih objektov, kar je za nas zelo dobro. Zunanji kooperanti, ki so sodelovali pri opremi z lesenimi stoli pa se s kvaliteto proizvodov niso dobro potrudili. Zato smo imeli na račun teh stolov tudi reklamacije in s tem izgubili renome na nekaterih objektih, ki smo jih opremili z nekvalitetnimi izdelki. Glede kvalitete bomo v bodoče morali posvečati več pozornosti, ne glede, ali je to Stolova izdelava ali kooperantova, kajti na objektu se vse tretja na nosilca posla, to pa je Stol kot celota.

6. Kako je z delavci v proizvodnji? Katerih manjka?

V tozdu je zaposlenih 640 delavcev, povprečna delovna doba je 22 let. To je generacija že starejših sodelavcev, zato je tudi fluktuacija seveda minimalna. V letu 1978 nismo povečevali števila zaposlenih, nadomestili smo samo normalni odhod delavcev v JLA, v pokoj in ostalo. V letu 1979 pa nam bo primanjkovalo KV mizarjev, za dela na terenu pri montažnih objektih. Ta problem bomo lahko rešili le z večjim številom mizarških junencev, ki bodo v nekaj letih zapolnili primanjkljaja mlajše KV delovne sile, predvsem za montažna dela na objektih in odgovornejša strokovna dela v redni proizvodnji. Ne smemo pa tudi pozabiti na NK delavce, predvsem za težaška dela, ki se jih zelo težko dobi. Mlajši sodelavci se za to delo le težko odločajo. Zato bomo morali vsa teža dela mehanizirati in v ta namen določiti večja sredstva in končno spraviti ta problem z dnevnega reda.

7. Kako delavci v tozdu 1 jemljejo delovne naloge?

Velika večina sodelavcev, posebno starejših, jemlje delovne naloge z vso resnostjo in odgovornostjo. Kot povsod ne morejo biti samo dobri in vestni delavci, ki se zavedajo svoje odgovornosti in ne iščejo samo pravice, temveč prispevajo sebi in širši družbeni skupnosti za boljše jutri. Manjše število je tudi takih, ki jim delovna disciplina zelo malo pomeni, zato tudi večkrat neupravičeno izostajajo z dela. Vsak posameznik bi se moral zavedati, da se z večjim prizadevanjem — produktivnostjo pri delu, boljšo kvaliteto da doseči tudi večje osebne dohodke.

8. Kako je s stalnostjo delavcev. So stalni ali pogosto odhajajo?

Pri starejših sodelavcih ni opaziti, da bi pogosteje menjali zaposlitve iz ene delovne organizacije v drugo. Zato je tudi v tozdu tako visoko povprečje delovne dobe, od 22—24 let. Tudi podatek za minulo delo v tozdu kaže, da je stalnost sodelavcev dobra. Pokažejo pa se ti problemi pri mlajših delavcih in delavcih, ki smo jih zaposlovali iz drugih republik. To je tudi razumljivo, da ti pogosteje menjajo delo, dokler ne najdejo pravega oz. sebi primerne delo.

9. Kakšen je odnos delavcev do materiala in energije?

Odnos vseh nas do materiala bi moral biti veliko boljši, če pomislimo, da se materialni stroški skokovito večajo vsako leto. Večjo pozornost je potrebno posvetiti pri izkoriščanju materiala, električne energije, toplotne energije in pri uporabi vode ter komprimiranega zraka. Za letošnje zimsko sezono je značilno, da smo v TOZD-1 porabili več energije v primerjavi s prejšnjo sezono. Analiza, ki so jo naredili v TOZD-5 to dokazuje. Zato bo potrebno pregledati vse naprave v proizvodnji. Posebno še, ker se v tem obdobju ni posvečala instalirana moč z novimi stroji in podobno. S samo majhnim odstotkom prihranka na materialnih stroških bi prihranili težke milijone, ki bi jih lahko namenili za skupno porabo ali osebne dohodke.

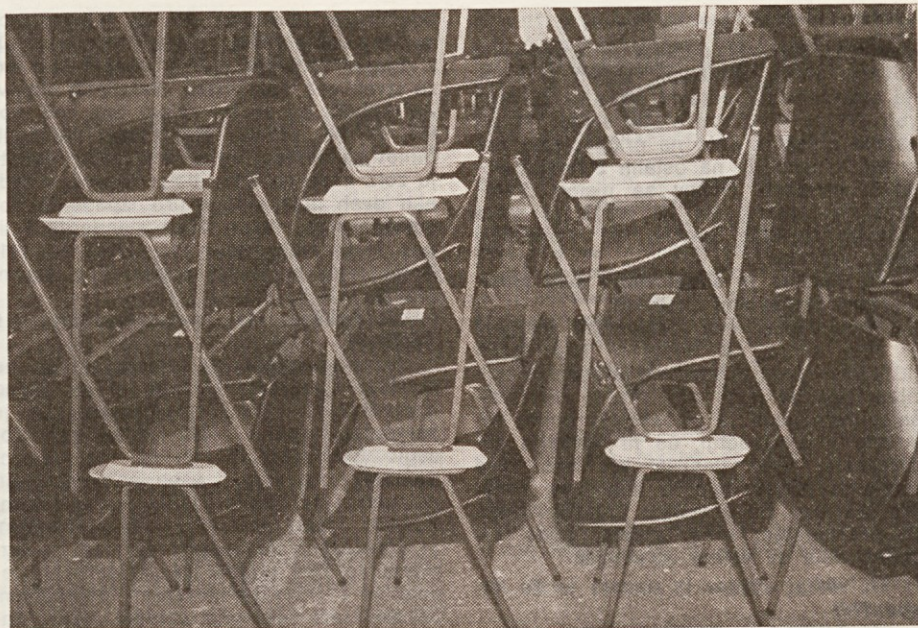
10. Kako se v tozdu gleda na kvaliteto izdelkov?

Kvaliteta izdelkov za izvoz in domači trg je na izredni višini. Za sedaj se lahko imamo še za renomirano delovno organizacijo kot celoto. Opaziti pa je, da se polizdelki posebno v strojnih delavnicah površno obdelujejo, vse na račun kvalitete, da bi se norme višje prekoračile in s tem dosegel večji osebni dohodek. Prizadevanje vsakega posameznika za še boljšo kvaliteto bomo morali dosledno izpeljati. Seveda pa to brez dosledne kontrole ne gre, posebno pri tistih, ki so zelo površni pri svojem delu.

11. Komu prodajate?

Naš najpomembnejši poslovni partner v izvozu — direktnem in indirektnem — so ZDA, kamor smo v lanskem letu prodali za 2.855.00 dolarjev raznih stolov in foteljev. Ta znesek predstavlja nekaj več kot 81 % izvoza.

Med ameriški kupci je bil v letu 1978 najvažnejši CCFI iz High-Pointa, kateremu prodajamo preko Lesnine. Letos je ta odjemalec nazadovol in bo, sodeč po obstoječih zaključkih, zdrknil na 5. ali 6. mesto; njegovo vlogo bo prevzel, kot je videti W.P.I., kar je za nas ugodnejše iz dveh razlogov; ker je to direkten odjemalec, odpade, prvič, izdatek provizije in drugič, kupec W.P.I. ima za nas ugodnejše plačilne pogoje. Med ostalimi ame-

Igra oblik ter svetle in temne barve.

riškimi odjemalci naj naštejemo H. Lebensfelda, ki kupuje Stolove izdelke že 25 let, ter firma Empire, ki je sicer podjetje manjšega formata, zato pa izredno dobro vpeljana na ameriškem trgu. Med posrednimi kupci moramo navesti firmo Shelby Williams, ki je dober kupčijski partner, vendar le toliko časa, dokler ne pride k njemu naša konkurenca z nižjo ceno. Dalje, Elcon, firma, ki je, rekel bi, novinec na trgu kolonialne sedežne opreme, ki pa je odločena priti do veljave za vsako ceno. Naposled imamo še posredne kupce, kot so Shafer, Cost Plus, Maywood, ki vsi kupujejo pri nas naš standardni program.

Od evropskih klientov moramo omeniti Kota iz Nemčije, Locka in Benchairsa v Angliji, Schreiberja iz Izraela; obstoja pa še vrsta manjših odjemalcev, ki se pojavljajo le kdaj pa kdaj. Kaj predstavljajo vsi ti ne ameriški trgovci, nam pove podatek, da je promet z njimi znašal kakih 18 % vsega izvoza.

Na domačem trgu oz. za jugoslovansko tržišče smo izdelovali naslednje programe:

- dopolnilni program (cela skupina pohištva),
- Modul program (novo pisarniško pohištvo),
- kinofotelji in inženiring,
- leseni stoli in fotelji v višini 10 % od skupne proizvodnje, ostalo je izvoz.

Na domačem trgu predstavljajo največjo realizacijo proizvodnji programi pod točko b) in c). V letu 1978 smo opremili nekaj zelo pomembnih objektov.

12. So v proizvodnji tudi izdelki, ki so nerentabilni?

Glede rentabilnosti ali nerentabilnosti naše prodaje v tujino, mislim, da moramo odgovor na to vprašanje iskati ne samo z ozkega vidika izračuna, torej z vidika trenutnega neposrednega dohodka ali izgube, temveč s širšega aspekta posrednih, trajnih koristi, ki nam jih daje izvozna dejavnost in to v obliki sposobnosti zadovoljevanja lastnih potreb po devizah, kakor tudi ustvarjanja sredstev, ki so življenjsko potrebna za obstoj in rast našega gospodarstva v narodnem in mednarodnem okviru.

Naši delovni organizaciji ni bil izvoz nikdar muha enodnevnica, temveč načrtno zasnovan vir dohodka, priborjen z dolgoletno tradicijo in nenehnim investiranjem v sredstva in ljudi. Kupčijski rezultati v preteklosti in dobre perspektive za prihodnost nam pričajo, da smo na pravi poti ne glede na trenutne težave in probleme.

Na domačem trgu je predvideno večje število novih proizvodov sedežnega pohištva, v drugem polletju. Materialni stroški, ki so porastli v zadnjih dveh letih so bili previsoki, tako je manjši del proizvodnega programa tudi na domačem trgu bil nerentabilen.

13. Kako je z novimi artikli v letošnjem letu?

Naš izvozni proizvodni program je prilagojen in se opira na tradicionalen, specifičen okus inozemskega potrošnika srednjega razreda. Ne menja se iz dneva v dan, temveč je obstajal pred sto leti in živi še danes. To seveda ne pomeni, da se ne porajajo izboljšave in izdelavne spremembe posameznih detajlov, vendar so le-te bolj lepotne kot pa vsebinske narave. Spričo tega smemo reči, da bomo v letu 1979 imeli nekaj novih modelov, ki pa bodo v bistvu izboljšane inačice obstoječih izdelkov.

Na domačem trgu se bodo v drugem polletju izdelovali v proizvodnji novi artikli; predvidene so tudi manjše spremembe pri že obstoječih stoli in foteljih. V mesecu juniju bodo v proizvodnji že trije novi artikli (stoli in fotelji).

14. Veliko ste delali pri opremljanju nove upravne zgradbe. Ste imeli pri tem kakšne težave?

Večjih težav pri opremljanju upravne zgradbe ni bilo, objekt smo pričeli z montažo predelnih sten in stropov že montirati v zimskem času. Upravna zgradba je bila za montažo dobro pripravljena, če jo primerjamo z ostalimi objekti, ki smo jih do sedaj že opremili. Ostali objekti, ki smo jih opremljali so imeli vedno prednost pred domačim in to v prvem stolpiču in končno se je isto zgodilo v drugem. Končno se bliža zaključek montažnih del pri opremi s pisarniškim modul pro-

(Nadaljevanje na 12. strani)

(nadaljevanje z 11. strani)

gramom. Notranja oprema je spremenila povsem videz nadstropij. Upam si trditi, da smo v naši upravni zgradbi porabili več NH na kvadratni meter stene kot pri ostalih objektih. Zato ne pričakujemo priznanj, ki smo jih na ostalih zunanjih objektih navajeni. Rokov se nismo držali, zato pa upamo, da se bodo iz stare upravne zgradbe končno vsi preselili v lepše prostore.

15. Kakšno je sodelovanje med posameznimi poslovnimi enotami?

Sodelovanje med poslovnimi enotami je zelo dobro. Do sedaj ni bilo večjih problemov med poslovnimi enotami, v zadnjem času se je to sodelovanje še izboljšalo. Nemogoče je pričakovati dobre rezultate v proizvodnji, če ni dobrega sodelovanja, med finalistji kot tudi med primarno proizvodnjo in finalistom končnih izdelkov. Še z večjim dogovarjanjem in svetovanjem med oddelki bodo rezultati dela še veliko ugodnejši.

16. Nekaj strojev in naprav je že zastarelih?

Za TOZD-1 je značilno, da so osnovna sredstva že visoko odpisana in to v višini 85%. Stroji in naprave so že res zastarele, vendar jim nova barva daje še dokaj lep videz. Sodobna proizvodnja zahteva avtomatizirane stroje, zato bo potrebno v naslednjih letih več vlagati v stroje in naprave. V proizvodnem programu imamo vedno nove in zahtevnejše izdelke, ki pogosto zahtevajo novo tehnologijo. Največ pričakujemo od rekonstrukcije poslovnih enot osem v površinski obdelavi in montaži, s katero je pogojena tudi večja produktivnost dela in delovni pogoji se bodo občutno izboljšali.

Pri obisku sorodnih podjetij v lesni industriji na Hrvaškem in v Bosni, vidimo ogromno razlik v opremi z novimi stroji med nami in njihovimi obrati. To so čisto nova postrojenja s sodobnimi stroji, uvoženimi iz Zahodne Nemčije. Ogromno napora bo potrebno vložiti, če bomo hoteli z njimi v korak v tehnologiji in s časom tudi v kvaliteti izdelkov.

17. Kako v letošnjem letu dosegate zastavljene načrte?

V okviru zastavljenih nalog s planom za leto 1979 se zastavljeni cilji približujejo začrtanemu planu. Pregled trimesečnih rezultatov dela nam pokaže naslednje stanje. Celotni prihodek za prvo trimesečje, ki je ugotovljen na osnovi plačane realizacije, je dosegel vrednost 54,847.000 in je za 3% pod planom, oziroma 21% nad v primerjavi z letom 1978. Porabljena sredstva so za 17% nad planiranimi in za 14% nad porabljenimi sredstvi v letu 1978. Materialni stroški so porasli za 18% nad planiranimi. Produktivnost dela se je v primerjavi z letom 1978 povečala za 6% ob nespremenjenem številu zaposlenih. Število opravljenih nadur za obdobje januar-marec se je povečalo za 15% v primerjavi z letom 1978. Doseganje norm v primerjavi z istim obdobjem v letu 1978 je ostalo na isti ravni 122,94%.

18. Kako kaže za delo v prihodnje?

Glede na predvidena naročila imamo dela dovolj. Zlasti v programu Modul in na inženiringu pri opremi objektov. V drugem polletju imamo 5 večjih objektov za opremiti s predelnimi stenami in notranjo opremo. Tu se bo pojavil problem, ako bomo lahko končali vse objekte do konca leta. To je v glavnem proizvodni program PE-8. V izvoznem programu smo se do sedaj ubadali s problemom glede

površinske obdelave, ker je bilo v proizvodnji več surovih izdelkov. Stanje se bo v drugem polletju tudi izboljšalo, ker bo za izvoz več površinsko obdelanih stolov. Za domači trg se bo delalo tudi več stolov, ki pa so vsi površinsko obdelani. Stolov za domači trg smo v prvem polletju zelo malo naredili, bolje rečeno v zadnjih dveh letih smo skoro izpadli iz domačega trga, razen dveh standardnih tipov, ki jih izdelujemo, to je 0102 in 2121. Domači trg bo nujno popestriti z novimi stoli in fotelji.

19. Kakšno je samoupravljanje v TOZD-1?

Samoupravljanje je proces, ki se ne končuje z neko odločitvijo in se stalno izpopolnjuje. Ocenjujemo lahko, da je samoupravljanje v TOZD-1 v teh letih doseglo lepo stopnjo razvoja, da delavci dejansko odločajo o vseh pomembnejših dejavnih razvoja v TOZD, kot v celotni delovni organizaciji. Pravilno pripravljene in pravočasno dostavljene materiale za razprave so prvi pogoj, da se delegati seznanijo z najpomembnejšimi odločitvami za kreiranje poslovne politike tozda, kakor tudi delovne organizacije. Večjo pozornost bomo morali posvetiti samoupravnim skupinam po poslovnih enotah. Informiranost teh skupin je še vedno premalo pred pomembnim odločanjem na delavskih svetih ali ostalih komisijah.

20. Kakšni so delovni odnosi med delavci?

Velika večina sodelavcev v TOZD-1 se zaveda, da se postavljene naloge v zvezi z letnim gospodarskim planom dosledno izpolnjujejo, kajti izpolnitev zastavljenih planov pomeni tudi večjo akumulacijo TOZD. S tem si ustvarimo več sredstev za investicije, amortizacijo in takšen sklad skupne porabe, da lahko koristimo vse ugodnosti po sindikalni listi. Z večjim prizadevanjem, boljše produktivnostjo in večjo kvaliteto dela se da doseči tudi večje osebne dohodeke.

Delovni odnosi v poslovnih enotah in med poslovnimi enotami so na zadovoljivi ravni. S tem ni rečeno, da ne morajo biti še boljši.

21. Je kak problem posebno težak?

Problemov je več in so tudi dovolj težki, ker so povezani s finančnimi sredstvi in tudi niso še predvideni v planu do leta 1980. Prvi, ki je povezan z največjimi finančnimi sredstvi, je ureditev notranjih in izgradnja zunanjih sušilnic, v PE-4 in v krivilnici. V lesni industriji so to prav gotovo najstarejše sušilnice na klasičen način sušenja, brez avtomatike. Sušilnice v krivilnici je treba nujno preurediti in omogočiti nakladnje z vilicarjem, tako bi odpadlo ročno nakladnje v kabine. Predlog je že v pripravi, potrebno bo zagotoviti samo še finančna sredstva. Naslednji problem je odprava težaškega dela, ker se sodelavcev za taka dela ne dobi, mlajši delavci se za težaška dela ne odločajo. Zato bo nujno investirati in vložiti sredstva tudi za te namene, če bomo hoteli normalno obratovati. Res je, da smo do sedaj veliko vlagali za razvoj, morda preveč lastnih sredstev in premalo najemali kredite. Povečana proizvodnja, sprememba asortimenta in novi programi nujno narekujejo večjo modernizacijo proizvodnje in boljše organizacijo dela.

22. Kakšni so delavci pri vas in kako v vašem tozdu deluje mladinska organizacija?

V tozdu je zaposlena pretežno starejša generacija, zato je tudi mladinska or-

ganizacija številno majhna, če primerjamo s skupnim številom vseh zaposlenih. Drugič, veliko število mladih delavcev se vozi z avtobusi. Po reorganizaciji v letu 1978 se je število mladincev še bolj občutno zmanjšalo. V sedanjem TOZD-3 je zaposlena predvsem mlajša generacija, to je v poslovni enoti pet in poslovni enoti tri. Res pa je eno, da aktivnost mladine ni odvisna od števila mladincev, temveč od njihovega aktivnega dela. Ob koncu leta 1978, je bilo izvoljeno novo vodstvo mladinske organizacije v tozdu, v katerem so predvsem mlajši člani prejšnjega odbora. Upam, da se mladi dovolj zavedajo, da je današnji in jutrišnji dan odvisen od njihovega dela in prizadevanja, na strokovnem in družbenopolitičnem udejstvanju.

Prepričan sem, da se bodo mladi v TOZD-1 bolj oživelili in se vključili v delo z vsemi svojimi moči in prispevali svoj delež k boljši organiziranosti v TOZD-1.

23. So delavci iz TOZD-1 aktivni na športnem področju?

V TOZD-1 so zaživela športna in rekreacijska tekmovanja. Športna tekmovanja v okviru sindikalnih iger, medtozodska tekmovanja in lesariada v okviru lesne industrije so dosegli dober uspeh. Množično rekreacijsko udejstvanje pa je še zelo slabo zastopano, posebno, če vzamemo v okvir število zaposlenih v TOZD-1. Pogoji so dani v zadnjem času, bilo je obnovljeno več objektov, sodelavci se danes lahko rekreirajo in nabirajo novih moči v 14 športnih sekcijah. Če želimo imeti boljše rezultate dela in manjši stalež bolniške, je prav gotovo najboljši in najcenejši zdravilo šport in rekreacija. Da bi na tem področju lahko bolje uspeli, bo potrebno zainteresirati večino delavcev za šport in rekreacijo. Med mlajšimi delavci je zainteresiranost velika in je tudi številčno dobra udeležba. Ne smemo pa pozabiti na referenta za športno rekreacijo, ki naj bi koordiniral in skrbel za aktivnost zaposlenih.

24. Bi želeli še kaj povedati?

Proizvodne programe, ki so predvideni z letnimi plani, bomo lažje uresničili, če bomo še izboljšali že dobre odnose med vsemi temeljnimi organizacijami (TOZD).

Stremeti bo potrebno za skupne želje v okviru delovne organizacije.

Spraševal je C. Sivec
Odgovarjal je B. Švajger

»Poglej, kaj piše v novem pravilniku o naši odgovornosti. Da je prepovedano spati na delovnem mestu ali kjerkoli v tozdu. Spali pa res še nismo!«

Iz ljubljanskega Interiera

Uspešno delo na družbenopolitičnem področju v tovarni ima svoj odraz tudi v dislocirani enoti prodaje v Ljubljani.

Prvi korak je bil storjen z ustanovitvijo OOKZ, ki je na svoji seji dne 24. 4. 1979 sprejel nove članove, ustanovila pogoje za nadaljnje uspešno delo.

Slovesnega sprejemanja tovarišic

PIRIH Nade,

KALČIČ Tatjane in

MARENTIČ Sonje

so se udeležili tovariši: Elikan Janez, izvršni sekretar OK ZKS Ljubljana-Šiška, Rogelj Janez, Jeglič Tone in Bavčar Boris. S svojo prisotnostjo in prispevki so dali naši seji še poseben pomen. Novospregjeti člani so ob tej priložnosti prejeli spominska knjižna darila.

Osnovna organizacija šteje sedaj 8 članov od 11 zaposlenih v prodajalni. To kaže na izredno pozitiven in enoten kolektiv, kar je pokazalo tudi tovariško srečanje po končani seji. Pogovor je stekel o raznovrstni problematiki nadaljnega dela kot delavcev tovarne Stol in kot komunistov. Odlikoval se je po sproščenosti izmenjave mnenj in tovarištvu ter hkrati pokazal, da ni bilo nikomur žal izgubljenega časa, za katerega lahko rečemo, da ni bil izgubljen, ampak dolgoročno gledano, koristno naložen.

Izvleček iz govora sekretarja OO:

»Kot člani zveze komunistov moramo s svojim zgledom našim sodelavcem dokazati, da smo boljši, da si resnično želimo, da se naš samoupravni socializem razvije do take mere, da bomo vsi med seboj enaki, ne samo po napisanih pravicah temveč tudi pogojih življenja in dela.

Za vas, novospregjete v našo sredo, velja še nekaj napotkov, ki jih moramo skupno upoštevati pri vsakodnevem delu in življenju. Tu mislim predvsem na povečan posluš za tovarništvo, medsebojno razumevanje, ki ga že sedaj ne manjka, pomoč v stiski in podobno. Kot dobri komunisti moramo imeti tudi izostren čut do delovne in s tem povezane samoupravne odgovornosti. Vsi dobro vemo, da brez teh dveh vzporednih odgovornosti ne gre in da ne smemo zanemarjati nobene. V sredinah, kjer so negovali izključno samo delo, nepovezano z vsebino našega sistema so prišli v daljšem roku do nepravilnosti in motenj zaradi raznih kršitev samoupravljanja. Enako velja obratno. Ni samoupravljanja, ki je samo sebi namen, to je samoupravljanja brez dela in odgovornosti za delo. Naša naloga je, da ta dva elementa opravljamo združeno v najbolj pravilnem razmerju ter na ta način dosegamo najboljše rezultate.

Kot komunisti moramo biti tekoče informirani o notranjih in zunanjih političnih dogodkih, kot tudi o dogajanjih znotraj delovne in temeljne organizacije. Menim, da je lahko vsak od nas informiran, če le hoče, saj je virov informiranja veliko, včasih celo preveč. Če nam kakšna informacija manjka, jo moramo zahtevati od tistih, ki jih imajo. Tu mislim zlasti na tiste informacije, ki se nanašajo na naše

vsakodnevno delo in življenje pri nas, kot tiste, ki se nanašajo na medsebojne odnose.

O informiranju govorim zato, ker menim, da moramo biti člani o vseh bistvenih stvareh na tekočem, da si lahko ustvarimo slike o morebitnih problemih ter da pravočasno zavzemamo svoja stališča, s katerimi moramo preprečevati morebitne negativne pojave, ki se lahko oblikujejo ob posameznih vprašanih dela in življenja v naši družbi in v okviru DO ali tozda.

Posebno pomembno poglavje v delovanju zveze komunistov se nanaša na oblikovanje in izvrševanje planov. Naš plan ne sme in ne more nastajati mimo nas, ker je njegova realizacija naša skupna odgovornost.

Uveljavljanje zakona o združenem delu v praksi je v bistvu najpomembnejše na

področju ustvarjanja in delitve dohodka. Ker dohodek v končni fazi namenimo tudi za osebne dohodke, tako v okviru tozdov, kot tudi zunanje (SIS, DPS...), je zelo pomembno, kako ga delimo. Naša naloga na tem področju je preprečevati vsako povečanje osebne, kot tudi splošne in skupne porabe, ki nima osnove v večjem dohodku. Pomembno je tudi, da še nadalje izgrajujemo naš notranji sistem delitve, da se o nagrajevanju znotraj naše enote pogovarjamo javno in demokratično in da postane osebno ocenjevanje dejansko utemeljen odraz uspešnosti in prizadevnosti pri opravljanju del in nalog. Biti komunist ni lahko, saj ne nosi to nekih ugodnosti, kot nekateri mislijo, temveč dodatne obveznosti. V naši zvezi ne potrebujemo članov, ki bodo samo člani, ampak takšne, ki bodo s svojim delom dokazali izkazano zaupanje. Vi, ki danes stopate v naše vrste, morate to svoje pozitivno delovanje nadaljevati ter s tem krepiti ZKS in Jugoslavije.«

Zorn Sonja

Lepa sedežna garnitura v našem Interieru v Ljubljani.

Kaj pomeni . . .

V zadnji številki Glasila smo opisali posamezne izraze iz skupine ČAS. Ker je čas važen element organizacije proizvodnje, ne bo odveč, če skušamo še pojasniti nekatere izraze v zvezi s časom v proizvodnji.

Posamezni čas, ki ga odčitamo s kronometra (štoparice) za posamezni element dela, ko kronometriramo (snemamo čas, normiramo).

Pretočni čas, ki se nanaša na serijo izdelkov od prve do poslednje operacije z vsemi vmesnimi časi čakanja, deponiranja, skladiščenja ipd. Pretočni čas je važen organizacijski element pri terminiranju in določevanju rokov. Idealen pretočni čas za serijo je enak porabljenemu času za serijo, brez vmesnih čakalnih časov, v primeru mehaniziranega tekočega traku.

Pripravljalni čas (pripravljalno — ključni čas) čas za pripravo in zaključek proizvodnje določene serije izdelkov. Vsebuje vsa dela, kot je seznanjanje z načrtom, modelom, odnos rezil, priprava stro-

ja, kontrola prvih izdelanih kosov ipd. in podobna dela na zaključku serije.

Ročni čas, ko delamo ročno.

Strojni čas, ko dela stroj.

Strojno-ročni čas, ko istočasno delata stroj in delavec.

Študij časa, študijsko raziskovanje in določanje porabe časa za vsakršno delo.

Čas vzdrževanja, potreben čas za vzdrževanje stroja, orodja in delovnega prostora.

S. Smole

KJE?

Tone je rekel prijatelju:

»Pomisli! Lep kos pečenke, pečen krompir, solata, kruh in dvakrat po dva deci vina, pa vse skupaj samo petnajst dinarjev, kaj ni to poceni?«

»Seveda! Kje pa?«

»Nikjer! Vendar poceni jel!«

Delo članov Zveze komunistov v tozdu 5

Osnovna organizacija tozda 5 je še zelo mlada. Ob formiranju samostojnega tozda tehnične storitve smo prešli takoj na organiziranje družbenopolitičnih organizacij. Sestavili smo samostojno OOKZ TOZD-5 in osnovno organizacijo sindikata. Pred preoblikovanjem je bila naša OOKZ del OOKZ skupnih služb.

Osnovna organizacija je direktno povezana z OK ZK Kamnik. Naša organizacija šteje deset članov. Za sprejem imamo evidentirane še tri kandidate. V mesecu aprilu so tudi obiskovali seminar za evidentirane kandidate ZK v Kamniku in ga uspešno opravili. Osnovna organizacija se bo kmalu povečala z novimi člani in nas bo tako 13 pri 129 zaposlenih.

Že sedaj smo skupno z osnovno organizacijo sindikata veliko pripomogli pri oblikovanju samoupravnih organov novo-

rojenega tozda tehnične storitve in pri sprejemanju samoupravnih aktov interesnih skupnosti.

V programu dela naše organizacije je najvažnejša naloga povezovanje in sodelovanje članov ZK v vseh samoupravnih strukturah in družbenopolitičnih organizacijah. Zavedamo se, da je pred nami še veliko nalog za razvoj samoupravnih odnosov in uveljavljanja zakona o združenem delu. Okrepiti moramo svojo aktivnost v doslednem uresničevanju stališč ZK Jugoslavije. Nujno je, da se člani OO ZK odločneje zavzamemo za to, da bomo v svojih temeljnih organizacijah in družbenih okoljih kar najbolj mobilizirali notranje sile za povečanje produktivnosti dela in povečanje dohodka, za delitev po delu in rezultatih dela, da bomo okrepili varčevanje z energijo, surovinami in vsemi sredstvi. Veliko večjo aktivnost moramo posvetiti za uresničevanje ciljev in nalog razvojne politike in ekonomske stabilizacije v sestavljeni organizaciji združenega dela, SIS in DPS.

Prav tako moramo vztrajati v prizadevanjih za zagotovitev odgovornega odnosa do dela in družbenih sredstev za boljše izkoriščanje delovnega časa.

Posebne pomena je spodbujanje znanja, uporaba znanstvenih in tehničnih dosežkov, prilagajanje znanstveno-raziskovalnega dela potrebam gospodarstva. Čim bolj je potrebno spodbujati inovatorstvo in racionalizatorstvo. Prav v našem sistemu se to dvojje lahko čedalje bolj uveljavlja in mora uveljaviti.

Pred nami so naloge, ki niso lahke, vendar jih bomo z vsemi delovnimi ljudmi poizkusili rešiti čim bolje.

E. HORVAT

Varčujmo z električno energijo

V eni izmed prejšnjih števil Glasila smo se že pregovarjali o porabi električne energije v Stolu.

Da bi nam bila energetska slika še bolj jasna in popolna, si oglejmo поблиže še oskrbo tovarne z električno energijo.

Matično podjetje dobiva električno energijo iz dveh domačih generatorjev, kjer izkoriščamo vodno in toplotno energijo. Oba generatorja sta obremenjena s povprečno močjo 900 kW. Poleg domačega vira električne energije pa napajamo podjetje še iz omrežja DES, preko treh transformatorjev, ki jih obremenjujemo s povprečno močjo 1000 kW.

TOZD-2 nima lastnega generatorja, zato dobiva električno energijo preko dveh 1000 kVA transformatorjev iz omrežja DES. Prav tako se z električno energijo oskrbuje iz omrežja TOZD-3, PE-Motnik in TOZD-4. Motnik je priključen na dva transformatorja 250 kVA in 100 kVA, TOZD-4 pa na transformator krajevne skupnosti Moste. V Mostah imamo poleg tega še 250 kVA transformator, ki pa je trenutno v poskusnem obratovanju.

Sedaj, ko so nam znane oskrbovalne kapacitete, si oglejmo še povprečno potrebo po električni delovni moči za posamezne obrate v matični tovarni, v zimski sezoni:

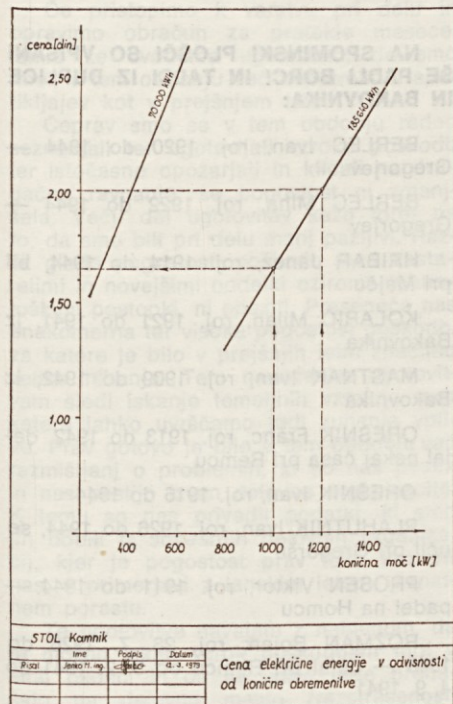
Obrat	povprečna obremenitev v kW
Kovinsko pohišstvo — PE 3	221
Mizarna — PE 8	137
Stolarska — PE 7	124
Furnirna — PE 6	67
Ekshaustiranje miz. — PE 8	109
Brizgalna kabina mizarne — PE 8	86
Grobi razrez — PE 4	121
Kovinarska delavnica — PE 2	33
Žaga — PE 4	64
Brizgalna kabine stolarske — PE 7	165
Skladišča	11
Garaže	19
Struženje — PE 4	138
Upravno poslopje I.	44
Ekshaustiranje stolarske — PE 7	143
Sušilnice — PE 4	71
Krivilnica — PE 7	33
Kotlarna I. in II.	101
Kompresor I. in II.	138
IBM	75
SKUPAJ	1900

Potrebe po električni energiji so torej kar velike, so večje, kot pa nam jih nudijo trenutno dane kapacitete v matični tovarni. Zakaj? V primeru, da nam domači generator iz kakršnegakoli vzroka ne deluje, lahko obremenimo obstoječe tri transformatorje do 1700 kW. Seveda, s pogojem, da imamo dober faktor delavnosti

Počitniški prikolic, ki smo ju posneli pred staro upravno zgradbo, sta prispeli z zamudo, vendar prišli sta. Še pred glavno turistično sezono. Na tako miniaturno stanovanje so se naši delavci že privadili in prepričani smo, da se bodo tudi v teh dobro počutili.

$\cos \varphi = 0,95$. Iz tega sledi, da bomo morali kaj kmalu transformatorje 3×630 kVA zamenjati, če si hočemo zagotoviti nemoten potek proizvodnje. Tudi iz domače termocentrale bi lahko dobili še več električne energije, če bi imeli na voljo več toplotne energije. Tako bi se moč, ki bi jo dajal generator, dvignila na 1250 kW.

V gornji tabeli smo navedli povprečno obremenitev v kW za posamezne obrate v tovarni. Naj ob tem poudarim, da je to zares samo povprečna obremenitev. Večji del potrošnikov električne energije — obratov, ima veliko večje konične obremenitve. Zato ti podatki ne morejo biti osnova za izračun porabe električne energije.

In že smo pri ceni električne energije, pri boleči točki nas vseh. Vsi bi imeli radi na razpolago čimveč elektrike po ceni, ki bi vedno ustrezala potrošniku in »proizvajalcu«. Ker bi radi videli, da bi

vsakdo razumel formiranje cene, bomo tudi podali njene sestavne dele.

Veliko ljudi se namreč čudi ob naslednjem primeru:

V nekem mesecu je bilo porabljenih 185.640 kWh, cena električne energije je 2,00 din/kWh. V naslednjem mesecu je poraba električne energije ostala nespremenjena, cena pa 1,65 din/kWh. Kako je to mogoče?

Da bi lažje razumeli, moramo razložiti od začetka. Ko dobimo v roke račun za električno energijo, vidimo, da je sestavljen iz petih pozicij, s petimi cenami. Prva in najdražja pozicija predstavlja konično obremenitev. Kaj to pomeni? To pomeni maksimalno moč, ki jo je v nekem mesečnem časovnem intervalu jemal porabnik. Konico beleži instrument s kazalcem maksimuma, ki vedno pokaže samo najvišjo mesečno obremenitev. Zadošča torej, da smo v nekem mesecu »nedisciplinirani« samo nekaj minut (15 minut) in že imamo lepo, zasoljeno ceno električne energije. Z »nedisciplino« smo mislili to, da poženemo hkrati več strojev z velikimi močmi, ki jih uporabljamo občasno po potrebi in jih brez škode za proizvodnjo, vključujemo lahko posamič. Sem spadajo tudi majhni porabniki, ki pa so številni in njihova skupna moč ni več zanemarljivo majhna. To je razsvetljava v objektih. Drugod zopet lahko opazimo, da je vključeno odsesovanje pri strojih na katerih nihče ne dela, kar niso osamljeni primeri. Še bi lahko naštevali podobne primere, vendar naj naštejemo še naslednje pozicije računa. Druga in tretja pozicija sta ljudem najbolj jasni. Ti dve kažeta dejansko porabo električne energije v določenem časovnem obdobju v prvi (dražji) in drugi (cenejši) tarifi. Četrta in peta pozicija pa podajata porabo jalove energije, prav tako v prvi in drugi tarifi. To je energija, ki dodatno obremenjuje generator, transformator in kable, ne moremo pa jo spremeniti v delovno energijo.

Za to, nekoristno energijo, so krivi stroji sami. Zato jih električarji priredimo tako, da čimbolj zmanjšamo to nekoristnost, ki nam jo distributerji zaračunavajo.

Električnim strojem poboljšamo faktor delavnosti $\cos \varphi$ z ustreznimi kondenzatorji — jalovo energijo kompenziramo.

Primer, ki smo ga podali na začetku razglabljanja o ceni električne energije, smo prikazali tudi z diagramom. Poševni premici pomenita porabo električne energije. Na navpični osi so označene cene v dinarjih, na vodoravni pa konična moč v kW. Diagram prikazuje odvisnost cene od konične moči, ki je glavni krivec za visoke cene.

Pri konični moči 1200 kW in pri porabi 185.640 kWh, dobimo ceno 2,00 din/kWh. Pri konični moči 1000 kW in pri enaki porabi električne energije pa dobimo 1,65 din/kWh. Ostali primeri so razvidni iz diagrama, ki je sestavljen na osnovi računov Elektro Ljubljana in okolica.

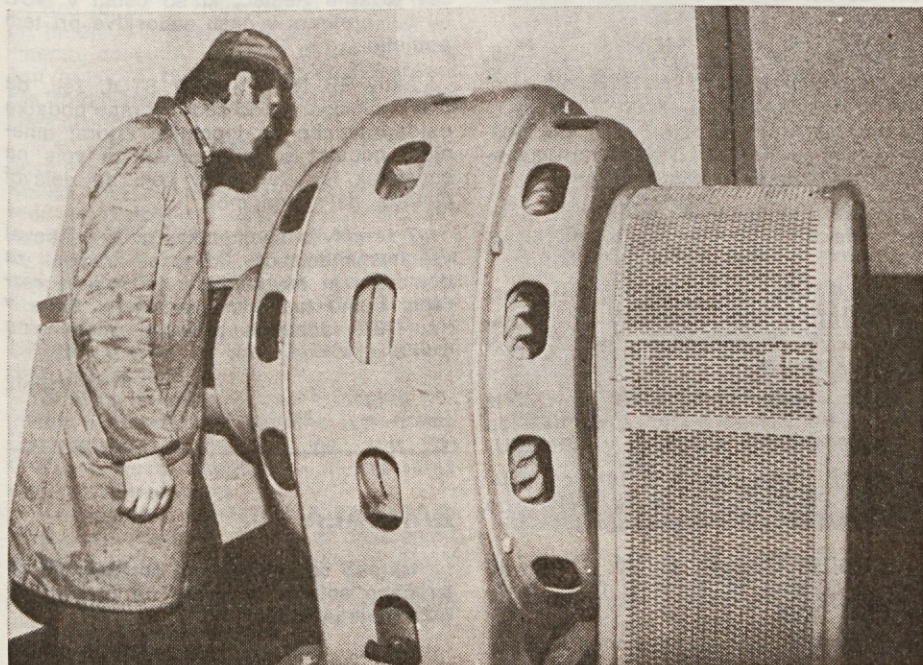
Naj navedem še njihove tarife:

- konična moč 286,20 din/kW
- delovna energija, višja tarifa (VT) 0,60 din/kWh
- delovna energija, manjša tarifa (MT) 0,30 din/kWh
- jalova energija VT 0,12 din/kVar
- jalova energija MT 0,06 din/kVar

Mislim, da je cena za konično moč dovolj zgovorna.

Cena domače električne energije je seveda neprimerno manjša in je bila le 0,80 din/kWh. Pravimo bila, ker jo bomo prisiljeni povečati zaradi podražitve mazuta, ki ga uporabljamo kot dodatno gorivo za pridobivanje pare in elektrike. Poleg tega pa so se povečali tudi »fiksni« stroški. Kot glavno gorivo uporabljamo seveda lesne odpadke. Škoda, da imajo le-ti neprimerno nižjo kalorično vrednost. V ceni so zajeti tudi vsi stroški vzdrževanja postrojev in njih nadzor, medtem ko je potrebno k ceni kupljene električne energije to delo še prišteti, kar zopet poviša ceno.

M. Jenko

Električni generator v naši strojnici. Poganja ga vodna turbina.

V zadnjem času je zelo naraslo zanimanje za kolesarstvo. Lansko leto smo še kar dobra kolesa metali stran, sedaj pa smo veseli, če imamo tisti nesrečni dan v tednu kolo pri roki. Nam vsaj ni treba peš na pot.

Dan vstaje - spomini na narodnoosvobodilno borbo

V praznovanje vstaje slovenskega naroda se vključujemo tudi prebivalci kamniško-domžalskega področja, ki imamo 27. julija svoj občinski praznik. Na ta dan se je pred osemindesetimi leti v naših krajih pričel oborožen odpor proti nacističnim osvajalcem. Oboroženi odpor je bil usmerjen predvsem na sabotažne akcije rušenja komunikacijskih objektov. Na Duplici je bil tedaj porušen most čez Kamniško Bistrico. Po akciji, v kateri so sodelovali tudi delavci Remčeve tovarne, sedanje OZD Stol Kamnik je osem delavcev odšlo v ilegalo. Bili so soustanovitelji prvih partizanskih enot. Stane Grilanc, Bert Kodrič, Jože Pirš, Albin Vengust, Stane Trobec in Stane Žerovnik so osvoboditev dežele dočakali na različnih dolžnostih v narodnoosvobodilni vojski. Za osvoboditev slovenskega naroda sta dala življenje prva borca — delavca Remčeve tovarne, skojevca Vinko Dobaj, ki je padel v borbi z nemško policijo leta 1942 na Mali planini in Pavle Ulčar, padel leta 1944 v borbi z nacisti v Komendi. Od preživelih prvoborcev — delavcev tovarne Remca sta letos umrla Stane Grilanc iz Saleža na Primorskem in Jože Pirš iz Radomelj. Bila sta izučena mizarja. Pri nas zaposlena pri mizarskih delih, prizadevno pa sodelovala v družbenopolitičnem življenju Remčevih delavcev.

S širjenjem narodnoosvobodilne borbe v Sloveniji in vsej Jugoslaviji so se v partizanske enote vključevali po letu 1941 tudi delavci našega kolektiva ter nekateri od njih dali življenje kot borci NOB ali pa so padli kot žrtev nacističnega nasilja.

Delavcem kolektiva in prebivalcem krajevne skupnosti Duplica, padlim za svobodo, smo odkrili spominsko ploščo, ki je na vratarnici. S preselitvijo strokovnih služb v novi upravni prostor spominska plošča ne služi več svojemu namenu ter je zato v teku delu, da spomenik padlim borcem NOB in talcem stoji v parku ob Kulturnem domu na Duplici. Odkritje spomenika je načrtovano v letošnjem letu ob primernem času praznovanja 75-letnice STOLA.

Imena padlih borcev in talcev:

BESTER Alojz, roj. 2. 6. 1925 do 1943, stan. Perovo 10. Pri Remcu bil od 1. 8. 1942 do 9. 2. 1943. Delal v obratni pisarni.

BREMŠAK Janez, roj. 11. 12. 1904 do 1944, stan. Podboršt 22, Komenda. Pri Remcu bil od 24. 2. 1930 do 28. 2. 1944. Delal v parketarni.

BURGER Janez, roj. 2. 12. 1909 do 1944, stan. Šmarca. Delal v parketarni.

ČERNE Vlado, 1925 do 1944 iz Mengša. Bil je mizarski vajenec.

DOBAJ Vinko, roj. 9. 2. 1922 do 1942, stan. Duplica, pri Remcu bil od 18. 5. 1936 do 26. 7. 1941.

DOLNIČAR Franc, roj. 8. 12. 1912 do 1944, stan. Prelog 4, Ihan. Pri Remcu od 9. 7. 1941 do 7. 8. 1943. Delal v našem obratu v Mengšu.

FORNECI Franc, roj. 13. 6. 1905 do 1942, iz Duplice. Pri Remcu bil od 4. 3. 1931 do 14. 8. 1941. Aretiran, ustreljen v Begunjah 3. 1. 1942.

HUMAR Karel, 1927 do 1945, stan. Nožice, bil vajenec.

JAZBEC Albert, roj. 30. 8. 1913 do 1945, iz Rudnika. Pri Remcu bil od 21. 2. 1927 do 23. 3. 1944 v kovinski delavnici. Padel v Rudniku.

JERMAN Stane, roj. 29. 9. 1908 do 1945, iz Homca. Pri Remcu delal od 2. 1. 1936 do 9. 8. 1944 v apreturi

KADUNC Ludvik, roj. 5. 8. 1918 do 1943, stan. Znojile 3, Sela — Duplica 34. Pri Remcu od 24. 8. 1936 do 14. 4. 1942.

KEPIC Janez, roj. 1. 4. 1929 do 1945, iz Šmarce. Pri Remcu bil od 27. 5. 1940 do 10. 2. 1945. Padel po osvoboditvi na Doljenjskem.

KLADNIK Ivan, roj. 29. 4. 1919 do 1944, stan. Križ 29. Pri Remcu od 7. 11. 1938 do 24. 4. 1943 na skladišču lesa.

KREGAR Karel, roj. 1916 do 1942. Pri Remcu delal na žagi.

LAH Janez, roj. 17. 4. 1920 do 1943, stan. Domžale, Ljubljanska 72. Pri Remcu bil od 4. 3. 1942 do 13. 5. 1942.

LAJEVEC Bojan, roj. 6. 2. 1921 do 1944, iz Litije. Pri Remcu delal od 3. 9. 1941 do 2. 2. 1943 v mezdni pisarni.

LEVEC Franc, roj. 1911 do 1945.

MOLE Franc, roj. 28. 9. 1917 do 1943, stan. Podgorje 47. Pri Remcu delal od 25. 11. 1935 do 12. 4. 1943.

NADIŽAR Anton, roj. 1916 do 1944, iz Čirčič, Kranj. Pri Remcu bil od 3. 1. 1942 do 30. 4. 1944. Vodil kmetijsko dejavnost.

OGRINEC Janez, roj. 29. 8. 1909 do 1942, stan. Mengeš 36. Pri Remcu bil od 18. 6. 1941 do 28. 7. 1941.

PESTOTNIK Jože, roj. 6. 2. 1910 do 1944, iz Duplice. Pri Remcu bil od 5. 11. 1931 do 27. 3. 1944. Delal v panelski.

PLEVEL Stane, roj. 7. 5. 1920 do 1944, stan. Križ št. 4. Bil pri Remcu od 10. 3. 1941 do 26. 3. 1943 v mizarski delavnici Duplica.

SEMEJA Franc, roj. 31. 3. 1914 do 1945, iz Duplice. Bil pri Remcu od 2. 10. 1928 do 28. 7. 1941. Delal v aperturi.

SLEJKO Alojz, roj. 20. 5. 1899 do 1943, iz Duplice. Pri Remcu bil od 26. 9. 1938 do 23. 7. 1942. Delal v računovodstvu

SRŠEN Franc, roj. 20. 9. 1921 do 1944, stan. Mlaka 28. Pri Remcu bil od 27. 4. 1939 do 26. 3. 1943. Padel na Pohorju.

STELE Jože, roj. 15. 4. 1913 do 1944, stan. Domžale, Kolodvorska 10. Pri Remcu bil od 24. 6. 1941 do 31. 5. 1943. Delal v obratu Preserje.

ŠAVELJ Jože, roj. 15. 7. 1907 do 1945 iz Duplice. Pri Remcu bil od 1. 5. 1922 do 23. 3. 1944. Delal v mizarni v MENGŠU.

ULČAR Pavel, roj. 31. 1. 1914 do 1944, iz Nožic. Pri Remcu bil od 18. 5. 1936 do 24. 7. 1941. Padel v Komendi.

VENGUST Dominik, roj. 29. 7. 1923 do 1943, iz Duplice, bil od 7. 1. 1941. Ustreljen 21. 7. 1943.

ZOBAVNIK Ivan, roj. 22. 6. 1911 do 1944, iz Šmarce. Pri Remcu delal od 31. 2. 1931 do 30. 7. 1941 (1. 4. 1942).

ZOBAVNIK Ivan, roj. 1920 do 1944.

ŽBOGAR Stane, roj. 1903 do 1942, iz Duplice.

ZUPANČIČ Jože, roj. 15. 4. 1922 do 1943, stan. Zg. Dobrava 34, Moravče. Pri Remcu bil od 19. 1. 1931 do 14. 5. 1941 v obratu Groblje.

NA SPOMINSKI PLOŠČI SO VPISANI ŠE PADLI BORCI IN TALCI IZ DUPLICE IN BAKOVNIKA:

BERLEC Ivan, roj. 1920 do 1944 — Gregorjev

BERLEC Miha, roj. 1922 do 1944 — Gregorjev

HRIBAR Janez, roj. 1914 do 1944, bil pri Majču

KOLARIČ Milan, roj. 1921 do 1941, iz Bakovnika

MASTNAK Ivan, roj. 1909 do 1942, iz Bakovnika

OREŠNIK Franc, roj. 1913 do 1942, delal nekaj časa pri Remcu

OREŠNIK Ivan, roj. 1916 do 1944

PLAHUTNIK Ivan, roj. 1926 do 1944, se učil pri Gregoršu

PROSEN Viktor, roj. 1911 do 1944 — padel na Homcu

ROŽMAN Bojan, roj. 28. 7. 1926 do 1945 — delal pri Remcu od 3. 2. 1941 do 4. 9. 1941

SEMEJA Jože, roj. 1892 do 1944 — ustreljen v Črni

SEMEJA Milka, roj. 1923 do 1944 — umrla v taborišču

SEMEJA Slavko, roj. 1925 do 1943 — padel v Šlandrovi brigadi

URBANIJA Franc, roj. 1910 do 1944 — iz Bakovnika, ustreljen kot talec

VENGUST Ivan, roj. 1914 do 1944 — padel v Stranjah

Na spominski plošči so imena delavcev tovarne Remec, ki so ostali v NOB ali bili aretirani v času zaposlitve pri tem podjetju.

Aktiv ZB NOV v OZD STOL želi, da člani kolektiva na do sedaj zbrane podatke dajo pripombe in dopolnila. Zgoraj omejnjeni podatki so pripravljeni za vpis na spomenik ter zato aktiv želi, da delavci čimprej dajo pripombe.

Z ureditvijo spomenika, ki bo vseboval vsa imena delavcev, ki so se žrtvovali za domovino in osvoboditev delavskega razreda, bomo tudi samoupravljalci Stola v letu 1979 dostojno počastili spomin na padle.

M. Kotnik

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sodelavcem za izrečeno sožalje in cvetje ob prerani izgubi mojega očeta.

Mitja Redja

VARNO DELO JE ODVISNO PREDVSEM OD NAS SAMIH

Delovni dnevi prvega polletja so se iztekli. Za nami so veliki delovni napori in prav takšni rezultati. Pri obvladovanju delovnih nalog in opravil pa je bilo tudi nemalo težav. Včasih nam le ni šlo tako, kot bi moralo.

Če pristopimo k varstvu pri delu in opravimo obračun za pretekle mesece, lahko že uvodoma ugotovimo, da smo imeli v tem obdobju več nepotrebnih spotikljajev kot v prejšnjem letu.

Čeprav smo se v tem obdobju redno seznanjali ter ugotavljali vzroke poškodb ter istočasno opozarjali in klicali na drugačno ravnanje, se pogostost ni zmanjšala. Večji del ugotovitev kaže torej na to, da smo bili pri delu manj pazljivi. Razlik glede pogostosti poškodb med zastarelimi in novejšimi oddelki oziroma tehnološkimi postopki, ni opaziti. Preseneča nas enakomerna ter visoka pogostost poškodb, za katere je bilo v prejšnjih letih značilno veliko nihanje. Tem navedenim ugotovitvam sledi iskanje temeljnih vzrokov med katere lahko uvrščamo tudi zunanje vplive. Prav gotovo je bilo v tem obdobju več razmišljanj o problemih, ki so nas pestili in nas pestijo izven delovne organizacije. K temu so nas privedli podatki, ki smo jih dobili iz sosednjih delovnih organizacij, kjer je pogostost prav tako kot pri nas, v primerjavi z lanskim letom, v znatnem porastu.

Te ugotovitve navajam z namenom, da je možno iskati vzrok poškodbam tudi v širši okolici in da se vplivi le-te prenašajo na delovno mesto (razstresenost, majhna koncentracija). Tako so ti stranski vplivi, od načrtovanih in izvedenih ukrepov glede varstva, močnejši. Pojavlja se namreč vprašanje človekovih psiholoških zmogljivosti.

PONAVLJANJE NAPAK — POMANJKANJE SAMODISCIPLINE

Tovariška opozorila in pobude za smotrnejše načine dela, red na delovnem mestu, dosledno uporabo osebnih zaščitnih sredstev in varnostnih naprav na delovnih pripravah ter za izvajanje drugih obveznosti in dolžnosti, gredo ob delu največkrat mimo nas.

Res je, da je življenjski in delovni tempo hitrejši kot kdajkoli prej, pa vendar ne smemo dopustiti v naših delovnih navadah prostora za površnost, omalovaževanje tradicionalnih pravil, nered in druge slabosti ob delu.

Ob delu je potrebne več discipliniranosti, ki jo moramo nenehno vzdrževati. Koliko smo samodisciplinirani, se kaže v redu in čistoči na delovnem mestu, pri doslednem spoštovanju navodil za varno delo z delovnimi pripravami, premišljenost pri transportu, redni uporabi varnostnih naprav in osebnih zaščitnih sredstev, vse to zahteva od nas še nekaj dodatnih naporov, ki so nemalokrat vrednejši od ostalih.

S takim ravnanjem smo v mnogih pogledih ekonomičnejši oziroma uspešnejši. Privarčujemo na materialu, na času, dobrem delovnem vzdušju in ne nazadnje tudi pri varnem delu.

Za nenehno vzdrževanje discipline so torej nujni dodatni napori z določenimi odgovornostmi oziroma dolžnostmi. Da v tem trenutku naša disciplina ni na primerni stopnji, dokazuje že kratek obhod skozi proizvodne oddelke.

Na pogosta opozorila tistih, ki nadzorujejo stanje proizvodnje in način izvajanja nalog in opravil imamo veliko iz-

govorov in ponavadi iščemo vzrok izven sebe, smo nesamokritični, svojih napak se hočemo otresti ter jih poskušamo prevaditi na posameznike iz okolice ali na delovno organizacijo. Takšna obramba prav gotovo ni dobra in nas zavaja v še večje slabosti, še večje lahkomišelnosti ter nas odvrča od razpolagajočih možnosti za izogibanje mnogim napakam, s katerimi ogrožamo sami sebe.

V zvezi s pomanjkanjem discipline želimo predvsem opozoriti na poškodbe pri lažjih in manj nevarnih opravilih, pri katerih delavec ni obremenjen s povečano pazljivostjo, zaskrbljenostjo, napetostjo ali s čim podobnim, zaradi česar bi izgubljal energijo, ki bi jo lahko izrabil za proizvodno delo. Poškodb pri manj zahtevnih in nenevarnih delih pa smo imeli v prvi polovici letošnjega leta precej več. (Razvidno iz mesečnih poročil.)

PRI ROČNEM TRANSPORTU IN ROČNIH OPRAVILIH NAJVEČ POŠKODB

To ugotovitev potrjujejo poročila o polletnih poškodbah med letom 1978 in 1979. Tu je očitno, da je obseg poškodb na strojih in mehaniziranih pripomočkih ostal nespremenjen, medtem ko je znaten porast poškodb pri ročnem transportu. Vzrok poškodbam pa je največkrat neurejeno delovno okolje (natrpanost), nered na poti transportiranja, nestabilni in previsoki zložaji, naglica in lahkomišelnost. O tej vzročnosti smo govorili že zgoraj. Te poškodbe so manj resne, toda njihova značilnost napak lahko privede tudi do bolj resnih poškodb. Dejstvo je, da pri teh delih nimamo posebnih navodil o varnem delu ter da se obseg le-teh nenehno povečuje. V to nas sili zelo širok proizvodni program, majhne serije in s tem se pojavlja velika prepletenost tehnoloških operacij.

Če bomo spoznali, da je to neizbežno stanje današnjega časa, se bomo tem raz-

meram brez večjih težav prilagodili in bili pri izvajanju del in opravil strpnejši in doslednejši.

ALI BOMO PO DOPUSTU PREVIDNEJŠI?

Kakšno je bilo varnostno stanje v prvem polletju, je moč ugotoviti iz obsega poškodb, ob katerem lahko sklepamo, da je bilo neprevidnega ravnanja in spodrs-ljajev, ki niso terjali izgub v času, veliko več.

Žal tudi tokrat nismo beležili nezgod, pri katerih so bile posledice malenkostne (kratkotrajna prekinitve delovne operacije, manjša škoda na materialu, manjši udarci, praske in podobno), temveč le tiste, ki so terjale bolniški stalež. Sklepamo lahko, da so vzroki tistih poškodb brez znatnih posledic podobni tem, ki jih stalno beležimo. Poleg tega pa nam je v pomoč stalno spremljanje stanja proizvodnega procesa (zapažanje nesmotnega načina dela, kršenje varnostnih navodil, podcenjevanje nevarnosti, malomarnosti, itd.).

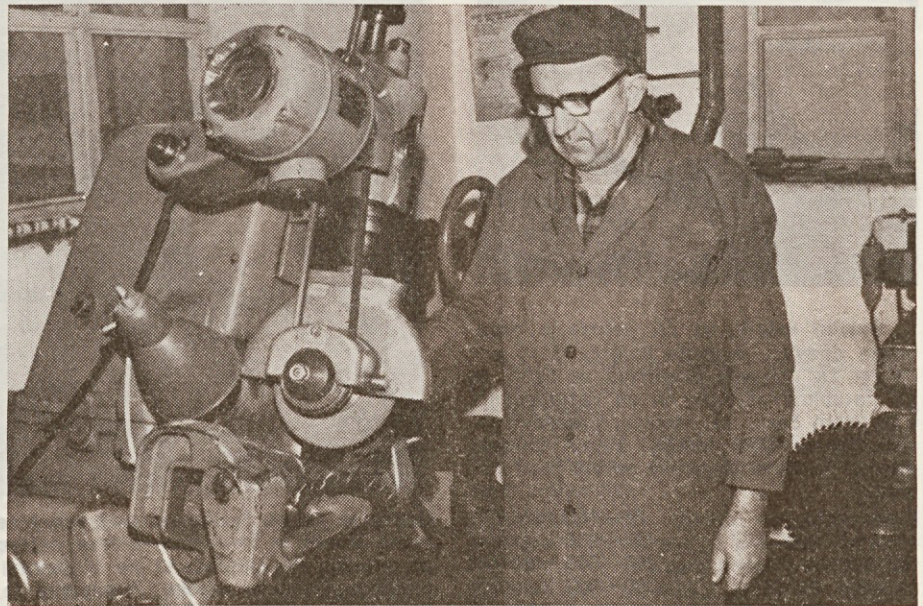
Zelo malo, kot smo že omenili, smo imeli poškodb v nevarnih okoliščinah (dela z večjo nevarnostjo poškodb), več pa pri nenevarnih delih, kjer je bilo izrazitejšo neprevidno ravnanje in brezbriznost (pri ročnem transportiranju, montažnih delih in podobno).

Če se hočemo izogniti tem slabostim, ki nas potiskajo v nezgode, bo potrebno več doslednosti in bolj vesten pristop, več razmišljanja o konkretnih nalogah in delih, ki jih bomo opravljali in tako bo tudi manj klicev »Pridite pogledati, pri nas se je pripetila nezgoda«.

Vedeti moramo namreč, da so tudi posledice majhnih poškodb velike in da je vseeno izgubljen čas del negativne bilance.

Če smo spoznali, da je delo pogoj za naš obstoj, bomo morali prej ali slej spoznati, da je tudi varno delo pogoj za vsakršno koristno in uspešno delo.

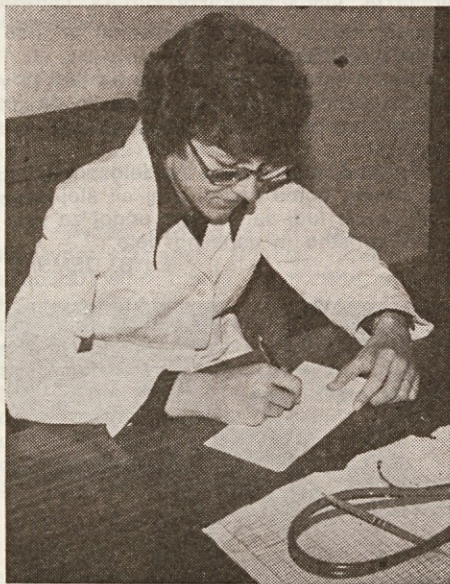
B. DEMŠAR

V pokoj je odšel Franc Burnk — brusarč orodja v skupni brusilnici. Mnogo žaginskih listov izpod njegove roke je desetletja z lahkoto razrezovalo deske in plohe. Brušenje rezil je zahteven posel in je zato dolgoletna praksa tu še toliko bolj pomembna. Franc Burnk je tudi dober oče in ga imajo otroci zelo radi. V letošnjem polletju, ko se je njegova življenjska pot olajšala za vsakodnevne delovne obveze v tovarni in mu bodo te ostale le doma, se za njegov delovni doprinos zahvaljujemo in mu želimo še veliko trdnih in prijetnih let.

Pomen toplega obroka med delovnim časom

Z ustanavljanjem stanovanjskih skupnosti v mestih in industrijskih središčih postaja vprašanje družbene prehrane čedalje bolj pereče. Iz več razlogov je pomembno reševanje tega vprašanja, zlasti pa važno za ljudi, ki opravljajo fizična dela. Ljudje, zaposleni s fizičnim delom, so tudi pogosto izpostavljeni raznim škodljivim zunanjim vplivom (mraz, vročina, strupene snovi, nočno delo) in potrebujejo več energetskih snovi kakor ostali delavci. Vse to zahteva ustrezno prehrano glede kalorij in zaščitnih snovi, kar je potrebno ne samo za skladno delovanje organizma in za njegovo zmogljivost, temveč tudi za zaščito pred različnimi poklicnimi in drugimi obolenji. Še bolj kakor pri drugih, je treba skrbeti pri fizičnih delavcih zato, da je njihova hrana ustrežna in zadostna, prav tako pa za to, da so obroki pravilno časovno razdeljeni. Pri tem je treba upoštevati delovni čas (zgodnje jutranje delo, nočno delo), ker to vpliva na delovno storilnost. Neustrezen razpored obrokov in kvaliteta obrokov, ki dalj časa ni usklajena z drugimi fiziološkimi potrebami človeka in njegovim delom, pogosto povzroči razne okvare v njegovem organizmu.

Število kalorij, ki jih potrebuje organizem dnevno, je vsota kalorij, ki so potrebne za osnovno presnovo in tistih, ki jih porabimo za delo in za razgibanje v prostem času. Za osnovno presnovo porabi človek 1700 kalorij. Temu moramo prišteti še kalorije, ki jih porabi med delom:

lahko delo	60—100 kalorij/h
srednje delo	100—200 kalorij/h
težko delo	200—300 kalorij/h
najtežje delo	300—400 kalorij/h

Te kalorije moramo telesu dovajati v pravilnem razmerju. Dovajamo jih v obliki beljakovin (15% kalorij), maščob (40% kalorij) in ogljikovih hidratov (60% kalorij).

Beljakovine: Dnevno jih moramo zaužiti 15% od vseh kalorij. To se pravi 1,5—2 g/kg telesne teže. Ni še dokazano,

da bi beljakovine zviševale produktivnost, vsekakor pa pripomorejo k izgradnji telesa in dvigovanju odpornosti organizma proti mnogim škodljivim snovem. Dokazano je da beljakovine v nastalih kompleksih aktivirajo mnoge taksidne snovi. Glede na to je vseeno kakšnega izvora naj bi bile te zaužite beljakovine. V hrani naj bi bilo vsaj 1/3 beljakovin živalskega izvora od celokupnih dnevnih potreb. Pomembna so nova raziskovanja in dijskih avtorjev, da se pri nizkem energetskem vnosu beljakovin, kot tudi pri visokem vnosu beljakovin, ne doseže zaščitna beljakovinska funkcija. Pri visokem vnosu beljakovin se le-te uporabijo kot energetski material.

Maščobe: Predvsem so te potrebne pri težkem in zelo težkem fizičnem naporu. Pri teh delavcih se morajo potrebe pokrivate s povečanim vnosom masti, tako da bodo pokrivala 40% vnesenih celokupnih dnevnih kalorij. 50% teh maščob naj bo rastlinskega izvora. Pretežno maščobni obroki niso primerni za delavce, ker obremenijo prebavni trakt, povečajo lenobnost in s tem zmanjšajo budnost in delovno sposobnost.

Ogljikovi hidrati: So glavni energetski izvor za mišično delo. Zato je potrebno pri težjih in zelo težkih fizičnih delih kriti 60% dnevnih kalorij z ogljikovimi hidrati. Pri tem je treba upoštevati kvaliteto in vrsto mišičevega dela.

Poleg teh osnovnih snovi pa potrebujemo še zaščitne snovi v optimalnih fizioloških dnevnih količinah. To so minerali in vitamini. Posebno važna je sol (NaCl), ki je najbolj pomembna pri delavcih, ki dnevno izgube največ tega minerala. To

so tisti delavci, ki so izpostavljeni visokim temperaturam, se močno potijo in s tem izgubljajo iz organizma sol. Dnevna potreba pri njih znaša 20—25 g, sicer pa le 10—12 g. Zaradi tega morajo biti obroki primerno slani. Nekaj soli se vnese še s pijačo z napitki, kot je mineralna voda. Temperatura teh pijač naj bo od 8—13 stopinj Celzija.

Pri nas, kot je navada, imamo le 3 obroke, kar pa ne ustreza navedenim pogojem. Dnevno naj bi imeli vsaj 4 obroke: zajtrk, ki naj bi bil 30—60 min. pred pričetkom dela z 10—15% kalorij; malica naj bi bila pred koncem tretje ure in pričetkom četrte ure dela. Raziskovanja so namreč pokazala, da prične po 3 urah dela delovna sposobnost padati in se pojavijo prvi znaki utrujenosti. Malico naj bi krilo pri srednjem težkem delu 11% celokupnih dnevnih kalorij, za težko fizično delo okoli 17% kalorij, za zelo težko delo pa 24% kalorij. Nato naj bi sledilo kosilo s 30—40% kalorij in večerja s 30% kalorij.

Zajtrk, ki ga ponavadi delavec ne zaužije ali pa nekaj malega, vsebuje največ 150—200 kalorij, kar ne zadostuje za njegove delovne napore. Količina sladkorja v krvi po nekaj urah pade, človeka se polasti utrujenost in delovna zmogljivost se znatno zmanjša. Zato je bistvenega pomena malica, ki naj ne bo prepozna in naj bo v obliki toplega obroka. Delavci pa ne smejo imeti malico za kosilo, kajti nato z večerjo, ki bi sledila temu obroku, ne bi dosegli kalorij, ki so jim potrebne. Važno je, da je malica tako količinsko kot kakovostno primerno pripravljena. Preobilni obrok, kot že rečeno, preobremenjuje prebavila in tako vpliva na padec storilnosti.

Tak razpored naj bi veljal za delavce, ki delajo dopoldne. Delavci v drugih izmenah (popoldan ali ponoči) morajo prilagoditi obroke potrebam njihovega organizma.

Dr. V. Kocjan

Danes se veliko Stolovcev med seboj ne pozna. Temu so kriva zelo razmaknjena delovna mesta in zmanjšan interes delavcev za medsebojne kontakte. Prav gotovo pa ni delavca na Duplici, ki ne bi poznal Ivanke Šubelj, ali kot ji mnogi po domače pravimo, Šubljeve Ivanke. Zaposlena je v tozdu-1, v PE-6. Ves čas svojega dela v Stolu vozi odpadke od lupilnega stroja v kotlovnico. Nekateri bolj sitni sodelavci ji radi ponagajajo, a Ivanka jim ne ostane dolžna. Vedno pa jepripravljena na prijazen pomenek z vsemi.

Ivanko srečavamo vsak dan na poti med furnirno in kotlovnico. Na ta del poti se vedno spomnimo, ko pomislimo nanjo. Precej bolj pa smo se začudili vsi in nenavaden se je počutila tudi sama, ko se je pred prvim majem znašla na dupliškem odru, kjer je prejela nagrado za trideset let dela v Stolu. Iz srca smo ji privoščili to priznanje in želimo, da bi tudi v bodoče svoje delo tako rada opravljala.

Osnovna šola na Duplici

V dupliški osnovni šoli se izobražuje veliko naših otrok in prav je da o njej pišemo tudi v našem Glasilu. Priznati moramo, da smo omenjeni sestavek že dve leti načrtovali. Temu, da smo načrt sedaj vendar uresničili, sta stali ob strani dve stvari: gradnja novih šolskih prostorov in bližajoči se konec šolskega leta.

Dokler sem gledal osnovno šolo na Duplici le z avtomobila na cesti, sem večkrat pomislil ali je v tem nizkem posloplju toliko zanimivosti, da bi o njih lahko napisali zanimiv sestavek. Sedaj, ko je seznanitev s šolo uresničena, je treba toliko napisati, da bo to le stežka strniti v zapis, ki ne bo presegal običajne dolžine naših sestavkov.

O dupliški osnovni šoli sem se pogovarjal z njenim upraviteljem tov. Praperjem. Rad mi je pripovedoval. O problemih, o delu. Še veliko raje pa je govoril o gradnji novih prostorov in telovadnice. Je človek, ki mu izobraževanje dupliških osnovnošolcev veliko pomeni. Zelo je zadovoljen, da se bodo delovni pogoji za otroke in učitelje v prihodnje izboljšali. Poln dobrih pričakovanj za prihodnje šolsko leto je poudaril, da mora imeti vsak otrok v današnjem času primeren prostor za izobraževanje, potrebna učila, posluš učiteljev za njegove probleme in ne nazadnje tudi redno zanimanje staršev za otroka.

Upravitelj Hari Praper

Dupliška osnovna šola je podružnična šola osnovne šole Frana Albrehta iz Kamnika. Je največja podružnična šola v Sloveniji. Treutno je v njej 236 otrok, za prihodnje šolsko leto pa je vpisanih še več kot 90 novincev. Samo prvi razred bo sestavljen iz treh oddelkov. Bilo bi jih še več, a so delno spremenili šolsko okolico. Šolo obiskujejo v glavnem otroci iz KS Duplica in Šmarca, nekaj pa jih je tudi iz Volčjega potoka in Podgorja.

V obstoječi šoli so štirje razredi, pouk pa poteka dvoizmensko. Otroci so tako kot drugod. Nekateri zelo skrbni, drugi malo manj. Za zadnje nosijo precej krivd, ce njihovih staršev, ker se zanje premalo zanimajo. Najhuje je v tistih družinah, kjer sta oba starša zaposlena. Njihovi otroci prihajajo v šolo že ob pol sedmih zjutraj, čeprav je pričetek pouka šele ob osmih. Bojijo se, da bi zaspali in raje čakajo pred šolo. Tudi popoldne je marsikaterim staršem odveč, da bi se pogovorili z otroki. Posebno očetje so taki. Raje se ukvarjajo s svojim stvarmi, kot bi posvetili urico časa otroku. Manj skrbne

matere odrinejo otroku toliko časa, kolikor je to nujno potrebno. V glavnem za hrano. Čistoča je že manj pomembna. Da je vse to res, je dokaz tudi v pojavu uši, ki so jih dupliški otroci vneta nosili tedenski za tednom. Vprašanje je, kdaj je taka mati pregledala svojega otroka. Če ni časa za telesne probleme, kje je šele za duševne. Taki starši tudi ne reagirajo na razne opomine, ki jih njihovi otroci nosijo iz šole.

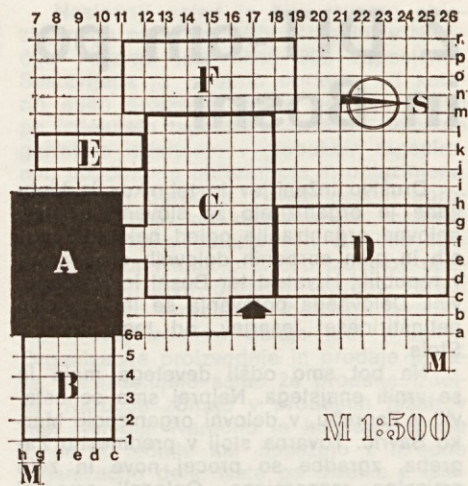
Otrok, ki se vsakodnevno ne pogovarja s starši se odtuji. Desetletnik potrebuje nekoga, ki bo prislunil njegovim vprašanjem in kateremu lahko zaupa. Če otroci odgovorov na kopico vprašanj ne najdejo doma, jih iščejo drugod, seveda pa je vprašanje, kakšne dobijo.

V šoli so imeli v prejšnjih letih probleme z učili, v zadnjem času je nekoliko boljše. Tudi za prehrano otrok imajo poskrbljeno. Šola doslej ni mogla organizirati podaljšanega bivanja, zelo omejeno pa je bilo tudi delovanje raznih krožkov. Vendar je učiteljski zbor skušal dosledno uresničiti zasnovani program, ki ni lahek niti za otroke niti za učitelje. Tudi upravitelj šole redno uči. Več kot je s pedagoškimi normami določeno.

Šola je redno organizirala šolo otrok v naravi. Tu so se otroci posebno sprostiti. Šolo v naravi obiskujejo četrti razredi.

Obstoječemu oddelku s štirimi učilnicami in šolsko kuhinjo se bo že v začetku prihodnjega šolskega leta, torej v letošnji jeseni, pridružilo novo šolsko posloplje z osmimi učilnicami. Objekt je enonadstropen in je že v gradnji. Staremu šolskemu posloplju se pridružuje v smeri proti glavni cesti. Na nasprotni strani — proti progi — pa so zabetonirani temelji in pokončniki za novo telovadnico, ki bo merila 20 x 30 m. Tu bo tudi igrišče na prostem. Nova telovadnica bo imela tudi rekreativni značaj za naše krajanje. Zato bodo sanitarije ločene. Gradbena dela izvaja Graditelj iz Kamnika.

Otvoritev osmih novih učilnic in telovadnice je predvidena za Dan republike, ker bo mogoče ob tem prazniku pripraviti kulturni program. V začetku šolskega leta to ni mogoče. Četrti in peti

- A** obstoječi objekt K + P
- B** 8 učilnic, zaklonilnice (1 faza) K + P + 1
- C** vhod, garderoba, vnananski prostor, glasbeni pouk, žilnica, knjižnica, plovilna soba, komunikacije, ravnotejstvo, zbornica, galerija (22 faza) P + 1
- D** 16 učilnic, kabineti, zaklonilnice (2 faza) K + P + 1
- E** kuhinja, delavnica, hišnikovo stanovanje (3 faza) P + 1
- F** telovadnica, garderoba, sanitarije, tribune (3 faza)

razredi bodo v začetku septembra v šoli v naravi, redne vaje za prireditev pa med počitnicami zaradi odsotnosti mnogih učencev niso izvedljive. Tudi pokrit prostor (nova telovadnica) za goste in nastopajoče bo ob koncu novembra na voljo.

S tem pa načrti za dupliško osnovno šolo še niso izčrpani. V načrtu je gradnja še šestnajstih novih učilnic s kabineti. To naj bi bilo dograjeno v prihodnjih treh ali štirih letih. Tedaj bo na Duplici kompletna osemletka. Kakšna bo nova razporeditev, vidimo s priložene skice.

V načrtu je tudi gradnja otroškega vrta, ki naj bi bil grajen pred opisanimi šestnajstimi učilnicami. Kurilnica bo skupna za vse prostore, morda pa tudi kuhinja.

Z izgradnjo novih varstvenih, učnih, prehrabnenih in rekreativnih prostorov bodo rešeni mnogi problemi, ki danes tarejo Dupličane. S skupnimi močmi vseh krajanov bo mogoče zastavljene cilje uresničiti.

C. Sivec

Fotoamaterji

Že pred leti je v naši DO uspešno delovala foto sekcija, ki je zapustila nekaj aparatov. Ti pripomočki za slikanje in izdelavo slik pa ležijo neizkoriščeni in počasi propadajo. Na pobudo nekaterih ljubiteljev fotografije se je sestal iniciativni odbor in ustanovil foto sekcijo, ki bo delala pod okriljem komisije za šport in rekreacijo.

Potrebo po ustanovitvi sekcije ima tudi DO, saj bi lahko delavci v njej zadovoljili svoje potrebe in pripomogli tudi k informiranju. Člani sekcije bi z raznih področij informirali člane DO o dogodkih preko našega Glasila in raznih stencasov.

Razne službe večkrat potrebujejo fotografije pri svojem delu in te usluge bo prevzela foto sekcija, ki jim bo izdelala fotografije.

Naloge sekcije: pomoč službam, informiranje članov in izobraževanje novih fotoamaterjev.

Sekcija ima trenutno največji problem dobiti ustrezne prostore in sredstva za svojo dejavnost.

Na razpolago imamo nekaj aparatov in dva povečevalnika za izdelavo slik. Potrebno pa bo nekatere pripomočke še nabaviti in delo bo lahko steklo.

Vse fotoamaterje vabimo, da se nam pridružite, tistim pa, ki imate veselje do fotografiranja, a še ne obvladate vseh veščin, bomo pomagali z nasveti.

Vse informacije lahko dobite pri tov. Komatar Filipu.

Iniciativni odbor

Z DIT-om po Hrvatski in Bosni

Društvo inženirjev in tehnikov iz Ljubljane je organiziralo za slovenske lesne delovne organizacije ogled nekaterih lesnih in njim sorodnih delovnih organizacij v republiki Hrvatski ter Bosni in Hercegovini. Delovnega potovanja se je udeležilo petinštirideset lesarjev, od tega šest iz Stola.

Na pot smo odšli devetega maja in se vrnili enajstega. Najprej smo se ustavili v Zagrebu, v delovni organizaciji Marko Šavrić. Tovarna stoji v predmestju Zagreba, zgradbe so precej nove in zelo smiselno razporejene. Ogledali smo si proizvodnjo ploskovnega pohištva, ki je kombinacija prefurniranih iverk z masivnim lesom. Pohištvo je obarvano s posebnim rdečkastim lužilom in je zaradi svoje izredno domiselne oblike zelo primerno za opremo predsob in dnevnih sob.

Veliko večje zanimanje je nudil ogled tapetniškega oddelka, kjer izdelujejo zelo lepe in funkcionalne sedežne garniture. Proizvodnji oddelki so veliki, delovna mesta smiselno razporejena, delo pa odlično organizirano. Vsaka delovna operacija je ločena, pa vendar spojena s celoto, tako da je skupni izdelavni čas najkrajši. Pogled na blazinjenje sodobnih sedežnih garnitur je bil nekaj posebnega. Vsakdo je hitel s svojim delom, ogromni oddelki pa so bili kot veliko mravljišče, kjer se je samo delalo. Da so mogli delo tako dobro organizirati in ga tudi opravljati, pogojuje velika količina enega artikla. Najmanjša izdelavna količina sedežnih garnitur je 500 kosov, največkrat pa delajo 4000 do 5000 enot skupaj.

Ob zaključku ogleda sem vprašal delavca, ki nas je vodil po proizvodnih oddelkih, kdo je bil Marko Šavrić, čigar ime nosi njihova delovna organizacija. Povedal je, da je bil to mizar iz Zagreba, ki je bil dober komunist in organizator odpora proti okupatorjem. Nemci so ga zverinsko ubili malo pred koncem vojne.

Pot smo nadaljevali po cesti Bratstva in enotnosti proti Slavonскому Brodu. Posebej nas je presenetilo širjenje in obnavljanje omenjene ceste. Da bi bili stroški gradnje manjši, opravljeno delo pa kljub temu dobro, izvajalci del grade vzporednico ob že zgrajeni cesti. To bo omogočalo nagel obojestranski promet. Problemov pri modernizaciji ceste pa je kljub temu dovolj, saj je potrebno obstoječi cestni trak na večih mestih odstraniti,

cestno podlago zaradi izredno mehkega terena ponovno utrditi in nanovo asfaltirati. Na mnogih mestih je novi del ceste že dograjen in promet poteka po njem.

Drugič smo se ustavili malo pred Slavonkim Brodom. Z glavne ceste smo zavili na levo. Počakali smo pred obratom Orioflex. Tu izdelujejo po sodobnem postopku penasto maso-ipren, ki se pri izdelavi sedežnega pohištva uporablja vse več. Ogled tovarne je zaradi specifičnosti proizvodnje močno pritegnil zanimanje vseh udeležencev. Stroji za izdelavo ravnega iprena so tako veliki, da zavzemajo po več delov proizvodnih hal. Surovine za izdelavo iprena izdeluje v glavnem domača industrija. V posebnem oddelku tega obrata izdelujejo oblikovane dele za fotelje. Ta masa je seveda precej trša od iprena.

Tudi sosednji obrat je bil v Oriovcu. To je tapetniški obrat Oriolik. Za DO Marko Šavrić precej zaostaja, čeprav se tudi tukaj močno trudijo, da bi dosegli dobro kvaliteto in kratke izdelavne čase. Kovinska ogrodja z vzmetmi izdelujejo sami v posebnem oddelku, ker so ugotovili, da se lahko tako še najbolj zaneajo na čas izdelave in kvaliteto. Vendar tukaj ne proizvajajo tolikšnih količin, kot v Savriću, tudi sodobnemu izgledu izdelkov se še niso tako približali.

Pred ogledom lesnega podjetja Slavonija v Slavonском Brodu smo se na hitro pomudili v bližnji ustanovi, kjer ugotavljajo kvaliteto lesnih izdelkov. Poizkušajo omarasto in sedežno pohištvo. Ker je bil za mnoge ogled tovrstnih aparatov in priprav novost, so aparati pritegnili še posebno zanimanje.

Ogled Slavonije nas je presenetil predvsem zaradi prostranosti proizvodnih obratov. Tovarna je razmeščena na sedemnajstih hektarjih in traja lep čas, da jo samo obhodiš, za hiter ogled pa je potrebno vsaj pol dneva. Ni nas toliko pritegnila izdelava ploskovnega pohištva, ki je dokaj klasično, proizvodnja pa ne posebno modernizirana, bolj zanimiv je bil velik žagarski obrat, še bolj pa velikanška deponija slavonskega hrasta pred furnirskim obratom. Čudili smo se ogromnim ravnim hlodom, ki so čakali na predelavo v furnir. Ta je dobro urejena. Žal pa izdelan furnir veliko izvažajo in ga zato na domačem tržišču primanjkuje.

V Slavoniji je bila zanimiva tudi izdelava in impregnacija železniških pragov in

električnih drogov, ki je razsežna in sodobno opremljena.

Sledil je ogled Krivaje v Zavidovičih. Ogledali si nismo vseh obratov, ker nam tega ni dopuščal čas. Za ogled celotnega podjetja bi potrebovali več kot cel dan, saj je v Krivaji zaposlenih okoli 12.000 delavcev. Ogledali pa smo si proizvodnjo slepega furnirja in iverkal plošč, izdelavo montažnih hišic, izdelavo polizdelkov za sedežno pohištvo in izdelavo zanimivega masivnega pohištva. To so jedilni koti in razne omarice za opremo kuhinj in predsob. Pri ogledu Krivaje smo opazili, da pravega reda v proizvodnih oddelkih še ne poznajo. Marsikje smo le stežka prišli skozi oddelke. Tudi na intenzivno delo se šele privajajo. Ogleda njihovih oddelkov nam niso radi dovolili. Trdijo, da so v Sloveniji skoraj povsod naleteli na neprijaznost.

Na poti proti Banja Luki smo se ustavili še v Busovači, v manjšem obratu, kjer proizvajajo mediapan plošče. Namen teh plošč je, da se s svojim zunanjim videzom čimbolj približajo izgledu masivnega lesa. Proizvodnja se ne razlikuje dosti od izdelave iverk, le sestavni del za ploščo je pripravljen drugače. Les ni zdrobljen, temveč preoblikovan v vlakna. Te plošče so zelo trdne, robove pa pri izdelavi v pohištvo in potrebno prefurnirati, ampak samo obrusiti in površinsko obdelati.

S potovanja moram še omeniti slikovito Jajce, kjer smo se ustavili le za pol ure. Od zunaj smo si ogledali hišo, kjer so se gradili temelji nove Jugoslavije in mogočni slap reke Plive, ki je naslikan skoraj na vsaki razglednici Jajca. Seveda je ogled slapu v naravi povsem nekaj drugega.

V Banja Luki je bil ogled lesnega podjetja Vrbas. Proizvodnjo imajo razdeljeno. Ogledali smo si žagarski obrat in tapetniški oddelak, izdelavo ploskovnega pohištva in proizvodnjo sedežnega pohištva. Čutiti je bilo, da hočejo proizvodnjo posodobiti. Zato se tudi načrtno izobražujejo. Najslabše jim to uspeva pri mizarjih, ki se v njihovem podjetju izučijo, potem pa številno zapuščajajo Banja Luko. Tu nimajo toliko ugodnosti kot drugje. Največji problem so stanovanja, ki jih jim močno primanjkuje. Ti mizarji se ustavljajo tudi v Sloveniji.

Na račun pravočasne vrnitve domov in morda še kakega kratkega postanka med vožnjo smo se udeleženci ekskurzije odločili, da pred odhodom iz Bosne obiščemo še Kozaro, ki je znana po hudih bojih med NOB. Danes je tu spominski park z mogočnim spomenikom na vrhu. Simbolizira nečloveške napore partizanov in vsega tukajšnjega prebivalstva v boju z okupatorji. Ko smo hodili po Kozari in brali imena mož, žena, mladeničev in mladenk, ki so živeli le nekaj desetletij, nam je živo stopila pred oči narodnoosvobodilna zgodovina na pobočju Kozare, kjer je zmagalo junaštvo.

To je le zelo kratak utrinek s potovanja. Veliko smo se vozili, veliko hodili, skoraj nič počivali, vendar smo se zadovoljni vrnili domov. Videli smo naše ljudi, naše delovne organizacije, naše kraje. Lahko smo primerjali življenje in delovne navade drugih ljudi z našimi.

Društvo DIT iz Ljubljane se za odlično organizacijo, prav tako pa sodelavcu tov. Mežanu za prizadevnost med potjo zahvaljujemo.

C. Sivec

DIT-ova ekskurzija v Nemčijo in na Dansko

V letošnjem maju je Društvo inženirjev in tehnikov Stol Kamnik organiziralo strokovno ekskurzijo po Nemčiji in Danski, za člane društva. Udeležilo se jo je 46 članov. Ekskurzija je tako po strogo strokovni strani kot tudi k širši razgledanosti prispevala svoj delež in nas z obeh strani zadovoljila.

Postanek v Münchnu smo izkoristili za ogled Tehničnega muzeja. Žal nas je čas priganjal, zato smo si ga lahko le na hitro ogledali. Muzej je urejen po panogah in prikazuje razvoj posamezne stroke od nekdanj do danes. Vsekakor je muzej vreden ogleda.

Naslednji postanek je bil v Hannoveru, in sicer ogled sejma LIGNA 79. To je specializirani sejem strojev in strojne opreme za lesno industrijo. Sejem je vsake dve leti, razstavljajo pa proizvajalci z vsega sveta. Zato je ta sejem priložnost za strokovnjake lesne industrije, da se seznanijo z dosežki in ponudbo na tem področju. Na 750.000 m² razstavnega prostora je razstavljalo preko 850 razstavjalcev. Razstavljeni so bili stroji in orodja, ročni stroji za primarno in finalno obdelavo lesa ter transportna sredstva. Vedno več je strojev z elektronskim vodenjem oz. programiranjem, v čemer so mnogo dosegli Japonci.

Že pred odhodom na ekskurzijo smo se dogovorili, kaj naj si katera skupina natančneje ogleda, ker je praktično nemogoče, da bi si vsak udeleženec ogledal ves razstaveni prostor.

Pri razvoju strojev za lesno industrijo je opaziti izpopolnjevanje že obstoječih načinov obdelave. Vedno več poudarka je na varnostnih in zaščitnih napravah.

Pot iz Nemčije na Dansko je bila zelo zanimiva. Pokrajina je sicer »ena sama ravnina«, saj je najvišja nadmorska višina le nekaj nad 300 metrov. Od Puttgardena do Rödbyhavna smo se peljali z ladjo-trajektom, ki sprejme ogromno tovara, od nešteto avtomobilov, avtobusov in kompletne kompozicije vlaka. Vožnja s trajektom traja sicer slabo uro, vkrcavanje in izkrcavanje pa je tako brezhibno urejeno, da je ladja v nekaj minutah natočena oz. raztovorjena.

V Köpenhagnu smo si ogledali največjo trgovino pohištva koncerna IKEA. To je stalna razstava stanovanjske opreme, kjer je na približno 10.000 m² površine možno videti, oz. kupiti vse, kar za dom potrebuješ. Tu so poleg ogromne izbire pohištva še svetila, preproge, tapete, okrasni predmeti, instalacijski material, tudi orodje, semena in sadike za vrt in okoličo hišo.

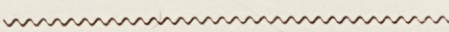
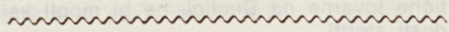
Predvsem smo si ogledali razstavljeno pohištvo, ki je izdelano na različnih koncih sveta. Možno je videti celo pohištvo iz bambusa, prevladuje pa pohištvo skandinavskega stila, ki je zelo enostavno in funkcionalno. Sedežno pohištvo je izdelano pretežno iz masivnega lesa, v naravnih barvah, z vidno teksturo lesa (običajno smreka ali bor). Tapezirano pohištvo je v blagovih, ki so enostavnih vzorcev, črtastega in karirastega blaga skoraj ni. Pri sedežnem pohištvu uporabljajo delno tudi kovino, ki je zelo kvalitetno obdelana in skoraj vedno kromirana. Plo-

skovno pohištvo je izdelano po sestavljenem sistemu.

Zanimiv je tudi način, kako trgovina nudi svoje usluge kupcem. Na vseh vidnih mestih v trgovskih prostorih imajo na razpolago kompletne kataloge razstavljenih predmetov. Tu si vzameš tudi svinčnik in meter ter formular za tlorisno razporeditev pohištva. Povsod so na razpolago še strokovnjaki — svetovalci, ki ti po želji pomagajo, da funkcionalno in estetsko izbereš, kar potrebuješ. Tega svetovalca si dejansko potreben že zato, ker je toliko možnosti z oziroma na ogromno ponudbo, da se sam težko odločiš, posebno še, ker imajo toliko enostavnih in uporabnih rešitev.

Obisk tega razstavno-prodajnega centra je bil za vse, ki smo ga obiskali, zelo koristen, ker daje pregled ponudbe pohištva v evropskem in tudi izvenevropskem prostoru.

Obiskali smo tudi katedralo v Roskilde, kjer je grobnica danskih vladarjev. Gotska katedrala je stara že skoraj 1000 let z različnimi kasnejšimi dozidavami in prezidavami. Je pa največji kulturno-zgodovinski spomenik Danske.

Naslednji ogled je bila tovarna oblaženega pohištva BMPv v Nagoldu v Nemčiji. Tovarna ima okoli 900 zaposlenih. Sestavljena je iz štirih obratov, od katerih eden proizvaja lesena ogrodja, ostali pa izdelujejo tapecirane izdelke. Sedežne garniture izdelujejo v globokem tapeciranju, popolnoma oblažinjene in oblažinjene n: lesenih ogrodjih. Poleg lesenih ogrodij uporabljajo kot konstrukcijski material pri popolnoma oblaženih izdelkih tudi stiropor. Za vrhno prevleko izdelkov uporabljajo blagove drobnih vzorcev zaradi enostavnosti krojenja in boljšega izkoristka. Precej izdelkov delajo tudi v usnju. Organizacija proizvodnje in prodaje je taka, da izdelujejo samo že prodane izdelke. Naročila zbirajo v prodajnih hišah v vsej Nemčiji. Naročilo je končano že po 2. do 6. tednih, kar dosežejo z izredno organizacijo dela. Nato pa izdelke z lastnim prevozom dostavijo kupcem. Zaradi take organizacije transporta je lahko embalaža zelo enostavna in cenena (PVC dvo-plastna folija in PVC mreža), s katero zaščitijo lesene dele pred odrgninami, sicer pa so izdelki samo prekriti s PVC folijo. Vodenje proizvodnje, prodaje, skladišč in transporta je računalniško.

Obrat v Mötzingenu, katerega smo si ogledali, je najsodobnejši od vseh štirih obratov, tako po izgradnji kot po tehnologiji. V tovarni BMP smo bili zelo lepo sprejeti. Lahko smo si temeljito ogledali njihovo proizvodnjo in se seznanili z njihovo organizacijo dela. Prav gotovo nam bo ta ogled pomagal tudi pri iskanju rešitev v naši proizvodnji. Še to naj zapišemo, da je v tej tovarni zaposlenih tudi precej Jugoslovanov.

Prav gotovo je vredno omeniti na koncu tudi to, da je ekskurzija uspela tudi s stališča medsebojnih odnosov, saj smo se pri nekajdnevem skupnem potovanju bolj spoznali med seboj in izmenjavali izkušnje, kar prispeva k boljšemu sodelovanju pri vsakdanjem delu v tovarni. Obenem pa pomeni udeležba na ekskurziji vsakemu posebej spodbudo za nadaljnje delo.

D. Pušnik
R. Vidmar

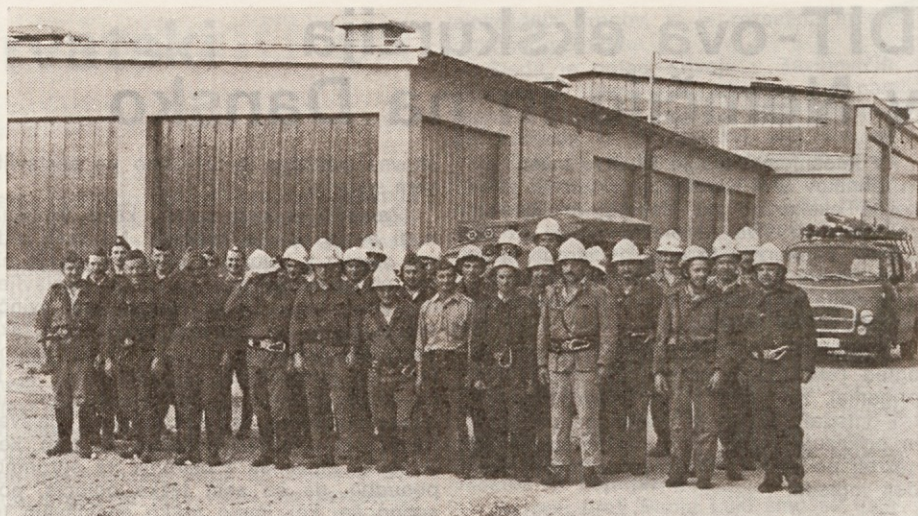
Gasilska aktivnost

Operativno delo v gasilskem društvu se je letos pričelo s pripravami na občinsko tekmovanje, ki je bilo 27. 5. 1979 na športnem igrišču v Kamniku.

Na letošnjem občinskem tekmovanju je nastopilo rekordno število gasilskih enot, od najmlajših pa do najstarejših pripadnikov v gasilskih vrstah. Tekmovanje je potekalo ločeno po starostnih skupinah, in sicer posebej industrijska gasilska društva ter posebej terenska gasilska društva. Zanimiv je podatek, da je na letošnjem občinskem tekmovanju nastopilo že 21 moških desetih iz terenskih društev, 7 moških desetih, 19 moških pionirskih desetih, 4 moške industrijske desetine, 2 ženske desetine — članice, 8 ženskih mladinskih desetih in 8 ženskih desetih — pionirke. Skupaj je torej sodelovalo 66 desetih, kar je vsekakor velik napredek za kamniško občino na področju gasilstva.

Ekipa STOLA je nastopila v okviru industrijskih gasilskih enot in je s 787,6 točkami osvojila prvo mesto. S tem si je priborila pravico nastopanja na regijskem tekmovanju, ki bo v septembru.

V Šaleku pri Velenju je bilo dne 17. 6. 1979 medobčinsko tekmovanje, ki se ga je udeležila tudi naša moška desetina. Pokrovitelj tega tekmovanja je bil Rudnik lignita Velenje. Naša uvrstitev je bila dokaj skromna, saj je naša desetina dosegla 70 mesto od vseh 150 nastopajočih desetih. Takšno slabo uvrstitev so prav gotovo pogojevali izredno težki terenski pogoji. Kajti prav v času nastopa naše desetine se je ulila močna ploha, tako da je bil teren zmočen in spolzek. V bodoče si želimo, da nas športna sreča ne bi zapustila.

V prvem polletju tega leta smo imeli tudi nekaj velikih praktičnih vaj na nekatere tozde. Dne 16. 5. 1979 smo imeli večjo vajo v Motniku — TOZD-3. Vajo smo izvedli na tapetniško delavnico. Sodelovale so sosednje gasilske enote, domača ekipa, ki je sestavljena v TOZD-3 Motnik in Stolovi gasilci, ki pa v oddaljenem Motniku sodelujejo bolj demonstrativno, kajti v pravi akciji (požar) glede na oddaljenost Motnika, ki je 28 km od matične tovarne na Duplici, ne bi mogli kaj dosti storiti.

Zato je potrebno, da se tamkajšnje gasilske enote dobro usposobijo, da imajo večkrat takšne vaje in da jim tudi finančno pomagamo s sredstvi, ki so namenjena za požarno varstvo.

Vaja v Motniku je potekala po zamišljenem načrtu. Vodne razmere imajo dobro urejene. Ekipa pa so tudi hitro prispel na znak alarma na svoja mesta.

Drugo praktično vajo smo imeli dne 27. 6. 1979 v TOZD-4 Sloga Moste, pri kateri so sodelovala gasilska društva Moste, Komenda, Križ, gasilska ekipa TOZD-4 in desetina iz Stola. Vaja je bila izvedena na nove objekte montaže in lakirnice. Pri tej vaji je bilo najbolj pomembno, da se gasilske enote spoznajo z novo strukturo objektov, s samimi dostopi do stavb, zasilnimi izhodi oziroma izhodi, novimi viri vode (zidni hidranti) in razporeditvijo oddelkov. Res je, da se je z rekonstrukcijo TOZD-4 tudi požarna varnost zelo izboljšala, vendar pa so takšne vaje še vedno potrebne.

Z ostalimi industrijskimi gasilskimi enotami smo imeli združeno vajo enot CZ in gasilcev dne 29. 6. 1979 v obratu Donit na Rakovniku. Vaje smo izvedli na oddelek keramike in plinsko postajo. To vajo je organiziralo industrijsko gasilsko društvo Donit Kamnik.

M. Šlebir

Šestnajst ur

Upokojenec Franc je natančen človek. Pri delu in drugem. Službeno je veliko potoval. Zato so ga v tovarni mnogi vpraševali za vozne rede avtobusov in vlakov.

Letos je odšel na dopust na Rab. Odločil se je, da bo potoval z vlakom, do Reke, nato pa z avtobusom. V Ljubljani je vprašal na treh turističnih agencijah, kdaj odpelje 23. 6. prvi vlak proti Reki. V treh poslovalnicah je vprašal zato, ker ima slabe izkušnje s podatki, ki niso preverjeni na več mestih. Vendar so bili podatki tokrat začuda enaki. Prvi vlak odpelje iz Ljubljane ob pol treh zjutraj in priske na Reko okoli petih. Kdaj pa odpelje kakšna ladja na Rab, tega mu v Ljubljani ni vedel nihče povedati. Rekli so mu, da bo že na Reki izvedel.

Franc stanuje v predmestju Ljubljane in če je hotel priti na ljubljansko železniško postajo v nočnih urah, je moral naročiti taksi. Taksi je prišel točno in Franc je bil z ženo že ob četrtr na tri zjutraj na postaji.

Čakal je na vlak. Ni ga bilo. Vprašal je sprevodnika, če vlak zares pride, ta pa mu je rekel:

»Zakaj pa ne, saj je vendar sobota?«

Vlaka pa ni bilo. Nihče od tistih, ki jih je Franc vpraševal, pa naj bodo to delavci na turističnih agencijah ali na železniški postaji, ni pogledal natančno v vozni red. Vlak je res odpeljal ob pol treh iz Ljubljane, vendar šele po tridesetem juniju.

Franc je čakal na postaji. Naslednji zgodnji vlak, ki je peljal proti Reki, je prispel v Ljubljano nekaj po pol štirih, odpeljati pa bi moral pet minut pred četrto. Odpeljal je pet minut pred pol peto. Franc in žena sta bila seveda na trnih, vendar sta malo le upala, da bosta dopoldne vseeno prišla na Rab.

Če bi, da, če bi drug sobotni vlak odpeljal točno iz Ljubljane, potem bi prispel na Reko pet minut čez šest. To bi bilo v redu. Ker pa je prispel šele nekaj minut pred sedmo, sta Franc in žena zamudila avtobus, ki je iz Reke na trajekt v Jablancu in nato na otok Rab odpeljal ob pol sedmih. S tem je padla v vodo tudi rezervacija avtobusnih vozniških kart, ki jo je Franc telefonično uredil z Reko.

Ko so prispeli na Reko, je pravkar odhajala ladja proti Rabu. Tudi Franc in žena sta tekla proti ladji, kolikor so jima dopuščale moči. Menda je nekdo iz njunega avtobusa uspel priteči na ladjo, vendar je bil precej mlajši. Franc in žena pa sta pritekla do obale v trenutku, ko je ladja zapuščala pristan. Še pomahala sta ji lahko v pozdrav.

Franc je šel vprašat na postajo, kdaj pelje naslednji avtobus na Rab. Rekli so mu, da ob dveh popoldne. V pristanišču je tudi vprašal, kdaj odpelje naslednja ladja na Rab. Povedali so mu, da ob šestih zvečer. Sedaj je že vedel, koliko ur bosta z ženo potovala na Rab.

Kaj sta hotela Franc in njegova žena?! Shranila sta prtljago v garderobi na Reki in za čas, ki sta ga imela na lepem na razpolago, odšla na izlet v Crikvenico. Med potjo se je Franc spomnil na odgovor, ki ga je dobil ob nekem potovanju na ljubljanski železniški postaji, ko je vprašal, kdo poravnava škodo, ki nastane pri prevozih potnikov z železnico, ker ti v načrtovanem času ne pridejo na cilj.

Rekli so mu:

»Nihče!«

C. Sivec

O letovanju

Turistična sezona se je pravkar pričela. Otroci se skupaj s starši veselijo dneva letovanja na morju, v planinah in drugod. Tistim, ki so bili že na dopustu na morju proti koncu maja in v začetku junija, je bilo vreme zelo naklonjeno. Malo manj sreče z vremenom je imela naslednja izmena. Upajmo, da bo še dovolj sončnih dni za kopanje tja do septembra, ko nam teče sezona v naših počitniških domovih. Spomnimo se na prvo polovico lanskega septembra, ko je bilo izredno toplo in lepo.

Kako je z letovanjem v naših počitniških domovih in najetih kapacitetah v letošnjem letu? Skupaj je bilo danih 360 prijav z okoli štirimi družinskimi člani. K temu je verjetno spodbudilo to, da je v letošnjem letu zelo dobro organizirano regresiranje letovanja. Predvsem za tiste sodelavce z nizkimi osebnimi dohodki.

V letošnjem letu letuje v eni izmeni na Njivicah 13 družin, v Umagu 7, v Piranu 6, na Rabu 6, v Poreču 2 in v Selcah 5. Na Veliki planini letujeta hkrati dve družini.

Prva izmena s pričetkom 22. in 23. 6. se je že vrnila z letovanja. Lahko že dajemo kratko oceno, kako so bili zadovoljni, kaj bi se dalo še urediti za boljše počutje tistih, ki imajo letovanje še pred seboj.

Pomanjkljivosti so predvsem tam, kjer morajo koristniki sami kuhati. Res je, da ni na razpolago tolikšne izbire kuhinjskega pribora, kot jo imamo doma. Poudariti je potrebno, da bi z večjo mero pazljivosti nekaterih koristnikov letovanja bilo tudi tega dovolj. Dogaja se, da nekateri, ki letujejo v počitniških hišicah ali prikolicah, ne upoštevajo hišnega reda, ki je vsem znan. Premalo pazimo na red in čistočo. Komisija za letovanje v DO je sprejela sklep:

Vsak, ki ne upošteva hišnega reda, nima pravice dve leti letovati v naših po-

čitniških domovih. Povzročeno škodo kršilcu zaračunamo 2-kratno in odtegnemo pri prvem izplačilu osebnega dohodka.

Upamo, da kršilcev hišnega reda ne bo veliko. Vsak član kolektiva, ki letuje v naših počitniških domovih, naj se zave-da, da je to njegov drugi dom.

Nekaj besed o prikolicah, ki so še pogost predmet razprav.

Vsem je znano, da je DO dala za potresno področje v Črno goro 2 prikolici. Sklep samoupravnih organov v DO je bil, da kupimo 3 nove prikolice, in sicer 2 za Umag in 1 za Čateške toplice. Dve smo že prejeli, tretja pa bo prispela proti koncu julija.

V Umagu je sedaj 7 prikolic, od katerih sta dve brez baldahina. Mnogi sprašujejo, kako je z menjavami tistih skupin, ki imajo prepoved vožnje z avtomobili na začetku ali koncu letovanja. Mnenja smo, da se mora za to dogovoriti vsak posameznik.

Precejšnje so težave s potovanji tistih, ki nimajo lastnega prevoza. Vsem tem priporočamo predhodno rezervacijo kart. Za prevoz na otok Rab pa svetujemo, da potujete do Reke z vlakom, nato pa z ladjo.

Potrebno je dobro pomisliti na osebno garderobo. Ta je v mnogih primerih preobilna in povzroča težave pri odhodu na oddih.

Sedaj, ko je počitniška sezona na vrhu, pazimo na svoje stvari, kako in kje imamo shranjene. Veliko je kraj, predvsem v avtocampih.

Upamo, da boste z letovanji v naših domovih in najetih stanovanjih v pretežni večini zadovoljni.

Želimo, da se kdo od vas oglasi kritično ali pohvalno v tovarniškem Glasilu. To bo spodbuda za še boljše priprave na letovanje v prihodnjem letu.

M. Štebe

V Dalmaciji »dvojezičnost« ni problem. Celo nasprotni primeri so: marsikaj je napisano le v tujem jeziku, na domačega pa so tamkajšnji prebivalci pozabili. Kaže, da jih to ne moti. Prišlec pa je neprijetno. Pogreša pravilne srbohrvatske besede, ki so ob morju prav tako lepe kot v notranjosti Jugoslavije.

Novi gostje, ki imajo za seboj pot v nočnih urah, so zelo veseli, če pridejo v lepo urejeno in očiščeno okolico in prijeten počitniški prostor. Če nam ni všeč nesnaga, te tudi drugim ne puščajmo.

Jugoslovanska obala je razvejana in zato zelo lepa. Taka je tudi v Umagu, kjer Stolovci že več let letujemo.

Vtisi z Raba

Stol do sedaj na Rabu ni imel počitniških zmogljivosti, zato je bilo za tiste, ki so tja odšli konec letošnjega junija, toliko bolj zanimivo in morda tudi malo negotovo, kako se bodo na Rabu počutili. Stara praksa pri naših ljudeh je tudi, da zelo radi pokritiziramo na račun drugega. Posebno zanimiva veja kritike so tisti, ki nam pripravljajo počitniške usluge, čeprav mnogokrat tega ne zaslužijo. Zato skušajmo biti pri prvih vtisih z Raba objektivni.

Da za letošnji Rab ni bilo kakega posebnega zanimanja v tovarni, so pokazale že prijave, ki jih je bilo malo. V novo ni nikoli pravega zaupanja, k temu pa je prispevala še večja oddaljenost in tudi kaka lažna informacija tistih, ki so se na svojo pest na Rabu že mudili.

Preden smo odšli na Rab, smo vpraševali v tovarni, kako je tam, vendar nam s celotnimi podatki ni mogel nihče postreči. Naši delavci, ki se ukvarjajo s pravo počitnic in razporejanjem ljudi na letovanje, so bili na Rabu le po nekaj ur, niso pa tam letovali. Teorija in praksa pa sta si žal različni.

Z napotnico v žepu in zaupanjem v naše organizatorje ter Rabčane smo se peljali mimo otoka Krka, kjer smo Stolovci že udomačeni in kar mislimo, da je to edini otok, ki je prav za nas. Bila je zgodnja jutranja ura. Ob štirih smo bili v Senju. Od tu menda tudi vozi trajekt na Rab. Na kabini, v kateri prodajajo vozovnice za prevoz potnikov in avtomobilov, je pisalo, da prvi trajekt odpelje na Rab ob sedmih. Že tedaj pa je čakalo vsaj za pol trajekta vozil. Torej tri ure čakanja. Če se pred nas nagrmadijo še službena vozila, potem lahko čakamo na naslednji trajekt, ki odpelje sredi dopoldneva.

Raje smo se odpeljali naprej. V 45 km oddaljeni Jablanac, kjer je trajektni prevoz bolje urejen. Težko pa je razumeti, zakaj iz Senja ni pogostejših trajektnih zvez, čeprav je od tu Rab bolj oddaljen. Vožnja iz Senja mimo Krške Baške in drugih manjših otokov je izredno slikovita in za turista pravo doživetje.

V Jablancu smo se pojavili že pred peto uro zjutraj. Na trajekt je čakalo že okoli petdeset vozil. Postavljeni smo bili v dve koloni. Ena za Rab, druga za Pag. Ob pol sedmih smo se vkrcali na plovčico ploščad in se odpeljali proti kamnitemu Rabu. Vsaj tako je otok izgledal z obale in trajekta. Sam kamen, brez ene rastline. Pomislil sem na Slovence, ki so v drugi svetovni vojni pod prisilo morali množično prihajati sem. Rab je bil tedaj pojem ujetništva, lakote in smrti. Skoraj pet tisoč Slovencev je tam ostalo za vedno.

Trajekt je drsel naprej in kmalu zavil v zaliv. Ne tako, kot je narisano na avtokarti, kjer je označeno, da te pripelje v mesto Rab. Izkrkali smo se na obrežju otoka, na golem kamnu. Ozka asfaltirana cesta je vodila naprej, čez pobočje na severozahodno stran. Pojavili so se prvi grmi, trava, nato drevesa in prve hiše. Pokrajina je na lepem postala prijetna, lepa. Ko smo se bližali mestu Rabu, smo lahko samo strmeli. Vse kot cvetoč gaj.

Cvetoči oleandri, veliki kaktusi, oljke in palme, lepa naselja in modro morje. Zares je otok Rad med najlepšimi otoki na Jadranu.

Lepo mesto Rab je strpano ob majhnem pomolu. Stavbe so stare, večnadstropne. Za zelenje skoraj ni prostora. Vendar se že nekaj deset metrov vstran pričinja lep borov gozdič. Skozenj so speljane številne poti, postavljenih je tudi veliko klopic.

V mestu je mogoče dobiti skoraj vse. Česa pa še preveč. Turist mora preudarno odpirati denarnico. Trgovine so odprte cel dan in pozno v večer. Spominkov je toliko, da se lahko samo čudiš, kako je mogoče vso to šaro spraviti na tako majhen kraj. Cene so dokaj visoke.

Ob ploščadi mestnega zaliva je dobro organiziran prevoz s starimi ribiški bar-kami. Colnarji čakajo v njih tudi po cele dneve in ogovarjajo mimoidoče, če bi se hotel peljati. Vendar vožnje niso poceni.

Izredno dobro imajo pripravljene izlete za prišlece. V mestnem pristanišču je v večerih privezanih mnogo ladjic z napis: Rab—Lun, Rab—Lošinj, okoli otoka Raba itd. Z manjšo ladjico se lahko pelje dvajset turistov, z večjimi pa dvakrat ali trikrat toliko. Cene za krajše izlete so deset tisočakov na osebo, za daljše pa nekajkrat več. Vožnja s temi ladjicami je v glavnem vedno razprodana. Posebna zanimivost izletov je na poseben način oblikovano plovilo Glassboat, pri katerem je možno vrhni del ladje vsak trenutek za-

streti z roletami, dno pa je zastekleno. Skozenj se lepo vidi živalski svet na morskem dnu. Ponoči morske globine osvetljujejo s posebnimi, močnimi svetilkami.

Stanovali smo v zasebni hiši. Domačini so zelo prijazni in neposredni. Zavedajo pa se, da je čas, ko lahko prodajajo svoje usluge, zelo kratek in ga je potrebno dobro izkoristiti, kajti leto je dolgo.

Hotel Istra, kjer smo se hranili, stoji skoraj v centru mesta, ob zalivu. Tu je še cel kup drugih hotelov, restavracij in drugih spremljnih stavb.

Ne bomo zapisali prvič, če rečemo, da so postrežbe v Dalmaciji vseh vrst. Vendar moramo za hotel Istro napisati le najboljše. Kuhinja je izredna, obroki dovolj veliki in postrežba zelo dobra. S hrano bo tukaj vsakdo zadovoljen.

Najbližje kopališče leži na nasprotni strani mestnega gozdiča, v zalivu. Vendar ni najboljša za otroke in slabše plavalce, ker je voda takoj globoka. Poskrbljeno pa je za shranitev odvečne prtljage, za pljačo in jedačo. Tu se radi zadržujejo starejši ljudje. Ti v večerih posede na klopicah in premlevajo svoje skrbi.

Drugo primernejše kopališče leži v smeri proti Banjolu. Od mesta Raba je oddaljeno deset minut peš hoje, kar tudi ni tak problem. Sprehod ob morju, pa čeprav v opoldanskem soncu, nam, ki smo skoraj vedno pod streho, ne bo škodil.

Najlepše kopališče pa je v avtokampu. Kdor je na otoku z avtomobilom, bo do tja zlahka prišel. Prej kot v petih mi-

Letošnje krvodajalske akcije

nutah. Peš po obali bo seveda trajalo malo dalj. Kopališče v »Padovi III«, kot ga domačini imenujejo, je zares odlično. Voda je čista, tla mivkana in daleč v morje skoraj ravna. Brez bojazni se lahko vsakdo koplje bos. Na plaži ob vodi je čist, droban pesek.

Pravijo, da je na Rabu vsaj 2500 sončnih ur na leto. Tudi mi smo imeli srečo z vremenom. Od desetih je bilo nebo devet dni brez oblaka. V tem času je bilo še v senci tako vroče, da so se pritoževali celo domačini. Ohladitve pa so tudi tukaj nenavadne in močne. Čez noč se vreme obrne, dež pada v presledkih in v takih primerih pridejo prav topla jopica in dolge hlače.

Ogledali smo si kulturne znamenitosti, muzej, predvsem pa nismo pozabili na pokopališče Slovencev. Tja se pride iz mesta Raba po asfaltirani cesti, ki pelje proti Kamporu. Od Raba je oddaljeno pet kilometrov. V mestu je le majhna tabla z napisom Groblje žrtava fašizma in je kdo niti ne opazi. To taborišče bi zares zaslužilo večjo pozornost.

Grobišče je le malo oddaljeno od ceste proti Kamporu. Leži na levi strani. V kamniti ogradi so slovenski napisi. Na številnih oblikovanih na tla položenih kamnih pa so pritrjeni kovinski podstavki v obliki elipse. Teh je celo pokopališče. Na podstavkih so napisana imena. Na pločevinah so komaj dobro opazna. Siva barva pločevine ponazarja jetnika, ki okupatorjem ni pomenil drugega kot predmet za zatiranje.

Na kamniti plošči je naslednji napis: Ko pal je mrak na domovino, po vseh vaseh so jih lovili in sèm gonili kot živino. Ker so svoj rodni dom ljubili, umirat so na Rab prišli. Obiskovalca stisne pri srcu. Tisoče naših ljudi je za vedno pustilo življenje tukaj. Umrli so zaradi tega, ker so ljubili domovino. Hoteli pa so živeti kot mi. Ali se ne spomnimo nanje premalokrat!

Cvetiči oleandri v kamniti ogradi, jasno nebo nad krošnjami okrasnih dreves, na tleh pa siva imena tisočev umrlih. Zamisliš se v tukajšnje življenje pred šestintridesetimi leti. Po tri okostnjake so zložili v eno krsto. Tako pravijo domačini. Tako so naši ljudje tukaj morali trpeti in tako so umirali. Ali ni svoboda nekaj najlepšega na svetu? Pa mnogokrat pozabimo nanjo. Ker jo imamo.

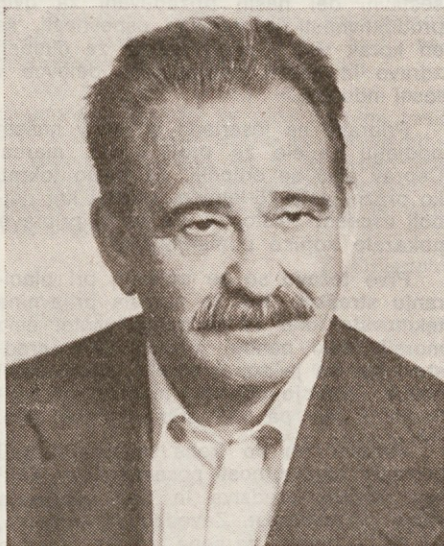
Tudi leta 1943 je šumelo toplo rabsko morje. Toda ljudje, ki so se poslavljali od življenja na otoku, so ga gledali kot pregrado, ki jim je pomagala jemati svobodo. Ker je bila svoboda predaleč zanje.

Čuvaj nam je povedal, da je bilo tisto dopoldne na grobišču le trinajst obiskovalcev. Na otoku Rabu pa je bilo na tisoče turistov. Toda divjali so po letoviških naseljih ali pa se namakali v kopališčih. Vendar na tem tako lepem koščku naše domovine in nikjer v Jugoslaviji ne bi mogli preživljati mirnega dopusta, če se naši ljudje ne bi borili za neodvisnost. Tudi tako, kot so se Slovenci na Rabu.

Še mnogo bi morali napisati o Rabu. O njegovih ljudeh in vsem, kar človek vidi in doživi tukaj. Pa naj ga vsakdo po svoje spozna. Ne bo mu žal.

C. Sivec

V letošnjem letu je bila organizirana krvodajalska akcija približno tako kot vsa prejšnja leta. V sredini meseca maja in to od 14. 5. do vključno 18. 5. 1979. Čas za pripravo in potek akcije je bil zelo kratek. Na voljo nam je bilo komaj 12 koledarskih dni. Tovarniški odbor Rdečega križa je imel v tem času poleg rednih delovnih obveznosti še polne roke dela s pripravami.

Najstarejši krvodajalec Pavel Rajgel, inventurist

Najmlajša krvodajalka Marija Vrankar, PE 5

Vsi člani našega odbora RK so vestno sodelovali v vseh predpripravah. Potrebno je bilo obvestiti člane kolektiva o akciji, zbrati krvodajalce in razdeliti material, ki je bil poslan od odbora RK SO Kamnik prijavitelcem. Za obvestila smo angažirali pripravo dela, ki nam je lično izdelala potrebna obvestila, da smo jih razobesili po vseh naših poslovnih enotah. Člani odbora RK so morali ob enem sodelovati z vodji poslovnih enot in mojstri, ki so priskočili na pomoč pri razporeditvi krvodajalcev na ves teden, da

proizvodnja ni trpela zastoja. Zastoj bi lahko nastopil zaradi prevelikega izostanka z dela naenkrat. Za zbiranje prijav krvodajalcev so nam priskočile na pomoč poenterke, ki so zbirale prijave po oddelkih, v katerih delajo.

Seveda so nastopile težave pri razporeditvah, ker nekateri še vedno napačno mislijo. Marsikdo od krvodajalcev si misli — »Dam kri, kadar hočem, saj jo darujem in zato si ne dovolim ukazovati, ali pa ne grem«. Vsi vemo, da je to res, vendar smo krvodajalci ob enem člani kolektiva, ki nam nudi zaposlitev in zaslužek. Zato je večina sprejela direktivo — nekaj tudi z negotovanjem — in se pokoravala obveznostim do dela, da ni bilo občutnejših težav. Vsi se namreč zavedamo, da skupno ustvarjamo dohodek, ki polni tudi naše žepe, iz katerih jemljemo za življenje. Potrebni pa pomagamo z lastno krvjo.

Za minulo krvodajalsko akcijo lahko trdimo, da je sorazmerno dobro uspela, čeprav bi lahko še bolje. Še vse preveč je zdravih občanov, ki smatrajo, da krvi nikoli ne bodo potrebovali in je zato tudi niso pripravljali darovati za druge. Nihče pa ne ve, kdaj jo bo potreboval. Morda že danes ali jutri, lahko pa tudi nikoli, kar je še najboljše. Vsak zdrav človek naj bi se odločil, da prispeva svoj delež krvi v rezervo za vse tiste, ki so jo in jo še bodo potrebovali.

Pri vsaki operaciji zdravnik pripravijo določeno količino krvi za vsak primer. Predvsem pri operacijah srca, ki so zapletene in je izguba krvi največja, mora biti pripravljena zadostna količina primerne krvi. Le tako lahko zanesljivo reši človeško življenje. Operiranec bi lahko umrl, kljub uspešni operaciji, če bi ne bilo primerne krvi, katera mu nadomesti izgubljeno. Poleg operacij je še vrsta bolezni, kjer morajo bolnikom zamenjati vso kri, tudi po večkrat, da ga rešijo smrti. Vsak človek ima okoli 5 litrov krvi. To pomeni, da je za enkratno zamenjavo potrebnih 18—25 krvodajalcev.

V primeru elementarnih in drugih nesreč pa je poraba krvi zelo velika. Zato morajo imeti bolnišnice in seveda Zavod za transfuzijo vedno dovolj konzervirane krvi v zalogi, da lahko rešujejo in pomagajo predvsem najbolj ogroženim. Če ni zadostnih zalog krvi, je ne morejo dobiti niti najbolj potrebni in so zaradi malomarnosti zdravih, ki ne pomagajo obnavljati teh nujno potrebnih zalog, obsojeni, da umro ali pa se jim zdravljenje zavleče za dolgo časa. Človeška življenja so vrednost, za katere ni cene.

Pomislimo na prometne nesreče, ki se vrstijo iz dneva v dan. Niso predvidene, poškode pa so vse težje. Naš način življenja je pač tak, da smo danes zdravi, čež nekaj ur, dni ali mesecev pa se prebudimo v bolnišnici sredi raznih aparatov, cevk, igel in stekleničk, med katerimi je tudi konzerva krvi, ki se počasi izteka v našo žilo. S to krvjo pa priteka v nas novo življenje.

Mnogo krvi je potrebno tudi za naše žene. Nosečnice, porodnice in novorojenčki porabijo precej krvi iz ustvarjenih zalog. Mnogim zamenjajo kri že v času no-

(Nadaljevanje na 26. strani)

(Nadaljevanje s 25. strani)

sečnosti. oz. dodajajo materam po poro-
dih in jo menjajo novorojenim otrokom.
Zavedati se moramo, da so to naše žene,
matere, otroci, bratci in sestrice. Življenju
smo lahko samo hvaležni, če nam priza-
naša z vsemi takimi in podobnimi skrbmi
in težavami. Nikoli ne smemo pozabiti:

»DANES POMAGAMO MI DRUGIM —
MORDA BOMO ŽE JUTRI POMOČI PO-
TREBNI SAMI!«

V letošnji akciji v okviru RK SO Kam-
nik se je udeležilo akcije 1523 krvodajal-
cev. Od tega:

STOL	351
TITAN	236
KIK	153
SVILANIT	109
DONIT	67
ETA	55
UTOK	50
ALPREM	37
RUDNIK KAOLINA	34
ZARJA	33
MENINA	31
GRADITELJ	31
KOČNA	8
Ostali	328

Pri ostalih so zajeti krvodajalci iz manj-
ših podjetij, ustanov, predstavništev ipd.,
gospodinj in dijaki.

Skoraj 100 % na zaposlenega so se ude-
ležili člani kolektiva LB Poslovna enota
Kamnik, Postaja LM Kamnik in Gozdno
gospodarstvo Kamnik. Zelo skromno ude-
ležbo je izkazalo Trgovsko podjetje KOČ-
NA Kamnik in podjetje MESO Kamnik.
Glede na zaposlene se tudi tisti, ki smo
prispevali največ krvodajalcev, ne more-
mo pohvaliti, da je bila udeležba visoka.
Iz tega je razvidno, da še vedno vidimo
samo sebe danes, ne pomislimo pa, kaj
je lahko še danes ali jutri.

Najmlajši krvodajalec te akcije je bila
tov. Marija VRANKAR iz PE-5, saj je ko-
maj izpolnila pogoje — to je starost 18
let. Najstarejši krvodajalec te akcije je bil
tov. Pavle RAJGELJ, ki je dopolnil 59 let.
Za oba smo prepričani, da bosta sodelo-
vala še do svojega 65 leta starosti, dokler
je zadnja meja za odvzem krvi.

Vsem krvodajalcem se zahvaljujemo za
darovano kri in s tem tudi za pomoč, ki
ste jo ponudili neznancu, ki je bil take
pomoči nujno potreben.

Dodatna akcija za dopolnitev zalog
bo 10. AVGUSTA 1979, za katero je šte-
vilo krvodajalcev omejeno, največ 100 iz
naše DO. Prosimo, da se prijavite tisti,
ki iz kakršnegakoli razloga niste sodelo-
vali v prvi akciji.

Prijavite se pri poenterkah, ki obraču-
navajo vaš zaslužek ali direktno pri od-
bornikih RK, ki so:

- za TOZD 1 — Horvat Slavka, PE 7
- za TOZD 2 — Povšnar Alojz
- za TOZD 3 — Novak Draga, PE 5
- za TOZD 4 — Smolnikar Marija
- za TOZD 5 — Pohlin Franc
- za TOZD 8 — Cerar Štefka
- za TOZD 9 — Okorn Jože
- za DSSS — Marija Perčič

Glede na to, da je število krvodajal-
cev omejeno, naj ne bo hude krvi, če bo
kdo izpadel zaradi preveč prijavljenih.
Če bo potrebno prijavitelce zavrniti, bo-
mo to storili v sodelovanju z vodji PE in
mojstri, ki nam bodo povedali, koga naj-
teže oprostite dela za 10. avgust.

Za RK DO

M. Perčič

X. Lesariada

Že deset let mineva, odkar so se le-
sariji in gozdarji prvič pomerili tudi v šport-
nih disciplinah. Iz leta v leto je udeležba
rasla in od 250 udeležencev na prvi lesa-
riadi narasla na 2000 udeležencev na ju-
bilejni deseti lesariadi. Kakor prvič smo
se tudi letos srečali v Novem mestu, naš
gostitelj pa je bil Novoles, lesni kombinat
Novo mesto. Še enkrat smo dokazali, kako
sta rekreacija in šport potrebna, da je to
sestavni del naših prizadevanj za dvig
produktivnosti in delovne uspešnosti, še
en korak več v prizadevanju za čimbolj
zdrave in fizično pripravljene delavce v
lesni industriji.

Priprave na lesariado so se v našem
podjetju začele že proti koncu marca.
Čeprav smo se odločili, da bomo tokrat,
ko praznujemo 75-letnico, skušali kar naj-
bolj uspešno nastopati, pa so že priprave
pokazale kopico pomanjkljivosti.

Prve težave so se pojavile pri plani-
ranju stroškov. Ker je narasla prijavnina
tekmovalca kar za enkratno vsoto, smo
moral vsaki panogi odvzeti 22 % sred-
stev, kar pa je zopet okrnilo pripravljalni
ciklus. Tako je odpadlo marsikatero sre-
čanje, s tem pa tudi pripravljenost ekip.

Verjetno se bo treba prihodnjic tudi
posvetiti odgovornosti posameznikov, kajti
vsa vložena sredstva in trud zahtevata
večjo odgovornost. Zavedati se moramo,
da se ne borimo za sebe, ampak branim
barve Stola.

Razen lesariade praznujemo letos tu-
di 75-letnico Stola in smo prav v ta na-
men imeli že več turnirjev. Tako so turnir
pripravili nogometaši, odbojkaši, šahisti
in to v sklopu priprav na lesariado.

Zato je naš neuspeh toliko bolj ne-
razumljiv. Kljub temu pa je bila bera

naših odličij tolikšna, kot še nikoli doslej.
Osvojili smo štiri medalje, kar pa žal ni
odraz dejanskega stanja.

Letos je nastopalo 49 ekip z okoli
2000 tekmovalci v osmih disciplinah. Spre-
menjen je bil tudi način točkovanja. Letos
je bil poudarek na tistih športnih panogah,
kjer je bilo več ekip. Tako ni bilo po-
membno število ekipnih zmag, temveč
čimbolj izenačena ekipa, to pa je razvidno
tudi po zmagi Bresta, ki pa ni slavil v
nobeni posamezni panogi.

Pojdimo k rezultatom! Vrstni red na
koncu je bil naslednji:

	Točke
1. BREST CERKNICA	265,5
2. MEBLO NOVA GORICA	259,0
3. JELOVICA ŠKOFJA LOKA	226,0
4. MARLES MARIBOR	224,0
5. LESNA SLOVENJ GRADEC	224,0
6. ELAN BEGUNJE	214,0
7. STOL KAMNIK	197,5
8. NOVOLES NOVO MESTO	196,5
9. LIP SLOV. KONJICE	175,0
10. JAVOR PIVKA	161,0

Še nekaj o točkovanju v posameznih
disciplinah: Za prvo mesto je ekipa dobi-
la toliko točk, kolikor ekip je tekmovalo
ter 5 točk za osvojeno prvo mesto. Za
drugo mesto toliko točk, kolikor je nasto-
palo ekip, minus 1 točka, plus 2 za osvo-
jeno 2. mesto. Za vsa druga mesta pa
število nastopajočih ekip, minus število
boljših ekip.

Rezultati Stolove ekipe:

Po končanih tekmovanjih na letošnji lesariadi so naši športniki natančno vedeli,
koliko so v posameznih športnih panogah dosegli. Prvo mesto v skupni uvrstitvi so,
poleg šahistov, dosegli naši strelci. Na sliki vidimo, koliko priznanja je požel njihov
dolgoletni vodja Franc Kerec. Športni dosežki v delovnih organizacijah res niso ma-
terialno plačani, so pa zato moralno, ki mnogo bolj kot denar, napolni srce in duha.
Tisti, ki se s športom niso nikoli ukvarjali, bodo to malo težko razumeli. Vendar se
zares izplača poizkusiti.

	Mesto	Točke
Mali nogomet	33—42	5,5
Kegljanje moški	20	25,0
Kegljanje ženske	6	22,0
Streljanje moški	1	40,0
Streljanje ženske	12	14,0
Namizni tenis moški	17—27	6,0
Namizni tenis ženske	2	17,0
Odbojka moški	9—16	11,5
Odbojka ženske	9—12	2,5
Šah moški	1	32,0
Šah ženske	3	8,0
Balinanje	17—21	3,0
Plavanje moški	9	6,0
Plavanje ženske	6	5,0
SKUPAJ		197,5

Omenil bi, da je ženska vrsta v skupni neuradni razvrstitvi dosegla odlično 4. mesto. To je lep uspeh in kaže, da se je tudi pri ženski rekreaciji premaknilo na boljše.

OBISK PIONIRJEV IZ MILJ PRI TRSTU

Prijetno mestece Milje pri Trstu, ki ga večina pozna po dobro založenih trgovinah in kraju, kjer prebiva veliko Slovencev, je bilo gost športnega kluba Virtus. Točneje, iz tega prijaznega mesta onkraj meje nas je že drugič obiskala delegacija športnega kluba.

S prijaznimi sosedi je športno društvo Virtus (nogometna sekcija), navezala stike pred dvema leti. Takrat so nas gostje obiskali prvič. Srečanje je organizirala nogometna zveza Slovenije. Z njihovim nogometnim klubom so se pomerili pionirji domačega Virtusa. Od takrat dalje so se odnosi še bolj poglabili, kajti že naslednje leto smo jim vrnili obisk. Srečanje je bilo zares pristrčno. Že takrat smo se domenili, da bi ta srečanja postala tradicionalna. Delo ni bilo zaman. Letos, točneje 3. junija so nas zopet obiskali. Srečanje z njimi je omogočila predvsem tovarna Stol.

Kot vedno je tudi to srečanje potekalo v prijateljskem ozračju. Na igrišču sta bili na sporedu dve nogometni predstavi. Čeprav rezultata nista najpomembnejša na takih srečanjih, naj vseeno povem, da se je pri starejših pionirjih srečanje končalo brez zmagovalca. Rezultat je bil 2:2. V igri mlajših pionirjev pa so slavili do-

Še nekaj besed o sami organizaciji. Mislim, da je postalo jasno, da je lesariada že prerasla v prave igre in da to tudi zahteva napor organizatorja. Tega pa vse službe niso naredile. Vse preveč sporov je bilo okrog sojenja, nekje celo ne-regularnih pogojev za igro, potem predrage malice itd. Vse to, mislim, ni opravičilo tako velike startnine na tekmovalca. Slab vtis je nekoliko popravila otvoritev in pa zaključna slovesnost.

Mislim, da so organizatorji naslednje lesariade, ki bo v Celju, lahko opazili, da bo za nemoten potek tekmovanja potrebno angažirati večje število strokovnega osebja, predvsem sodnikov, ki bodo nepristransko sledili toku tekmovanj.

Naj zaključim s tole mislijo, ki jo je Coubertain uporabil že pred davnimi časi: »Ni važno zmagati, važno je sodelovati.«

Dobro pa bi bilo, ko bi se drugo leto res pripravili in bomo lahko poročali o mestih čisto pri vrhu, kajti tam je tudi naš prostor.

Z. Suhadolc

mačini. Zmagali so z 2:0. Obe tekmi je dobro sodil Nikolčič Janko iz Mengša. V obeh tekmah smo bili priča dobremu nogometu, kar priča, da ima moštvo Virtusa zelo dober podmladek. Številni gledalci so bili zadovoljni in so vse igralce nagradili s ploskanjem.

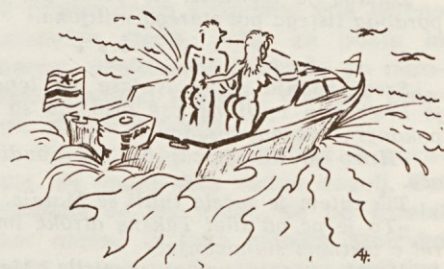
Pred tekmovalnim delom je goste v novem športnem domu pozdravil predsednik športnega društva, tov. Konrad Vavpotič. Zaželel jim je prijetno bivanje v našem okolju, z željo, da se še srečujemo. Tov. Pengov je v imenu občinske skupščine Kamnik goste srčno pozdravil ter na kratko orisal občino. Predstavniki gostov se je zahvalil za sprejem in poudaril, da so takšna srečanja zelo pomembna za nadaljnji razvoj sosedskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Ističasno nas je povabil, da pridemo v Milje meseca septembra.

Po kosilu so se pionirji obeh klubov porazgubili po domovih domačinov, medtem ko je starejši del gostov obiskal Kamniško Bistrico. Tako so se pionirji s prijatelji iz Italije pomenili o vseh mogočih stvareh, ki so jih zanimale. Tako je tudi srečanje doseglo svoj namen: tesno prijateljstvo.

Pozno zvečer so nas gostje zapustili polni lepih vtisov z besedami: »Nasvidenje septembra!« B. Kukanja

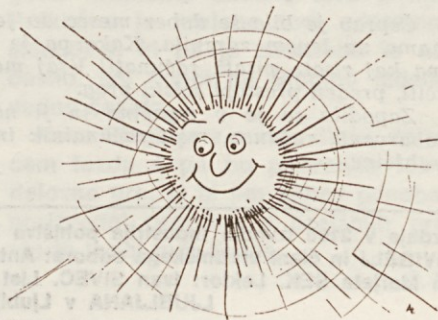

Nekateri so močno nerazpoloženi za takšne slike, drugi jih zopet hvalijo. Vendar je zgražanje ob teh še solidnih fotografijah le navidezno in skušajo z odklanjanjem le opozoriti nase in na svojo prečisto moralo. Mnogi iskreni možje so zapisali, da na svetu ni lepšega, kot lepo deklo. Zakaj bi se torej te, že tisočletja potrjene ugotovitve, sramovali. V tem dopustniškem času, v toplih in vročih poletnih mesecih bomo na vsakem koraku naleteli na take predstavnice nežnega spola. Nič hudega ne bo, če jim poklonimo prijazen pogled. Celó naša žena bo to razumela.

Taki prizori so danes na morju pogost pojav, če vam je prav ali ne. Če na široko odpirate oči za čolnom, dokler se vidi ali pa se obračate stran. Čeprav imate ob sebi mladoletne otroke in staro mamo.

Takim turistom pravijo »moderni« turisti.

Naši ljubi otroci

Ob tričetrt na dve je prihitela Francka k možu v tovarni in ga pošteno okregala:

»Da boš zvečer dal otroke pravočasno spat! In da ne bodo spet hodili po mivki, da so potem tako umazani kot dimnikarji. Danes dopoldne sem morala vse oprati na roke, samo zaradi tebe. In da boš pazil na Mojco, da se ne bo spet polula v hlače. Robertu pa daj rumeno jopico, če bo hladno. Posebno pa pazi...«

Tone jo je poslušal le z enim ušesom. Naj odrdra svoje, si je mislil. Drugega tako in tako ne zna, kot da ga obdeluje za vsako malenkost. Naj pa sama malo bolj pazi nanje dopoldne in naj njim vbije v glavo malo več discipline in reda. Pa je še slabša kot on popoldne. Otroke prepusti samim sebi. Samo pri kosilu jih vidi, pa še takrat ne vse naenkrat.

Tako sta si izmenjavala dnevna opravila z dneva v dan. V soboto, če je bila prosta, ali pa v nedeljo, pa ni bilo dosti drugače. Starša sta vsak zase nekaj delala, otroci pa so se potepali po svoje.

»Naš ata je zelo hud ata«, je pripovedoval Robert svojemu tovarišu. »Drugega ne naredi, kot me nabije. Mama pa me še nabije ne.«

* * *

Dva meseca pred koncem šolskega leta je Miha zvečer poklical hčerko k sebi in jo vprašal, kako ji kaj gre.

»Bo,« je skomignila neodločno.

»Boš odlična?«

»Ne vem,« ga je pogledala preplašeno.

»Kaj se to pravi: ne vem!« je zarobantil Miha. »Moraš biti odlična, razumeš, moraš biti. Drugače...«

Tinka se je očetove grožnje zelo ustrašila. Vedela je, da oče vedno misli resno. Rada bi mu sicer povedala kaj o šoli, vendar je ni hotel poslušati. Zmeraj ji je zabrusil, da ga šola prav nič ne briga, zanimal ga je končni uspeh. Sam v šoli ni vozil najbolje, pa tudi Tinkina mamica ni bila dosti boljša. Oba sta končala osemletko prej kot v osmem razredu.

Štirinajst dni pred koncem pouka je Miha zopet vprašal hčerko Tinko.

»Boš odlična?«

»Prav dobra bom zagotovo,« se je nasmehnila.

»Ne, odlična moraš biti. Za nagrado pa boš v tem primeru dobila petsto jurjev.«

Zgodba je resnična, ne vemo pa, kako je Tinka potem porabila tistega pol starega milijona.

* * *

Sredi spanja se je Nataša na lepem prebudila. Začela je kričati in vpiti na vse grlo, da so šli staršem kar lasje pokonci — zaradi sosedov.

»Hitro jo utišaj, saj bo vse zbudila,« je poskočil njen oče.

Tik zatem je začela tuliti še Mateja.

»To je pa od sile! Takšne otroke imaš, da bi človek znozel v lastnem stanovanju.«

Mamica ju je komaj pomirila. Med solzami sta otroka povedala, da se jima je sanjalo o grdih ljudeh, ki streljajo nanju.

»Preveč gledata televizijo. Samo nasilje — kriminalke, kavbojke...«

»Ti si kriva!« je obtožil mož ženo. »Kar naprej hodiš po sestankih, pa po nakupih, z otroci pa nisi nič. Le nekakšne listke jim puščaš, kot: oči je v bifeju, mami je pri frizerju, na televiziji je kriminalka, večerja pa je v hladilniku.«

* * *

Čprav je bilo še dober mesec do jeseni, se je Simonina mama na lepem zdrznila. Kako pa je sploh s Simonom! Ali zna kaj risati, pisati, računati! Vsaj malo bi jo morala naučiti, preden prestopi šolski prag.

Zapodila se je v trgovino in ji nakupila več slikanic, pobarvank, računov, mali računalnik in podobne šolske potreščine.

»Koza, kako pa držiš svinčnik!« jo je takoj okregala, ko hčerka ni pravilno prišla zanj. Vsi v šoli se ti bodo smejala, potlej bodo pa še rekli, da imaš tako neumne starše.

Ko je Simona po nesreči natrgala slikanico, jo je mamica oklofotala!

»Zdaj te imam pa dovolj! Z očetom se mučiva in mučiva, garava kot neumna dan za dnem, ti pa ne znaš niti najmanj ceniti tistega, kar ti kupiva.«

Užaloščena mamica je pograbila Simonine šolske potreščine, jih zagnala v kot in tam bodo verjetno običale do začetka šolskega pouka.

* * *

Proti večeru tretjega dne je pred šotor prišel črn fant in z očmi nekoga iskal. Potem je negotovo vprašal:

»Kje pa je Marjetka? Ali je ni v bližini?«

»Kdo pa si ti?« ga je premeril od nog do glave Marjetkin oče.

»Oprostite, sploh se nisem predstavil: Igor mi je ime.«

»Kakšen Igor!« je prišla namrščenega čela iz šotora mama.

Igor se je poizkušal nasmehnuti. S strani je pritekla Marjeta, dala Igorju roko in že sta odskakljala.

»Do enajstih je ples, potem pa takoj pridem!« je še zavpila.

»Ustavi jo! Marjeta, nazaj!« sta zavpila za njo, toda bilo je že prepozno.

Oba starša sta se prišla za glavo, na tihem pa sta že kovala načrt, kako jo bosta okregala.

»Koliko pa je že pravzaprav stara?« se je obrnil Marjetin oče k svoji ženi.

»Šestnajst!«

»Eh, jaz sem pa mislil, da jih niti štirinajst nima. Ko pa smo tako malo skupaj.«

* * *

V nedeljo popoldne so se vsedli v fička in se odpeljali na izlet. Oče Janez je na vsak način hotel pokazati, kako dober šofer je, saj je imel končno po težkih mukah pridobljeno svoje vozniško dovoljenje. Ustavili so se ob Zbiljskem jezeru. Brez kakšnega posebnega dogovora so se razpršili vsak po svoje.

»Moram pogledati, če se ni voda morda kaj pregrela,« si je sam zase brundal oče Janez, odprl pokrov motorja in se celo popoldne ukvarjal s svojim jeklenim konjičkom.

Žena je po naključju naletela na znanko. Odšli sta na osvežilno pijačo in se potopili v mladostne spomine.

»Kakšna sreča, da sva se zopet srečali. Tako malo se vidiva,« sta ponavljali kar naprej.

Hčerka je sama tavalala okrog jezera, rada bi se — zaradi svoje romantične narave — vozila s čolnom po vodi.

Sine se je znašel po svoje. S sabo je vzel trnek in v mirnem kotu lovil ribe.

To je bilo eno izmed njihovih najlepših skupnih popoldnevov, drugič še takšnih ni bilo.

* * *

Na dvorišču se je znašel Karlov oče. Najprej je pregledal vrt in ocenil, če Karl dobro skrbi za sadje in okrasno grmičevje.

»O, ti si!« se je čez čas pojavil na vrtu sin. V naročju je imel dveletnega sinka. Komaj pa ga je izpustil, že je začel mali trgati rože, metati kamenje in razkopavati zemljo. Karel ga je ujel in mu jih pošteno naložil na zadnjo plat.

»Pusti ga, saj je še majhen,« je branil vnuka ded.

»Zdaj me boš pa še ti trpinčil,« se je ujezil Karel.

»Malo lepše moraš ravnati z njim. Z otroci je treba vedno nežno. Posebno še letos, ko je leto otroka,« se je hudo mušno nasmehnil dedek.

»Zdaj te imam pa dovolj,« je zrastle Karel. »Kako nežno pa si vzgajal ti mene. Ali si morda pozabil, da si imel vseskozi v kisu namočeno leskovo palico, potem si me pa dan za dnem, z redkimi izjemami, po goli zadnjici tepel kot za stavo. To, kar jaz počnem s svojim otrokom, je pravzaprav še veliko premilo.«

»Je že tako,« je zavzdihnil oče, potem pa se raje odpravil domov, saj je vedel, da je prijetno popoldne padlo v vodo.

C. S.